N°. 9735. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1863.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........*f* 7.50. Voor de overige Steden des Rijks *f* 8.50.
De Zondags-Editie....... „ 1.50. Afzonderlijke Couranten...... „ 0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Vrijdag 6 Maart.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve 35 c. zegelgeld............*f* 1.75.
Iedere regel meer...„ 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL, bevattende het Verslag der Beraadslaging over de regeling van het Middelbaar Onderwijs, in de Zittingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 4 dezer gehouden, de rede, door den Heer Groen van Prinsterer in de Zitting van 3 dezer uitgesproken, en het ontwerp van wet tot goedkeuring van het handelstractaat met Zwitserland gesloten, benevens de daarbij behoorende Memorie van Toelichting.

OPPOSITIE-MANOEUVRES. — GRONDWETSOVERTREDING.

Het *Nieuwe Dagblad van 's Gravenhage* betreedt nu en dan een ander terrein dan de koloniale politiek. Ligt begrijpelijk. Het is wel hoofdzakelijk te doen om een veroordeeld koloniaal stelsel te redden, en zoo mogelijk te rehabiliteren en om de voorstanders er van het rustig genot te verzekeren van de erfelijke profijten; maar toch, alle hefboomen en stormrammen moeten op bevel gebezigd worden, om het ministerie collectief en ieder minister afzonderlijk aan te vallen. Het is dezelfde practijk welke zeker dagblad in 1857 te Haarlem opgerigt, tegen de conservatieve partij bezigde, waarbij niemand werd gespaard, maar toch ook niemand *kon* gekrenkt worden.

Eerst was het de Minister van Kolonien, die de definitieve begrooting van koloniën terughield, om toch maar de discussie zoo lang mogelijk te ontduiken, om de aandacht van de question brûlante af te leiden; om, wij weten niet welke booze bedoelingen te bereiken.

Reeds terstond is gebleken dat de geëscamoteerde begrooting juist op dat oogenblik naar den Raad van State zou gaan, ten gevolge van eenige verandering in de cijfers en dus ten spoedigste bij de Tweede Kamer zou inkomen.

Daarna was het de minister van binnenl. zaken die over eene zekere aanbesteding werd lastig gevalleu, zoowel met protest als met ander rumoer. Reeds heeft de *N. Rott. Courant* van 2 Maart en later andere bladen de *ware* toedragt dezer zaak en de *verzwegene* omstandigheden in het protocol der belanghebbenden aangewezen. Wij voor ons gelooven dat aan die teregtwijzing zelfs nog iets ontbreekt, dat later voor afzonderlijke behandeling allezins vatbaar is, en waarbij de vraag zal kunnen besproken worden, welke verwarring mogelijk is, wanneer men het onderling eens is en tegen welke combinatien het gouvernement, dat is de schatkist, dat zijn de belastingschuldigen, op zijne hoede moet zijn.

Maar dat alles is slechts kinderspel bij het derde oppositie-wapen, dat het *N. Dagblad* in de laatste dagen hanteerde.

Weet gij, lezer, wat er gebeurd is?

Wat er gebeurd is onder een liberaal ministerie, dat zich quasi voorstander der grondwet noemt?

O ergerlijk misdrijf, de grondwet is geschonden, met voeten getreden. Leest het maar in het N. Dagblad. Waardoor en hoe? Luister. Volgens dat nooit geëvenaarde orgaan van de belanglooze begunstigingspartij is de wet op het binnenlandsch gedistilleerd, door den Koning reeds den 20sten Junij 1862 goedgekeurd, tot heden nog niet *afgekondigd*.

En weet men wat dat zeggen wil?

Men hoore. Vooreerst, (dat weet het N. D. van de achterwacht) staat deze langdurige vertraging in verband met hoopelooze onderhandelingen met Frankrijk over een handelstractaat. Maar, dat is nog het minste. Die vertraging is in strijd zoo niet met de letter dan zeer zeker met den geest der grondwet, en er blijft niets over voor de geestverwanten van het N. D. in de Tweede Kamer, dan de regering deswege ter verantwoording te roepen. Misschien ware eene motie van orde of zoo iets wel het allerbeste. Wie toch kan onder zulk eene dictatuur leven, waaronder men zelfs nalaat de jenever-wet af te kondigen!

Publiek, wees gerust nopens de schending der Grondwet. Wij hebben eenige informatien ingewonnen. En natuurlijk. Wie kan, onvoorbereid, op alle onwaarheden, op alle scheeve voorstellingen, op elke *vervalsching* van daadzaken en omstandigheden dadelijk het ware licht doen schijnen?

Daarom volge hier thans allereerst eene uiteenzetting van den waren toestand.

In het wets-ontwerp nopens den accijns op het binnenl. gedistilleerd, in de zitting van 1859/60, onder het ministerie van den Heer van Bosse ingediend, kwam de bepaling voor, dat de wet zou in werking treden den 60sten dag na dien harer afkondiging.

Deze termijn, drie malen zoo lang als de gewone, werd opgegeven noodig te zijn, opdat de ambtenaren en de branders tusschen het afkondigen en het in-werking-treden der wet, meer tijd zouden hebben om zich met de nieuwe bepalingen bekend te maken.

Bij het gewijzigd ontwerp in de zitting van 1860—61, onder het ministerie van den Heer van Tets ingediend, werd het aannemen van een nieuwen grondslag voor de sterktebepaling van het gedistilleerd voorgedragen, namelijk dien van het *percentsgewijze alcohol-gehalte*, in plaats van dien, steunende op den ouden Nederlandschen vochtweger. Deze wijziging nu bragt mede, dat vóór het in *toepassing* brengen van dezen nieuwen grondslag de uitgebreide oude tafels en alle oude vochtwegers en thermometers, bij de administratie in gebruik, door *nieuwe* moesten vervangen worden.

De bepaling derhalve, dat de wet op den 60sten dag na dien harer afkondiging in werking zou komen, kon, als ten eenenmale onvoldoende, niet blijven bestaan. Zij werd dan ook (de gedrukte stukken wijzen het uit) uit dien hoofde opzetelijk ter zijde gelaten en uit het ontwerp geligt, zonder door eenig ander bijzonder voorschrift omtrent het tijdstip van de inwerking-treding te worden vervangen. In de daartoe betrekkelijke Memorie van Toelichting zeide de regering evenwel: dat deze verandering werd voorgesteld: *„omdat tot het vervaardigen der nieuwe werktuigen en tafels noodwendig tijd zou worden gevorderd, zoodat het juiste tijdstip van invoering der wet niet wel vooraf kon worden bepaald.*"

Welnu, deze tafels die vele en naauwkeurige berekeningen eischen, schijnen nu eerst onlangs gereed, en de honderde vocht- en thermometers tot op heden nog niet in gereedheid te zijn.

Wat blijkt nu hieruit reeds dadelijk? Het is duidelijk dat reeds door het toenmalig gouvernement zonder omwegen is te kennen gegeven dat de nieuwe wet onmogelijk binnen korten tijd kon worden in werking gebragt. En daar nu in het ontwerp zelf door den wetgever niets is bepaald omtrent het tijdstip van het in werking brengen, zoo vloeide hieruit noodwendig voort, dat de *afkondiging* der wet kon worden uitgesteld tot dat de werktuigen en de tafels voor hare *uitvoering* onmisbaar, zouden gereed zijn. Niet alleen *deze* regering, maar ook de vorige en de Staten-Generaal hebben dus in dat uitstel van afkondiging niets onvereenigbaars gezien met de bepalingen der Grondwet. De afkondiging der wet moet zoo lang achterwege blijven tot dat hare uitvoering *mogelijk* zij; want, eenmaal afgekondigd, treedt de wet op den 20sten dag daarna in werking.

Ziedaar de geschiedenis der grondwets-overtreding. Maar, om er nu een schijn aan te geven werd er een verband gezocht tusschen het in werking brengen dezer wet en onderhandelingen met Frankrijk over een handelstractaat. Het heeft veel van iemand, die zóó als het spreekwoord zegt, de klok heeft hooren luiden, zonder te weten waar de klepel hangt. Had het orgaan, dat zich gewoonlijk met suiker en koffij bemoeit, bijv. ondersteld, dat de herziening van de accijnswet op het *buitenlandsch* gedistilleerd nog niet is voorgedragen wegens dergelijke onderhandelingen, er zou eenige *zin* en welligt eenige schijn van juistheid in zijn; maar men gevoelt toch dat de nieuwe wet op het *binnenlandsch* gedistilleerd des noods in werking kan komen voor dat nog de bestaande accijnswet op het *buitenlandsch* gedistilleerd door eene nieuwe is vervangen.

Maar zóó moet alles onder gewoonte door elkander gehaspeld worden; zóó moet met groote woorden en scheve voorstellingen geschermd worden, om het publiek te misleiden, dat niet dadelijk in staat is en meerendeels ook niet op de hoogte is, om in dergelijke zaken het kaf van het koren te onderscheiden en de adder te ontdekken, die onder het gras schuilt, zóó moet het aangelegd worden om deze Regering in een verkeerd daglicht te stellen, om wantrouwen en ontevredenheid aan te stooken en gaande te houden.

Doch, men kent het spreekwoord:

„Al is de leugen nog zóó snel
„De waarheid achterhaalt haar wel."

Men kan zich niet elken dag bezig houden met refutatie, die soms velerlei nasporing eischt.

Wat is gemakkelijker, maar wat is onverantwoordelijker tevens, dan om feiten valsch voor te stellen en dan daarop een aanval te gronden en door te redeneren?

Of overigens de bewering van het *N. Dagblad*, dat deze Regering hopelooze pogingen heeft aangewend om met Frankrijk te onderhandelen, op juiste inlichtingen steunt, schijnt niet zoo zeker als dat blad welligt zou wenschen en als de toekomst misschien zal leeren. Van den aanvang heeft het even als in onze hangende zaken met Belgie eene anti-nationale rol gespeeld, ter bemoeijelijking van de stelling van het Nederlandsche gouvernement. Dat de regering dergelijke aanvallen, zoo zij er notitie van neemt, op den juisten prijs schatte en de *herkomst* niet uit het oog verlieze. Meermalen is Parijs of Brussel geheel vreemd aan dat geknoei, dat ten genoege van gevallen ministers zeer gemakkelijk kan worden gedreven, als er maar een blad gevonden wordt, dat zich er toe gebruiken laat.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Dingsdag 3 Maart (des Avonds.)

In het Huis der Gemeenten wenschte gisteren de Heer Caird van de regering te vernemen of het haar bekend was, dat schepen even als vroeger de Alabama in Engeland voor de afgescheiden Amerik. Staten worden uitgerust en hoedanig zij zich zal gedragen dienaangaande, indien het waar is wat men daaromtrent verhaalt. De Heer Layard antwoordde, dat de aandacht der regering herhaaldelijk op dat onderwerp was gevestigd, doch dat zij tot dusver geene bewijzen had, die haar het regt konden geven om in de zaak tusschen beide te komen. Overigens was bevel gegeven om op verdachte schepen scherp te letten. Vervolgens werd de wetsvoordragt van den minister Gladstone betreffende de verlaging der inkomende regten op den tabak, nadat de Heer Ayrton een amendement om de voordragt aan eene afzonderlijke commissie te verzenden had ingetrokken, voor de tweedemaal gelezen.

— De *Times* zegt, dat eene nota van lord Russell, in bewoordingen vol waardigheid opgesteld, naar Berlijn is gezonden. De protestatien van Frankrijk en Engeland zullen Wilhelm I in zijne vaart stuiten. Indien het Pruisische leger Rusland geholpen had om Polen te verpletteren, zou de Koning van Pruisen geen enkelen vriend in Engeland gevonden hebben, wanneer hij door Frankrijk ware aangevallen.

— Op onderscheidene plaatsen hier te lande worden openbare vergaderingen voorbereid, uitsluitend met het doel om de algemeene sympathie jegens de Polen uit te drukken. Eene dezer bijeenkomsten heeft weder hier ter stede plaats gehad en werd door een aantal parlementsleden bijgewoond.

— Het schip Donald M'Kay is bij Portsmouth aangekomen met £ 40,904 in goud, van Melbourne.

— De onder-koning van Egypte heeft van koning Theodorus van Abyssinie eene missive ontvangen, die eigenlijk voor zijn voorganger Sajd-Pacha bestemd, maar te laat opgezonden of ingekomen was en daardoor eerst nu bekend is geworden. Het is eene oorlogsverklaring, waarin gezegd wordt: „Gij voert geen oorlog als een dappere. Gij verbergt u achter muren. Gij doodt uwe vijanden met kanon. Kom met uw leger in de open vlakte. Daar zullen onze soldaten staan, man tegen man en borst tegen borst. Dan zal het gevecht door dapperheid en moed beslist worden. Zóó hebben onze voorouders ook gevochten." In antwoord op die missive heeft de onder-koning van Egypte eenige duizende manschappen naar de grenzen gezonden, met last, om de Abyssiniers aldaar te keer te gaan, doch hen niet anders aan te vallen dan wanneer zij op het Egyptische grondgebied komen, en hen dus niet over de grenzen te vervolgen.

Duitsche Post.

WEENEN, 2 Maart. Sedert het begin des jaars is het bedrag der bankbilletten, welke uit de circulatie zijn genomen, reeds tot 21 millioen geklommen.

— Van een goed onderrigte zijde wordt verzekerd, dat de ministerraad zich omtrent de beginselen eener wetsvoordragt betreffende eene ministeriele verantwoordelijkheid heeft verstaan.

— In de aanstaande week zal de commissie door den minister van binnenl. zaken belast met het ontwerpen van een programma voor de algemeene tentoonstelling in 1865 alhier te houden, hare werkzaamheden aanvangen.

— In eene van de jongste zittingen der financiele commissie van den Moravischen Landdag, zeide een lid: „Mijne Heeren! dit onderwerp is naar mijn gevoelen van zoo delicaten aard, dat het niet in eene openbare zitting van den Landdag kan behandeld worden." De graaf Kinsky gaf hierop ten antwoord: „Ik ben van een tegenovergesteld gevoelen. Men heeft ons gedurende deze zitting zoo vele slechte en zeer moeijelijk te verteren dingen voorgelegd, dat ik eindelijk naar iets delicaats begin te verlangen."

— Het bedrag der inkomende regten in den ganschen staat, met uitzondering van Dalmatie, gedurende 1862 is geweest 13,472,000 fl., terwijl in het vorige jaar de inkomende regten slechts hadden opgebragt 12,564,000 fl., derhalve heeft in dit opzigt eene vermeerdering plaats gehad van 908,000 fl.

— Prins Saugusko is heden uit Warschau alhier aangekomen.

— Het dagblad *Politik*, te Praag verschijnende, deelt mede dat de ex-Koning van Napels, Frans II, het staatsdomein Smiric in Bohemen heeft aangekocht voor eene som van 2,270,000 fl.

— Op 26 Febr. had te St. Pöllin het volgende zonderlinge voorval plaats. Peter Semrad, een zeer bekende dief, die reeds vele malen teregt heeft gestaan en tot verschillende straffen is veroordeeld, werd op bovengemelden dag wegens een nieuwen diefstal tot negen maanden gevangenisstraf verwezen. Naauwelijks had hij zijn vonnis gehoord of hij verklaarde dat hij daarmede geen genoegen nam. „Wat, zou ik mij negen maanden laten opsluiten, om in den winter op straat te worden gezet! Dan schiet er immers niets anders over dan op nieuw te gaan stelen, met de kans in het barre jaargetijde, dat het niet uitkomt. Ik moet er volstrekt nog eenige maanden bij hebben." Terstond begon hij mededeelingen te doen omtrent verscheidene diefstallen, waaromtrent eene instructie zal worden ingesteld en blijkt het dat hij de waarheid heeft gesproken, dan zal zijn wensch ongetwijfeld vervuld worden.

— Te Krebsmunster werd den 23sten jl. de „Grille" op een liefhebberij tooneel opgevoerd. Het eerste bedrijf was met uitstekend goed gevolg gespeeld en reeds was een aanvang gemaakt met het tweede, toen de voorstelling eenklaps door eene vreesselijke gebeurtenis werd gestoord, eene der opgetreden dames staakte plotseling haar spel en stortte, door eene beroerte getroffen, levenloos op het tooneel.

— De *Botschafter* deelt in zijn jongst verschenen nummer het volgende mede omtrent de aanleidende oorzaak van de Russisch-Pruisische conventie. Pruisen heeft het oog op eene vergrooting van gebied tot aan de zoogenaamde Weichsel-Narewlinie. Rusland is niet ongeneigd om over te gaan tot eene vierde verdeeling van Polen, uithoofde het deel van Polen, hetwelk Rusland bezit, voor dien staat slechts een groot bezwaar, een drukkende last is, van hetwelk het zich gaarne op die wijze zou willen ontdoen, want een onafhankelijk Polen, zelfstandig door zijne magt, kan het niet dulden. Het eerste doel met het aangaan der conventie beoogd, was eene militaire occupatie door Pruisische troepen van westelijk Polen; had deze lang geduurd, dan zou men tot afstand van dat gedeelte zijn overgegaan.

— Er heeft eene strenge huiszoeking plaats gehad in de woning van den opperrabbijn Löwfoud te Szegedin, met het doel om het manuscript magtig te worden van twee brieven uit Pesth, welke in het jongste nommer van het Hebreeuwsche weekblad *Ben Chananga* te Szegedin verschijnende, zijn opgenomen. De huiszoeking was vruchteloos, maar de Heer Löwfond nam de verantwoordelijkheid dier beide stukken op zich.

BERLIJN, 4 Maart (des Ochtends). Het Huis der Heeren heeft in zijne zitting van gisteren zonder discussie aangenomen het wets-ontwerp betreffende de eere-soldij der strijders uit het tijdperk 1813—1815 met de daarin gemaakte wijziging door het Huis der Afgevaardigden. De rapporteur der militaire commissie, de Heer v. Buddenbrock, nam die gelegenheid te baat om te verklaren, dat naar zijne innige overtuiging het Huis den Koning niet slechts den meesten dank verschuldigd was voor de indiening van het in behandeling gebragte wets-ontwerp, maar tevens voor de reorganisatie der armee, die nimmer te voren beter in staat was geweest om het vaderland te verdedigen. „Wij mogen trotsch zijn op ons leger", zeide de Heer v. Buddenbrock, „wij oude strijders uit den vrijheidsoorlog, wij mogen het hoofd gerust nederleggen, nu wij zoo getrouwe en standvastige mannen rondom den troon des Konings geschaard zien als thans het geval is."

— Uit Dusseldorf wordt gemeld, dat Mevr. Jenny Lind-Goldschmid zich op het aanstaande Neder-Rhijnsche muziekfeest zal doen hooren.

— Uit Itzehoe meldt men, dat de Heer Blome in de gisteren gehouden vergadering der Stenden zijn vroeger aangekondigd voorstel heeft ingediend, waarbij het doen van een beroep op de bondsvergadering wordt voorgesteld. „Van de regering is niets meer te hopen", zeide de spreker, en Duitschland is tot handhaving zijner eer verpligt om eene bescherming te verleenen." Al de leden der vergadering ondersteunden zijn voorstel. De regerings-commissaris gaf hierop te kennen, dat hij de beraadslagingen over bedoeld voorstel niet wilde bijwonen.

— Men verzekert, dat de Keizer van Rusland heeft te kennen gegeven, dat hij even weinig geneigd is om de conventie naar de gestelde bepalingen te handhaven als hij pogingen in het werk heeft gesteld om dergelijke overeenkomst te sluiten. „De Pruisische regering behoort zelve te weten wat zij ten bate des lands moet doen", heeft de Keizer gezegd. „Ontstaan uit het vasthouden aan de overeenkomst gevaren of nadeelen voor Pruisen, op mij valt daarvoor de verantwoordelijkheid niet; zij rust geheel en al op de Pruisische regering."

— Met betrekking tot de gebeurtenissen op het tooneel des opstands, meldt het officiele dagblad *Dziennick*, dat te Warschau op den 2den jl het licht heeft gezien, het volgende. De bende van Langiewicz, bij Malogoszer geslagen, vereenigde zich op 26 der vorige maand in de nabijheid van Wloszozoff, waar zij andermaal door de troepen werd achterhaald en uiteengejaagd. Al de bagage, 70 wagens en 150 paarden vielen in handen onzer troepen. De insurgenten in alle rigtingen eene wijkplaats zoekende, werden voor een groot deel, ten getale van 200 man, door de bevolking van het platteland gevangen genomen en overgeleverd aan de autoriteiten.

In hetzelfde nummer van de *Dziennick* wordt van regeringswege bekend gemaakt, dat het verspreide gerucht, dat de Russische regering degenen die geneeskundige hulp verleenen aan opstandelingen, zal straffen, geheel bezijden de waarheid is; evenzeer staat het geestelijken vrij hunne bediening uit te oefenen zoowel ten behoeve van insurgenten als van andere personen. Uit Warschau verwijderen zich nog voortdurend vele jonge lieden met het doel om zich bij de insurgenten te voegen.

In de nabijheid van Kalisch hebben zich in de laatste dagen der afgeloopen maand vele insurgenten in de omliggende wouden vereenigd, vooral tusschen Opatowek en de rivier de Wartha. Het schijnt, dat zij een aanslag op de stad in het schild voeren. Mieroslawski heeft zijn hoofdkwartier te Brudzewo op 6 mijlen afstands van Kalisch, hetgeen aan het vermoeden, dat een aanval op die stad wordt beraamd, nog meer waarschijnlijkheid geeft.

Naar luid der berigten uit Posen van den 2den dezer trekken de insurgenten zich bijeen in de nabijheid van Kolo. Volgens de mededeelingen van personen, die de districten Leneзyc, Konin en Kalisch hebben bezocht, hebben uit de aldaar gelegen dorpen de meeste jongelieden zich bij de opstandelingen gevoegd. De wapenen der insurgenten bestaan naar het zeggen van ooggetuigen bijna uitsluitend in zeissen; schietgeweer bezit slechts een gering gedeelte der opstandelingen, die zich in bovengemelde streken hebben vertoond.

Dat de opstand op zoo vele punten is uitgebarsten, maakt den betrekkelijken vooruitgang der insurgenten verklaarbaar, al is het waar dat hunne bewapening zoo veel te wenschen overlaat. Het terrein, waarover zij verspreid zijn, is buitengewoon uitgestrekt en de voornaamste vaste punten vorderen eene zeer sterke bezetting in vergelijking van het aantal troepen in Polen aanwezig; te Warschau heeft men 30,000 man noodig; de vier vestingen Modlin, Brzesc-Litewski, Iwanogorod en Zamosc vorderen minstens 25.000 man, zoodat het disponibele gedeelte daardoor tot op ruim 30,000 man wordt verminderd, welke strijdkrachten over een zeer groot opperatie-terrein zijn verdeeld.

FRANKFORT, 3 Maart. De Badensche regering heeft thans beslist, dat de spoorweg ter verbinding van Mosbach en Wurzburg zal loopen over Boxberg, Köningheim en Gerlachsheim. Van daar zal een zijtak worden aangelegd naar Wertheim aan den Main.

Fransche Post.

PARIJS, Dingsdag 3 Maart.

Het bevestigt zich meer en meer dat Oostenrijk weigert tot de collectieve stappen nopens Polen mede te werken, die het Fransche gouvernement, tegelijk met dat van Groot-Brittanje, te Petersburg wil doen. Sommigen zijn van oordeel dat Napoleon III dien ten gevolge wel eens geheel afstand van zijne plannen tot eene diplomatieke tusschenkomst ten gunste van Polen kon doen. In de omgeving des Keizers hecht men echter zeer weinig geloof aan dat beweren. Men doet daar niet ten onregte opmerken, dat de half-officiele pers, en later de adressen, benevens de brochure van den Heer de Montalembert de sympathien voor Polen zoozeer, en dat wel bij alle partijen heeft opgewekt, dat de keizerlijke regering zich onmogelijk zal kunnen onttrekken aan de verwezenlijking der verwachtingen, welke zij heeft opgewekt en zij zich geenszins daarbij op de weigering van Oostenrijk zal kunnen beroepen, hoewel men tevens nog doet opmerken, dat het gouvernement, indien het ook al geene ernstige stappen voor Polen wil doen, zich er wel voor zal wachten dat besluit vóór de algemeene verkiezingen te doen kennen. De betrekkingen tusschen Parijs en Berlijn zijn door de nieuwe houding der Pruisische regering veel verbeterd, niettegenstaande de Heer von Bismark op de nota aan den Heer Talleyrand Perigord heeft verklaard, dat hij bij de inlichtingen in het Huis van Afgevaardigden nopens de conventie van den 8sten Februarij gegeven, niets meer had te voegen. Het is dan ook niet onmogelijk dat Pruissen, indien de mogendheden het eens worden nopens de stappen te Petersburg te doen, uitgenoodigd zal worden daartoe mede te werken. Tengevolge van den vredelievenden keer, dien de staat van zaken in de jongste dagen heeft genomen, is voorloopig van het plan afgezien om het kamp van Châlons vroeger te doen betrekken dan aanvankelijk was bepaald. Toch spreekt men nog altijd, waarschijnlijk bij wijze van bedreiging, van het plan, om des noods tien divisien, onder bevel van den maarschalk Mac-Mahon, bijeen te trekken, op de punten daartoe aangewezen, in een plan opzettelijk met dat doel door het departement van oorlog opgemaakt. Inmiddels is het waarschijnlijk, dat het Britsche parlement zich spoedig weder met de Poolsche aangelegenheid bezig zal houden. Ten minste is het met dat doel, dat de broeder van Langiewicz (en niet de vader, zooals sommige dagbladen hebben gemeld) zich over Parijs naar Londen heeft begeven, waar hij op dit oogenblik reeds is aangekomen. De senateur Larabit, die belast is met het uitbrengen van een rapport over de petitien ter gunste van Polen, is bekend om de sympathie, welke hij dat koningrijk toedraagt. De 7de dezer blijft bepaald voor de indiening van dat verslag, hoewel de beraadslagingen daarover eerst den 10den zullen geopend worden. Middelerwijl duurt het opzenden van soortgelijke verzoekschriften nog voort en terwijl Mevr. J. d'Héricourt, bekend door hare geschriften over den maatschappelijken toestand der vrouwen, een adres uitsluitend door Dames te onderteekenen, heeft opgesteld, spreekt een onzer dagbladen van een ander adres door 200 werklieden aan hunne makkers te Warschau toegezonden, in antwoord op de giften door deze laatsten voor de behoeftige katoen-arbeiders geschonken.

— Het aanvragen van ontslag door den kardinaal Antonelli, wegens het gebeurde met den Heer Fausti, bevestigt zich volkomen. Daar de aanhouding van dezen buiten medeweten van den secretaris van staat, op

bevel van Mgr. de Mérode plaats had en de kardinaal daarom zijn ontslag verzocht, is men hier van oordeel dat de Paus genoodzaakt zal zijn tusschen zijn ontslag en dat van den minister van oorlog te kiezen, in welk geval de laatstgenoemde waarschijnlijk aan den kardinaal Antonelli zal opgeofferd worden. De Heer Fausti wordt beschuldigd met het comité voor de Italiaansche eenheid in betrekking gestaan te hebben.

— Den 14den dezer zal de Senaat zich met het bekende verzoekschrift van den Heer Darimon bezig houden. Het rapport van den Heer de la Guéronnière is reeds gereed en strekt tot eene gemotiveerde verzending aan den minister van binnenl. zaken. De regering zal daarentegen voorstellen nopens dat punt tot de orde van den dag over te gaan.

— Men doet hier ijverige nasporingen om den ambtenaar te ontdekken, die aan het dagblad *l'Europe* van Frankfort, het rapport of liever den vertrouwelijken brief van den Heer de l'Isle aan den Heer Fould, nopens den toestand der Italiaansche geldmiddelen heeft medegedeeld. De Heer de l'Isle is een neef van den Heer Fould. Sommige personen zijn daarom niet van het denkbeeld verwijderd dat de minister niet geheel vreemd aan de openbaarmaking is gebleven en dat dit heeft plaats gehad om ongunstig op de nieuwe Italiaansche leening te werken en het verbod tot notering van de aandeelen in die operatie op de Parijssche beurs, te regtvaardigen. De uitlegging van den *Constitutionnel*, nopens den aard van het bewuste stuk, heeft op een uitdrukkelijk verzoek van den Heer Nigra aan den Heer Fould gerigt, plaats gehad.

— Bij herhaling wordt het gerucht verbreid, dat de regering voornemens is om een maarschalk naar Mexico te zenden tot vervanging van den generaal Forey, die niet met genoegzame voortvarenheid en veerkracht te werk gaat bij het voortzetten der militaire operatiën. Het ontbreekt evenwel niet aan personen, die volstrekt geen geloof slaan aan hetgeen deswege wordt verhaald.

— De *Moniteur* deelt een rapport mede van generaal Forey, gedateerd uit Orizaba 25 Januarij. Men leest daarin het volgende: Ten gevolge van eene beweging van het leger naar Puebla heeft men de linie van Jalapa moeten opgeven; de bezetting van die plaats isoleerde nutteloos een gedeelte van de strijdkrachten, welke volgens den generaal tot eene meer werkzame rol waren bestemd. In de verschillende bewegingen tot concentratie hebben de Fransche troepen eenige ontmoetingen met den vijand gehad, die steeds ten nadeele van deze laatsten uitvielen. Het ernstigste gevecht heeft plaats gehad op 28 December, tusschen Jalapa en Puente Nacional, waar drie compagniën van het 62ste regement talrijke guerillas op de vlugt hebben gedreven, na 50 man van hen te hebben gedood. Generaal Bazaine heeft den 20sten Januarij met zijne troepen en die van generaal Marquez, Perote verlaten; er is echter eene bezetting in die plaats achtergebleven. Naar genoemde generaal verwachtte, zou hij den 23sten te Tepetitlan zijn en dus meer in de nabijheid van den generaal Douay, die zich gereed maakte om San Andres te verlaten en in de rigting van Nopacatucan op te rukken. Het materieel van de artillerie en de genie is van Vera-Cruz te Orizaba aangekomen; generaal Forey zendt achtereenvolgens convooijen naar de hoog gelegene vlakten. Het belegeringspark en alle batterijen van de reserve waren reeds vertrokken. Langs den weg naar Quecholac werd men voortdurend van levensmiddelen voorzien. De gezondheidstoestand is voldoende. De middelen van vervoer vermeerderen elken dag, in één woord, alles wordt in gereedheid gebragt tot eene voorwaartsche beweging van het leger.

— Mevr. Bineau, weduwe van den voormaligen minister van financiën van dien naam, heeft van de regering een pensioen van 12,000 francs verworven.

— De hertog de Rauzan, een der voornaamste leden van de legitimistische partij, is overleden.

— De Heer Louis Veuillot zal, naar men verneemt, opkomen tegen het tooneelspel *le Fils de Giboyer*, in eene brochure, welke dezer dagen het licht zal zien en ten titel zal voeren: *le Fond de Giboyer*.

— De opera van Hector Berlioz, de Trojanen, zal op het Théâtre Lyrique worden opgevoerd.

— Men meldt uit Turyn, dat de minister van openbare werken aan den Engelschen ingenieur Fell heeft verklaard, dat het gouvernement zijn voorstel, om op zijne kosten een spoorweg langs den tegenwoordigen straatweg over den Mont Cenis te leggen, heeft aangenomen en wel onder de volgende voorwaarden: 1°. hij moet 5 ellen breedte van den tegenwoordigen weg vrijlaten; 2°. bij zal moeten zorg dragen, dat gedurende de werkzaamheden de gewone circulatie niet worde afgebroken; 3°. de concessie, door het Italiaansche gouvernement vergund, zal slechts dan van kracht worden, wanneer de Fransche regering vergunning zal hebben verleend voor dat gedeelte van den weg dat haar betreft. Het Italiaansche gouvernement zal betreffende dit voorstel een wets-ontwerp bij het parlement indienen.

Belgische Post.

BRUSSEL, Woensdag 4 Maart.

De hier aanwezige Deensche vorstelijke personen vertrekken morgen naar Antwerpen, waar zij zich zullen inschepen om zich naar Engeland te begeven.

— Men zegt hier, dat de zuster van Prinses Alexandra van Denemarken met den Kroonprins van Rusland in het huwelijk zal treden.

— Men verzekert, dat de post van burgemeester van Antwerpen bestemd is voor den Heer Strens, gewezen inspecteur-generaal van de spoorwegen, die onlangs tot lid van den gemeenteraad is gekozen.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Donderdag 5 Maart.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn de algemeene beraadslagingen over het wetsontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs voortgezet en ten einde gebragt, nadat de minister van binnenl. zaken eene uitvoerige rede had gehouden, ter wederlegging der door de sprekers van eergisteren geopperde bezwaren. In deze zitting zijn voornamelijk drie punten besproken; 1°. de dilatoire exceptie van den Heer Groen; 2°. de niet-opneming der gymnasia in dit ontwerp in verband met een amendement van den Heer Wintgens; en 3°. het amendement mede op art. 1, voorgesteld door den Heer van Heemstra.

Omtrent het eerste punt had de Heer Groen in zijne rede van eergisteren te kennen gegeven, dat de behandeling van dit onderwerp voorbarig was zoolang niet een nieuw koloniaal debat was gevoerd. De minister zag in dat denkbeeld een streven, om eene nieuwe koloniale agitatie in het leven te roepen. De Heer Groen antwoordde daarop, dat dit niet in zijne bedoeling had gelegen, maar dat niet kan worden ontkend, dat de koloniale politiek der regering door de Eerste Kamer was afgekeurd. Dit antwoord gaf den minister aanleiding om te verklaren, dat omtrent de koloniale onderwerpen slechts een *parlage* en niet meer dan eene *parlementaire conversatie* had plaats gehad, terwijl de minister tevens niet kon toegeven, dat de regering in de Eerste Kamer eene nederlaag had geleden, daar nog geene bepaalde onderwerpen van koloniaal belang aan de beslissing van de vertegenwoordiging waren onderworpen. De Heer van Lynden stond daarop op en zeide, dat hij de opvatting des ministers, indien hij onbescheiden wilde zijn, onbeschaamd zou noemen, maar nu hij bescheiden wilde zijn, onverantwoordelijk heette. De minister gaf daarop te kennen, dat zijne waardigheid welligt niet medebragt om den spreker op die woorden te antwoorden, dat hij niet ligt de achting uit het oog verliest, welke aan de vertegenwoordiging toekomt, maar dat hij, indien hij het woord *parlage* bezigde, daarmede niet alleen bedoelde het jongste debat in de Eerste Kamer, maar het karakter der koloniale discussie in de beide Kamers in de laatste jaren. Hiermede nam dit incident een einde.

Ten aanzien van het tweede punt: het bezwaar van de niet-opneming der gymnasia, werd door den minister aangetoond, dat de grondwet ten dien opzigte volkomene vrijheid liet. Het tegendeel meende de Heer Godefroi uit de beraadslagingen bij de grondwetsherziening te moeten afleiden. Deze spreker vereenigde zich verder met een amendement van den Heer Wintgens, strekkende om in art. 1 eene bepaling in te lasschen dat eene bijzondere wet het klassiesch middelbaar onderwijs zal regelen.

Het amendement door den Heer van Heemstra op art. 1 voorgesteld, beoogt de opneming eener definitie van middelbaar onderwijs en de uitbreiding van den omvang van dat onderwijs, door toevoeging der gymnasia, der scholen ter voorbereiding voor de militaire academie en der scholen voor handel en zeevaart. Het werd krachtig ondersteund door den Heer Heemskerk Az. Deze amendementen zullen heden verder in discussie komen.

Bij Zr. Ms. besluit van 23 Febr. ll., N°. 17, is aan Dr. S. Sarphati bewilliging verleend tot het oprigten eener Nederlandsche Crediet- en Depositobank alhier.

Wij hebben deze instelling te danken aan de pogingen van onzen bovengenoemden stadgenoot en den vroeger hier gewoond hebbenden bankier L. R. Bischoffsheim, door wiens tusschenkomst ook het kapitaal is verzekerd.

De instelling wijkt in grondslag en werkkring grootelijks af van het bestaande Credit-Mobilier en is, naar wij vernemen, geheel naar de behoefte van ons land ingerigt. Het kapitaal der bank is aanvankelijk op 10 millioen vastgesteld.

Bij koninklijk besluit van 20 Febr. 1863, N°. 82 (geplaatst in de *Staats-Courant* van heden), zijn, op het verzoekschrift van de Heeren A. Graves Kooiman Jz. en anderen, te Schoonhoven, goedgekeurd de statuten van de Nijverheidsvereeniging voor goud- en zilversmeden te Schoonhoven, en is die vereeniging mitsdien erkend als regtspersoon.

Met wijziging in zoo verre van het berigt, geplaatst in de *Nederlandsche Staats-Courant* van 23 Nov. ll., N°. 278, omtrent de verzending van brieven met de landmaal naar Nederlandsch Indie via Marseille, wordt nader ter kennis der belanghebbenden gebragt, dat de aanwijziging *met de Fransche pakketboot* niet langer vereischt wordt op het adres der brieven, welke men met dat middel wenscht te doen verzenden. Voortaan worden alle brieven bestemd voor Nederlandsch Indie *met de eerst vertrekkende landmaal,* nadat zij op den post bezorgd zijn, verzonden; uitgenomen alleen de zoodanige waarop eene andere gelegenheid bepaaldelijk is aangeduid, welke aanwijzing in dat geval zal gevolgd worden. (*Staats Courant.*)

Openbare vergadering van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, op Woensdag 11 Maart 1863, des voormiddags ten elf ure.

In den loop der maand Februarij jl. hebben binnen deze gemeente plaats gehad 799 geboorten, (behalve 51 levenloos aangegevene), 464 sterfgevallen, 157 huwelijken en 3 echtscheidingen.

Door de Nederlandsche Handelmaatschappij is hier aanbesteed de levering van 57,500 ℔ gezouten vleesch. Daarvan zijn aannemers geworden voor: 15,000 ℔ de Heer S. A. van Dam, te Wijhe, voor *f* 11,833; 15,000 ℔ de Heeren Dop en Zoon, te Amsterdam, voor *f* 11,092.50; 15,000 ℔ de Heer Zadelhof, te Zutphen, voor *f* 11,092.50; en 12,500 ℔ de Heer Bartels, te Rotterdam, voor *f* 8550.

Gisteren avond ten 7 ure heeft men een zeldzaam en prachtig luchtverschijnsel kunnen waarnemen. Een schitterende vuurbol, die schijnbaar de grootte had der maan en een breeden staart vertoonde, bewoog zich met groote snelheid uit het N. N. W. naar het Z. Z. O. door de lucht. Hij verspreidde een licht, helderder dan dat der maan, die aan den onbewolkten hemel prijkte. Vele onkundigen werden door angst en schrik bevangen, te meer daar de bol zich schijnbaar digt langs de aarde bewoog. Dit laatste kan echter moeijelijk het geval zijn geweest, daar het verschijnsel in Noord-Holland en Overijssel, in Zuid-Holland en in Gelderland is waargenomen. Te Breda heeft men opgemerkt, dat de bol uiteensprong, waarop een slag volgde als die des donders en welke ramen en deuren deed dreunen. Ook te 's Hertogenbosch heeft men dit geluid gehoord en daar deed het aan eene aardschudding of aan het springen van een kruidmagazijn denken.

Gedurende de maand Februarij 1863 zijn langs den Holl. IJzeren Spoorweg vervoerd 85,689 reizigers. Opbrengst van reizigers *f* 64,518.80. Opbrengst van goederen *f* 13,982.90. Totaal *f* 78,501.70. Sedert 1 Jan. aantal reizigers 168,438. Opbrengst van reizigers en goederen *f* 155,242.33.

De verminderingen van vracht voor het goederenverkeer met Duitschland beginnen elkaâr spoedig te volgen. Thans hebben wij de aandacht te vestigen op een hoogst belangrijk berigt betreffende Weenen. De vracht van Amsterdam is thans nog beneden die van Antwerpen, en om eene proeve te leveren van het groot verschil tegenover de vroegere prijzen, laten wij eene vergelijking van eenige artikelen hier volgen.

AMSTERDAM—WEENEN.

Bij wagenlading per centenaar en silbergroschen.

	vroeger.	thans.
Suiker (Farin)	$49^1/_{10}$	$31^1/_{10}$
Katoen in geperste balen		
Huiden en Vellen, ruw en gezouten		
Koffij	$59^9/_{10}$	
Olie in vaten	$49^1/_{10}$	
Palmolie		
Rijst		
Ruwe Suiker		
Ongefabriceerde Tabak		

Het stoomschip Cambodge van de Messageries Impériales, met de Indische en Chinesche mail, is 1 dezer te Suez aangekomen. Den volgenden dag is de Labourdonnais met dezelfde mailpaketten voor Marseille van Alexandrie vertrokken.

's GRAVENHAGE, 4 Maart. H. M. de Koningin, vergezeld van Z. K. H. den jeugdigen Prins Alexander, en HH. KK. HH. Prinses Frederik en HD. dochter Prinses Maria der Nedelanden, hebben gisteren avond de door den Heer Botgorschek, in het locaal Diligentia gegeven soirée musicale, met HD. tegenwoordigheid vereerd.

ROTTERDAM, 4 Maart. Uit het vroeger medegedeelde zestal van predikanten, heeft de kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente alhier het volgende drietal gevormd, als Ds. Rauwenhof, te Zalt-Bommel; Hofstede de Groot, te Dwingelo; en Hagen, te Leyden.

* NIJMEGEN, 4 Maart. Door het departement van oorlog is ter algemeene kennis van het leger gebragt, dat de werving voor vrijwilligers bij het 3de reg. dragonders alsmede bij het corps pontonniers weder geopend is.

— Door het departement van oorlog is bepaald, dat het uiteennemen van de sloten der geweren, niet bepaaldelijk door een geweermaker behoeft te geschieden, maar tevens aan geoefende soldaten kan worden toevertrouwd.

— Door hetzelfde departement is bepaald, dat voortaan de hoeven van al de gestorven en afgemaakte rijkspaarden, met uitzondering van die paarden, welke aan besmettelijke ziekte hebben geleden, naar Venlo moeten worden opgezonden.

* MIDDELBURG, 3 Maart. Het provinciaal geregtshof in Zeeland heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van de koloniale bank van Engeland, als appellante, tegen een vonnis der arrond.-regtbank alhier, en Jhr. W. R. Boddaert, zich gequalificeerd hebbende directeur eener negociatie ten behoeve van planters in Rio, Essequebo en Demerary, als geïntimeerde. Het hof heeft het vonnis der regtbank vernietigd, en den geïntimeerde veroordeeld tot de betaling aan genoemde bank eener som van *f* 23,035.25, met vergoeding van kosten, schade en intressen, en in al de kosten van het proces. Voor de appellante was opgetreden Mr. van Diggelen en voor den geïntimeerde Mr. Ph. van den Broecke, beide advocaten ter dezer stede.

* VLISSINGEN, 3 Maart. De Engelsche oorlogschepen met hunne bemanning, brengen in ons anders zoo stil plaatsje, eene aangename levendigheid te weeg. De garnizoens-kommandant heeft de officieren van het garnizoen, namens den kommandant van het eskader, te kennen gegeven, dat allen in de gelegenheid gesteld zouden worden de bodems te bezigtigen; daarvan werd gretig gebruik gemaakt en den geheelen dag zag men de reede als bezaaid met grootere en kleinere sloepen, waarin hoofd- en verdere officieren naar boord werden overgebragt. De schout-bij-nacht met gevolg, van het Engelsche eskader, heeft heden morgen bij onzen schout-bij-nacht en den gen.-majoor, bevelhebber, zijne opwachting gemaakt, waarna onze schout-bij-nacht, benevens het etat-major van Zr. Ms. wachtschip en de gen.-majoor met zijn staf een contra-bezoek bragten aan de Engelsche oorlogschepen; deze plegtigheid ging van de gebruikelijke salutschoten vergezeld. De Engelsche officieren, adelborsten en matrozen bezoeken onze vesting getrouw en heden middag heeft het muziekcorps van het 2de reg. infanterie ter hunner eere voor de societeit zich doen hooren. Tusschen de Engelsche en onze officieren heerscht een goede geest; zij bezoeken de societeit en onze officieren dineren aan boord der Engelsche schepen. Wij vernemen dat Donderdag aan de Engelsche officieren een bal zal worden aangeboden.

* 's HERTOGENBOSCH, 4 Maart. In de bij besluit van Ged. Staten van 10 Febr. jl. opengestelde provinciale geldleening, ten bedrage van *f* 30,000, is voor een bedrag van *f* 128,500 ingeschreven en derhalve voor *f* 98,500 meer dan het opengestelde bedrag. Uithoofde voor meer dan het benoodigde bedrag van *f* 30,000 tegen 101¼ was ingeschreven, is door loting bepaald, welke inschrijvingen zouden worden aangenomen.

— Men zal zich herinneren dat dezer dagen zekere H. van B. te Wijk bij Heusden woonachtig, is veroordeeld wegens diefstal van een paard, dat hij hier ter stede voor *f* 275 zou hebben verkocht en dat niettegenstaande geloofwaardige personen voor den regter getuigden, dat hij op het tijdstip waarop het feit plaats had, te Heusden was, andere even geloofwaardige getuigen zeiden dat hij zich binnen deze stad bevond, zoodat het schuldig of onschuldig twijfelachtig was, terwijl de beklaagde zijne onschuld bleef beweren. Thans heeft echter een onvoorzien toeval deze zaak tot klaarheid gebragt. De vrouw, de ouders en de naaste bloedverwanten van v. B. treden thans als klagers en getuigen tegen hem op. Zij hebben aan de justitie reeds den prijs van het gestolene overhandigd, hetwelk door van B. in zijne schuur was verborgen en door hen is gevonden, terwijl zij daarenboven de meest overtuigende bewijzen hebben geleverd, dat v. B. de werkelijke dief is. Om het hoogst twijfelachtige der schuld, was het verzoek om gratie door v. B. bij Z. M. ingediend vermoedelijk ingewilligd; thans is echter de kaart voor hem gekeerd.

BREDA, 3 Maart. Gisteren middag heeft de justitie zich begeven naar Klein Oekel, gemeente Rijsbergen, om onderzoek te doen, naar de vermoedelijke oorzaak van den brand, welke op den 26sten der vorige maand aldaar, ten huize van C. Janssen had plaats gehad; dit onderzoek heeft ten gevolge gehad, dat genoemde Janssen, zijne vrouw en zoon, heden alhier gevankelijk binnengebragt en in het huis van arrest opgenomen zijn. (*N. R. C.*)

* TILBURG, 3 Maart. Op de heden alhier gehouden jaarmarkt was de aanvoer van vee zeer matig en de handel daarin weinig geanimeerd. Jonge varkens waren er weder in massa aangebragt en werden meestal voor Belgie tot hooge prijzen opgekocht.

De leerlooijers beurs werd heden zeer druk bezocht en schijnt van lieverlede alhier in belangrijkheid toe te nemen. De aldaar gehoudene veiling van 3019 stuks Calcutta huiden liep coulant af; al de kavels werden verkocht van 22½ tot 43 cents, naar kwaliteit. Naar eenige soorten van leder bestond meer vraag, alhoewel de omzettingen daarin zoo belangrijk niet waren als het getal bezoekers wel deed verwachten.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Donderdag 5 Maart.

Gisteren zijn bij inschrijving tot geheimen prijs 77 leggers Arak ex Star of the North afgedaan.

ROTTERDAM, 4 Maart. De 42 b. Buenos-Ayres Lijmvleesch werden heden in veiling verkocht van 12½ tot 15 c.

Petroleum: Afgedaan 60 vaatjes geraffineerd ex Fylla, tot niet juist bekend geworden prijs.

SCHIEDAM, 4 Maart. Rogge verkocht: 146/2 ℔ Petersb. *f* 235 3/m.; 143/2 ℔ Archangel *f* 228 6/w. Garst: 127/2 ℔ Coursche *f* 182 6/w.; 127/2 ℔ Libaú *f* 184 6/w.; 129/2 ℔ dito *f* 188 6/w.; 132/2 ℔ n. Koersche *f* 198 6/w.

GRONINGEN, 3 Maart. De stemming onzer markt was heden flaauw. Tarwe iets lager en vooral de mindere soorten weinig begeerd, 120, 123 ℔ n. Ommel. Roode *f* 7.40, 8, 116 a 123 ℔ n. Oldamm. dito *f* 6.80, 7 a 8. — Rogge tot 10 c. verlaging meest aan consumtie; 113 a 116 ℔ n. Inl. *f* 6 a 6.40; 120 a 123 ℔ Buitenl. *f* 7 a 7.30. — Boekweit ook iets lager afgegeven: 110 a 116 ℔ n. grijze Zand *f* 5.75, 6.65; 110 a 116 ℔ n. zwarte Zand *f* 5.65, 6.55. — Garst ook weder lager verkocht; voor de beste partijtjes Zomer voor de zaai nog boven de notering besteed: 89 a 99 ℔ n. Winter *f* 3.55, 4.70; 92, 96 ℔ n. Zomer *f* 3.90, 4.30; 107 ℔ n. Knobbe *f* 5.20. — Dikke Haver iets lager; zwarte en witte Voer meest als voren: 78 a 89 ℔ n. dikke Brouw *f* 3.35 a 4; 65 a 72 ℔ n. witte Voer *f* 2.55 a 3; 65, 72 ℔ n. zwarte Voer *f* 2.50.95. — Raapolie *f* 50.25. — Lijnolie *f* 42.50.

DEVENTER, 4 Maart. Op de veemarkt waren 158 paarden en 112 koeijen. In paarden was de handel lusteloos, het guste en dragtige vee daarentegen werd tegen zeer hooge prijzen van de hand genomen.

RAALTE, 4 Maart. Boter *f* 22 per ⅛ en *f* 12 per 1/16 ton; Rogge *f* 6.50, Haver *f* 4.20 per mud; vette Koeijen 24 a 25 c. per ℔; kalf dito *f* 75 a 120; Vriesche Schapen *f* 9 a 16; Drentsche dito *f* 5.25 a *f* 7.75; Lammeren *f* 3.50 a 5.25; vette Varkens 18 a 19 c. per ℔; jarige dito *f* 14 a 30; Biggen *f* 5.25 a 11; Koehuiden 16 c., vette Kalfsvellen 24 a 25 c. per ℔; nuchtere dito *f* 1.70 a 1.90; Nagelvleesch 25 a 27 c. per ℔.

ANTWERPEN, 4 Maart. *Koffij* zeer vast; van Domingo heeft eene belangrijke afdoening plaats gehad. — In geraffineerde *Suiker* werd de verkoop bekend van 50,000 kil. Crushed G. F., op levering zijn afgdaan 79 v. Amerik. *Reuzel* a *f* 23¼ in entr. — *Granen* zonder handel. — *Zaden* zeer stil. Men heeft eenige partijen Riga zaai-Lijnzaad afgedaan van fr. 71 a 73 n. kwal.

BERGEN IN NOORWEGEN, 24 Febr. Bruine *Traan* Sp. 18; blanke medin. Traan Sp. 19.60. — *Rondvisch*: Holl. sortering Sp. 1.39. De voorjaarsvisscherij schijnt dit jaar zeer voordeelig te zullen worden, er zijn reeds 5 a 600,000 tonnen ingezouten en wordt deze onder zeer voordeelige vooruitzigten voortgezet. Prijs 3 Sp. per ton. De stoomvaart met Holland is weder van daar op hier geopend.

LONDEN, 3 Maart. *Suiker*: Eene lading van 4600 z. wit Paraiba, ex Prospero, werd heden a 20 sh. afgedaan voor eene naburige haven, alsmede eene lading van 5932 zakk. Mauritius N°. 12, ex Echo, a 24 sh. West-Ind. soorten flaauw en tot lage prijzen slechts weinig verkocht. — *Koffij* prijsh.; native goed en fijn ord. 73 a 74 sh. Plantation ferm. — *Thee* flaauw. — *Rijst:* Mooije blanke Bengaalsoorten 3 p. lager. Uit de hand zijn ca. 4000 b. Ballam en Moonghy van 8.6 a 8.9 afgedaan. — *Piment* hooger; voor export. zijn 1187 zakk. verkocht, middel a goed middel van 2⅞ a 3 p. — *Indigo:* Guatemala iets hooger; 18 cer. vonden koopers van 3.6 a 5.5. — Schotsch *IJzer* 54 sh. — *Lijnolie* 43 sh. — *Talk* lusteloos, in loco 43.6.

SANTOS, 1 Febr. (p. tel.) *Koffij*: De afzendingen bestonden in de laatste 14 dagen uit 10,000 b. naar het Kanaal en de Elbe.

BAHIA, 13 Febr. (p. tel.) *Suiker:* Wit 2500, Bruin 1900 reis. — *Katoen* 19 a 21,000 reis. — *Koers* op Londen 27½ a 27¾.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, 3 Maart. Consols sluiten ⅛ flaauwer in lustelooze stemming. Van buitenl. fondsen ondervonden Sp. Passive en Coupons levendige variatie. Na 27⅜ a ½ en 10⅛ a ⅜ geweest te zijn, blijft de prijs, ten gevolge van berigten uit Madrid, betreffende het ministerie, op 27 en 9⅞; 3 en 2 pCt. Werk. Spaansche zijn ¼ hooger. Binnenl. Turken en Grieken rezen ⅛. Italie 5 pCt. ⅛ flaauwer.

Consols 3 pCt. cont. 92½ a ⅝; Dito op 5 Maart 92½ a ⅝; Braz. 5 pCt. 101 a 103; Dito 1839/59 100 a 102; Dito 1843 100 a 102; Dito 4½ pCt. 1852/60 93 a 94; B.-Ayres 6 pCt. op 17 Maart 93 a 95; Dito Uitg. 37 a 39; Chili 6 pCt. 103 a 105; Dito 4½ pCt. 83½ a 84½; Ecuador 16½ a 17; Egypte 7 pCt. 96½ a 97½; Grieken 19⅝ a ⅞; Dito Coup. 8½ a 9; Mexic. 3 pCt. op 17 Maart 32¼ a ½; Marokk. Leen. 5 pCt. 93 a 95 ex d.; Grenada 14 a 14½; Dito nieuwe 32¾ a 33¼; Dito Land Warr. —; Dito Uitgestelde 7¼ a 7¾; Dito per hect. 6½ a 7; Peru 4½ pCt. op 17 Maart 93 a 95; Dito 3 pCt. op 17 Maart 82 a 84; Dito 4½ pCt. 1862 87½ a 88½; Portug. 3 pCt. 1853 op 17 Maart 47¼ a 47¾; Dito 1862 — a —; Dito Nieuwe Leening 47 a 47¼; Dito 3 a 3¼ premie; Russen 5 pCt. 1822 94 a 95; Dito 4½ pCt. 1850 90 a 92; Dito 1860 91 a 93; Dito 3 pCt. 1859 59½ a 60½; Dito 5 pCt. 1862 94¼ a 94¾; Sard. 5 pCt. op 17 Maart 83 a 84; Spanje 3 pCt. —; Dito op 17 Maart 53¼ a ½; Dito 2 pCt. op 17 Maart 46¼ a ¾; Dito Passive 26⅞ a 27⅛; Dito Cert. Coup. 9⅞ a 10⅛; Turken 6 pCt. 1854 op 17 Maart 89½ a 90½; Dito 1858 op 17 Maart 69 a 69½; Dito 1862 Binn. 41½; Dito Buitenl. op 17 Maart 69½ a 70; Dito 4 pCt. Geguar. 101 a 102; Venez. 3 pCt. op 17 Maart 23¾ a 24¼; Dito 6 pCt. 1862 59 a 60; Dito 1 pCt. 12 a 12½; Holl. 2½ pCt. 65 a 66; Dito Cert. 4 pCt. 101 a 103; Italie 5 pCt. 1861 op 17 Maart 68⅞ a 69⅛; Antw. en Rott. £ — a —.

De HH. Baring Brothers hebben uit New-Grenada £ 1989 ontvangen en tevens kennisgeving, dat van Jose de Cuenta nog £ 532 herwaarts op weg was.

Voor het dividend van Ecuador is £ 1770 aangekomen.

Aanstaanden Zaturdag 7 en Dingsdag 10 dezer, zal er geene beurs worden gehouden wegens de feestelijkheden bij het huwelijk van den Prins van Wallis.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 3 Jan.; op 34° Z. Br. en 35° O. L.: Adm. Tromp, v. Tubergen, Java n. Amst. — 7 Jan.; op 35° Z. Br. en 18° O. L.: Three Bells, Soerabaya n. Amst. — 18 Jan.; op 26° Z. Br. en 6° O. L.: Maria Diederika, van Marion, Java n. Holland. — 24 Febr.; op 45° N. Br. en 20′ W. L.: Hebe, Kiehl, Rott. n. Bat. — ...; op 24° Z. Br. en 70° O. L.: Edouard en Marie, v. d. Kolff, Java n. Amst.

Gepraaid, 9 Jan.; op 35° Z. Br. 20° O. L.: Zeelust (?), Soerabaya n. Amst.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 4 Maart; 2 Gebroeders, Bossmak, Cette, (benevens het schip per telegraaf gemeld).

HELVOETSLUIS, 4 Maart; Pelican, S., Liverpool.

BRIELLE, 4 Maart; Waterloo, S., Londen.

LONDEN, 2 Maart; Havana Packet, Harken, Nickerie. - Mettina, Freese, Emden. — 3 Maart; Hendrika, Zoutman, Gron. - Janna Meijer, Datema, Gothenburg. — In lading: Eendragt, Kamminga, Rostok. - Vr. Maria, Muller, Petersb. - Jantje, Muller, Koningsb.

Bij GOUDSTAART, 27 Febr.; Constance, Kimmerer, Rott. n. Melbourne.

Bij PORTLAND, 2 Maart; Rolla, Allcock, Rott. n. Guernsey.

SUNDERLAND, 1 Maart; Gepkea, de Vries, Texel.

ROCHESTER, 2 Maart; John & Charles, Hopkins, Rott.

FALMOUTH, 3 Maart; Geertje Dijkstra, Fenenga, Newc. n. Palermo.

LIVERPOOL, 2 Maart; in lading: Cornelis Pieter, Simons, Santa Martha.

GRANGEMOUTH, 1 Maart; Louise, S., Rott.

LEITH, 28 Febr.; Geerdina, de Boer, Venetie. — 1 Maart; Renda, Bakker, Londen.

HULL, 2 Maart; Wilhelmina, Petronella, Scholtens, Petersb.

GIBRALTAR, 20 Febr.; Johanna Maria, Fenenga, Cardif n. Genua. — 24 Febr.; Californie, van der Valk, Vlaardingen.

ST. DOMINGO, 6 Febr.; Henriette, Dijker, Porto Cabello.

CURAÇAO, 10 Jan.; Johan Cornelis, Groenewoudt, Amst. (28 Jan. derwaarts teruggekeerd).

UITGEZEILD.

TEXEL, 4 Maart; L. A. Bang, Fallenius, Newcastle. - Gerharda Hendrika, Glim, id. - Themis, Pruce, id., (benevens de schepen per telegr. gemeld).

HELVOETSLUIS, 4 Maart; Maassluis, Post, Melbourne. - Argus, Tuk, Havana. - Gouverneur Schomerus, Zillesen, Kust van Guinea. - Trieste, S., Middell. Zee. - Nummer 1, Brocksch, Gibraltar. - Earl of Auckl., S., Lond. - 6 Gezusters, Rutgers, Newcastle. - Engelina Pietronella, Nagel, id. - Geesina, Koning, Avontuur.

BRIELLE, 4 Maart; Brother's Success, Hobarth, Rochester. - Swallow, S., Hull. - Seahorse, S., id. - Osprey, Duncarsen, Ipswich. - Jantje Nanninga, Meihuizen, Stettin. - Hillechiena, Hooghoudt, Avontuur. - Albertha Roënelingh, de Vries, id.

MAASSLUIS, 4 Maart; Gesina Elsina, Deen, Whitby.
BROUWERSHAVEN, 4 Maart; Maria, Orkanovisch, Konstantinopel, (benevens het schip per telegraaf gemeld).
PORTSMOUTH, 2 Maart; Lubbegina, de Jonge, Port Talbot.
BONESS, 28 Febr.; Baudina, Pool, Harlingen.
CETTE, 27 Febr.; zeilkl.: Janna Adriana, Franken, Rio Jeneiro.
BILBAO, 23 Febr.; Dina Adriana, Kwint, Clyde.
TRIËST, 27 Febr.; Annechina Wemelina, de Jonge, Hamburg.
SURINAME, 21 Jan.; Jonge Eduard, Sikkens, Amsterdam.
CURAÇAO, 24 Jan.; Zwaanette, Jonker, Amst.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

B. Kirschreiber, Maintz N°. 5, n. Maintz. - Konigsfeld, Unternehmung, n. Dusseldorp en Duisburg. - D. J. Grevenstuk, Drie Gebroeders, n. Urdingen. - M. Greve, Cöln N°. 5, n. Keulen. - M. Buchner, Harmonie, n. Mannheim. - C. von der Wielen, Ondernemer van Druten, n. Mannheim. - J. T. Beijer, de Hoop, n. Wesel.

ARNHEM, 4 Maart. Rijnhoogte 1 el 1 p. 2 d., gev. 3 d.

KEULEN, 4 Maart. Aangek.: W. Dahmen met 2727 c. en L. Dahmen met 3883 c. van Rott. — Rijnhoogte 5 vt. 5 d. Keulsch en Rijnl.

Aangekomen Passagiers.

Van SURINAME, per Plantation Dordrecht, kapt. Brakke, de Heer A. M. Leijsner.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd: F. WEZEL, van Wormermeer, WEDUWNAAR van G. JUT, MET M. J. HUIJGEN, van Amsterdam.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863. (4400)
Eenige Kennisgeving.

Ondertrouwd: J. D. JACOBS, van Autwerpen, MET J. KUIPER, van Amsterdam.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863. (4392)

Ondertrouwd: N. SCHUMACHER EN J. M. B. MALFEYT, WEDUWE VAN B. H. N. VAN LAWICK VAN PABST.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863.
(4407)

Getrouwd: HENDRIK FREDRIK BAKELS MET SARA LE MINJE.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863.
(4394)

Getrouwd: WILLEM HAAK MET WILHELMINA HENDRIKA RÖSSING.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863.
Strekkende deze tot Algemeene Kennisgeving, zoowel binnen als buiten deze Stad. (4319)

Getrouwd: M. P. MEERBURG H. Cz. EN C. VAN BEEK.
LEYDEN, 4 Maart 1863. (4366)

Bevallen van een *ZOON*, M. C. A. DAMMANN—HAVERKOTTE.
AMSTERDAM, 4 Maart 1863. (4403)

Heden beviel van een *ZOON*, A. C. OTTEN—WIJS.
AMSTERDAM, 5 Maart 1863. (4388)

Voorspoedig bevallen van een *ZOON*, E. S. KLOPMAN BAERSELMAN—KOOL.
LONDEN, 1 Maart 1863. (4359)

PARAMARIBO, 28 Januarij 1863. Heden beviel van eene *DOCHTER*, W. M. H. KAMERLING, geliefde Echtgenoot van
(4356) CH. LANDRÉ, Med. Doctor.

Bevallen van een *ZOON*, E. AMESZ—STAP.
4 Maart. (4374)

Heden overleed in den Ouderdom van circa 73 Jaren mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, DANIËL HOENDERVOOGDT.
AMSTERDAM, 1 Maart 1863. WED. M. M. HOENDERVOOGDT, Geb. BAKELS.
(4299)

Heden overleed, na een smartelijk lijden van eenige dagen, in den ouderdom van ruim 83 Jaren, onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder SARA MARIA VAN ARKEL, Weduwe van ADRIANUS KOSTER.
ABCOUDE, 2 Maart 1863. A. KOSTER.
(4327) H. BREUNINGHOFF.

Onze geliefde Zuster en Behuwdzuster JOHANNA ELISABETH DE KOFF, werd ons heden na een smartelijk doch geduldig lijden, in den ouderdom van Twee en Dertig Jaren, door den dood ontrukt.
UTRECHT, 3 Maart 1863. W. DE KOFF.
(4408) *Uit aller naam.*

Mijne geliefde Echtgenoote JACOBA VAN WIJK werd mij heden in den ouderdom van 65 Jaren en 5 Maanden, ten gevolge eener Ziekte van slechts eenige dagen, door den dood ontrukt, na het ontvangen van de genademiddelen der H. Kerk.
MIDDELBURG, 1 Maart 1863. PH. BULTERIJS.
Algemeene Kennisgeving. (4402)

De Ondergeteekenden, Passagiers aan boord van het Schip *Sliedrecht*, Kapitein IJ. FEENSTRA, bestemd naar Samarang, roepen een laatst en hartelijk **VAARWEL** toe aan al hunne Vrienden en Bekenden.
NIEUWEDIEP, Maart 1863.
(4385)
P. H. CLIGNETT.
F. DE BOER.
F. K. N. VAN HENGEL.
L. F. E. MEUTER.
W. H. BRENDER à BRANDES.
A. G. J. FRIES.

Nieuw Bewijs

voor de voortreffelijkheid van het HOFF'sche MALZ-EXTRACT levert navolgende Brief, dezer dagen aan het Centraal-Depot voor de Nederlanden, den Koninklijken Hofleverancier JOHANN HOFF, O. Z. Voorburgwal, J. 342, te Amsterdam, ontvangen.

MIJNHEER!

„Sedert geruimen tijd leed ik aan een hevigen hoest, gepaard met „pijnen op de borst, zonder bij menig aangewend middel eenigen „baat te vinden, toen ik door een Vriend, die door uw **MALZ-EXTRACT** van eene gelijksoortige ongesteldheid genezen was, op „uw Praeparaat opmerkzaam gemaakt werd; ik verbruikte meer„dere flesschen en ik kan nu in gemoede verklaren, „dat ik geheel van den hoest ben bevrijd en dat de „pijnen op de borst mij geheel verlaten hebben, zoodat „ik het wenschelijk acht, dat gelijksoortige lijders „op dit uitstekend heilmiddel opmerkzaam worden „gemaakt."

UEd. Dienaar (4321)
AMSTERDAM, 3 Maart 1863. (Get.) **E. D. K. WEINRICH**, Koningstraat bij de Oude Schans, 178.

SIGAREN.

Op goede Conditien wordt TE KOOP gepresenteerd eene Affaire in **TABAK** en **SIGAREN**, op het drukste gedeelte van deze Stad, dadelijk of met primo Mei te aanvaarden. Franco Brieven, onder Lett. S., ter Steendrukkerij van B. FEIT, Achterburgwal bij de Molsteeg, G 57, Alhier. (4214)

Te Haarlem TE KOOP of TE HUUR een klein keurig net **BUITENVERBLIJF** of **OPTREK** met grooten TUIN, zeer geschikt voor Zomer en Winter, gelegen op den aangenaamsten stand, onmiddelijk nabij de Stad en het Hout, zeer passende voor eene kleine Familie. Brieven franco onder Lett. M. bij den Boekhandelaar F. H. P. KRELAGE, Zijlstraat, te Haarlem. (4342)

TE HUUR GEVRAAGD.

Tegen Mei e. k., verlangt men te Amsterdam te HUREN, een **KOOPMANS-WINKELHUIS**, of een **HUIS** waar RUIME BERGPLAATS is en een WINKEL kan opgerigt worden, gelegen liefst op een levendigen Stand. Men gelieve Opgave van Ligging en Huurprijs spoedig Franco te zenden onder het Motto HANDEL, Bureau Handelsblad. (3942)

EENE AFFAIRE TE KOOP.

TE KOOP aangeboden eene Affaire in **KOM-EN-EISCH-** en **KRUIDENIERSWAREN**, op het beste gedeelte der Stad, voor groote uitbreiding vatbaar. Nadere Informatien zijn te bekomen met Franco Brieven, onder Lett. H. Z./25, Bureau Handelsblad. (4160)

EDUCATION EN ALLEMAGNE.

Le 15 Avril commence le sémestre d'Eté au Pensionnat de Madame WAELES, à Godesberg, près de Bonn sur le Rhin.

Fréquenté depuis dix ans par les enfants des meilleures Familles de la Hollande, de l'Angleterre et de l'Allemagne.

Prospectus et Adresses de parents d'anciennes élèves chez le Libraire SEYFFARDT à Amsterdam. Au commencement d'Avril escorte partant de Rotterdam. (4170)

Boekhouden.

Grondig ONDERWIJS in het **ITALIAANSCH** en **GEWOON BOEKHOUDEN**, voor Groot- en Kleinhandel, Winkeliers en Fabrieken, met Koopmansrekenen en Brievenstijl, enz. tegen billijke Overeenkomst. Adres Franco, onder Lett. S., bij den Boekh. J. C. LOMAN JR., te Amsterdam. (4196)

BIERBROUWERIJ.

WORDT TE KOOP GEVRAAGD
EEN SOLIEDE KOPEREN

B R O U W K E T E L,

35 A 45 VATEN GROOT.

Adres onder Lett. M., met Franco Brieven, aan de Boekhandelaren J. J. ARKESTEYN en ZOON, te 's Hertogenboch. (4225)

MANUFACTUREN. - MODES.

Men vraagt dadelijk voor de Modekamer van een voornaam Magazijn in Manufacturen en fijne Artikelen: Eene bekwame **JUFVROUW**, volkomen bekend met het Vak en den verkoop van fijne Artikelen, Zijden Stoffen, Chales en Confections in het algemeen, zoo mede Mantels en Mantilles in het bijzonder. Vereischten zijn: goed uiterlijk, Prot. Godsdienst, goede manieren. Men adressere zich Franco, onder Lett. C. S., bij den Boekhandelaar J. C. LOMAN Jr., Kalverstraat te Amsterdam, met opgave van ouderdom, waar in betrekking geweest en verdere bijzonderheden. Een ruim Salaris is aan deze Betrekking verbonden. (4187)

COMPLETE SERIE „TEEKEN-MODELLEN

van af de 1ste klasse **IJZERDRAAD-FIGUREN** tot de 3de klasse **BEELDEN**, volgens de Methode der GEBRS. DUPUIS; zijn te verkrijgen op Franco Aanvraag tegen billijken Prijs bij P. C. BARTELSMAN, Pleisterbeeldenmaker, Apothekersdijk, Wijk VI, N°. 35 te Leyden. (4207)

Men vraagt in eene KRUIDENIERS-AFFAIRE te Arnhem, tegen 1 Mei, een **BEKWAAM BEDIENDE**, Salaris naar Bekwaamheid. Reflecterenden adresseren zich met Franco Brieven, onder Lett. A., bij W. J. DE JONGH, Kantoorboekverkooper, in de Koningstraat, te Arnhem. (4218)

KRAMERIJEN—GALANTERIEN.

In genoemd Vak wordt VERLANGD: Een **GEROUTINEERD REIZIGER**, tegen behoorlijk Salaris en Provisie; de vereischten zijn, algemeene kennis dezer Branche en de Provincien bereisd hebbende. Reflecteerenden adresseren zich franco onder Lett. B N°. 101 bij de Wed. I. ELLERMAN, Beurssteeg. (4310)

Een FABRIKANT VAN TARWEBLOEM, enz., in de Provincie Limburg, met Stoom- en Watermolen werkende, vraagt tot meerdere Uitbreiding zijner Zaken, een **ASSOCIE**, om voor gezamentlijke rekening den Meelhandel te drijven. Adres Franco onder Lett. B. K., aan GEBR. MULLER, Boekhandelaars te Maastricht. (4320)

Met Primo Mei verlangt men in eene der voornaamste steden van Overijssel, in eene TABAKS- en KRUIDENIERS-AFFAIRE, een **BEDIENDE** en **LEERLING** van de Prot. Godsd., met genot van Kost en Inwoning. Adres franco onder Lett. Z. bij den Boekhandelaar A. VAN BEVERWIJK, te Kampen. (4333)

PUIKE MURWE ZAAD-LIJNKOEKEN.

Voor ƒ 120 de 1040 Stuks en bij kwantiteit van 10 Mille tot iets lager Prijs. Te bekomen bij **CORNELIS HONIG Cz.**
KOOG AAN DE ZAAN, Maart 1863. (4293)

LOOIJERIJ,

Op eene LOOIJERIJ wordt een bekwaam **MEESTERKNECHT** gevraagd. Adres in Persoon of met Franco Brief, onder Lett. V. G., aan het Postkantoor te Dokkum. (4314)

VOOR LEESGEZELSCHAPPEN EN BEMINNAARS VAN DEGELIJKE LECTUUR.

A. H. VAN DER HOEVE, MENSCHENWAAN EN CHRISTENDOM, een Roman en geen Roman, in 2 Deelen compleet met Platen. Prijs ƒ 6.70.

„Onze meening is, dat men heden ten dage aan de leden der gemeente geen letterkundig geschrift aanbevelen kan, zóó geschikt tot stichting en opbouwing in de kennis van het zuivere Evangelie en ter betrachting van het ware Christendom als dit product van VAN DER HOEVEN'S geest en pen." (*Europa* 1862 N°. 3).

Verkrijgbaar door alle Boekhandelaars bij den Uitgever J. H. GEBHARD & C°., te Amsterdam. (4340)

A. H. VAN CLEEFF, uitgever te Amersfoort, heeft de eer bij deze bekend te maken, dat hij aan den Heer H. NIJGH te Rotterdam, heeft overgedragen, de uitgave van:

LEIDRAAD VOOR JONGE OFFICIEREN
VAN HET
Oost-Indische Leger te Velde.

Door **TH. W. SCHRÖDER** en **C. L. SCHRÖDER**. (4343)

VOOR ƒ 6.50 IN PLAATS VAN ƒ 21.
MEVR. BOSBOOM-TOUSSAINT,
ALMANAK VOOR HET SCHOONE EN GOEDE,

10 JAARGANGEN VAN 1851 TOT EN MET 1860,

gebonden in Prachtbandjes, Verguld op Snee en versierd met 47 keurige Staalgravuren. Met Proza en Poëzy van J. J. Cremer, P. H. de Canter, Mr. H. J. Koenen, H. J. Schimmel, W. J. van Zeggelen, S. J. van den Bergh, Mr. Isaäk da Costa, M. Cohen Stuart, P. A. de Genestet, Mr. J. van Lennep, J. P. Hasebroek, C. S. Adama van Scheltema, J. J. L. ten Kate, J. G. Withuys, M. C. Vosmaer, Dr. Schotel, J. J. Alberdingh Thijm, E. J. Potgieter, Dr. L. R. Beynen, H. Tollens Cz., C. E. van Koetsveld en de Redactrice.

Op franco aanvrage à contant te bekomen bij **J. H. VAN DER BEEK**, Reguliersbreestraat te Amsterdam. (4285)

De COUPONS der AANDEELEN ten laste van de R. C. Kerk te Edam, verschenen 1°. Maart 1863, worden van af dien Datum betaald ten Kantore van de Heeren H. J. VAN OGTROP EN ZOON, te Amsterdam.
EDAM, Februarij 1863. (4326)

KAPITALEN DISPONIBEL.

De Ondergeteekende als lasthebbende zijner Principalen, is dagelijks te spreken over de behandeling en het sluiten der navolgende zaken:

1. De **INKOOP** van bloote Eigendommen van Kapitalen ingeschreven op het GROOTBOEK der Nederlanden, toebehoorende aan één of meerdere Personen, en waarvan het Vruchtgebruik aan anderen is toegekend, alsmede Voorschot op het Kapitaal en op het Vruchtgebruik.
2. **IN-** en **VERKOOP**, alsmede **BELEENINGEN** op Binnen- en Buitenlandsche Staats-Effecten.
3. Het sluiten van **HYPOTHEKEN** op **LANDERIJEN**, door de geheele Nederlanden.
4. **BELEENINGEN** op **KOOPMANSGOEDEREN.**
5. **INKOOP** van **ONVERSCHENEN COUPONS.**

BRIEVEN FRANCO. **J. ANDRESON.**
Heerengracht over het Park, V 333.
Over alle Finantiële en Industriele zaken Dagelijks te spreken. (2743)

VOOR EENE BEJAARDE DAME,

Die voortdurende Oppassing vordert, wordt bij Fatsoenlijke en goed behuisde Lieden, van de Herv. Godsd., GEVRAAGD: **INWONING** en **VERZORGING**, tegen ruime tegemoetkoming. Adres Lett. O. G. in den Kantoorboekhandel van de WED. I. ELLERMAN, Beurssteeg, E 176 te Amsterdam. (4309)

WORDT TE HUUR GEVRAAGD.

Eene **WONING** met circa Twee Bunders **BOUWLAND**. Te bevragen met Franco Brieven onder Letter V. X. aan het Bureau Handelsblad, (4322)

EEN HEER verlangt bij Fatsoenlijke Protestantsche Lieden alhier: **KOST, INWONING** en **GEZELLIG VERKEER**, met eene Vrije Kamer, den Huurprijs van ƒ 350 niet te boven gaande. Adres met franco Brieven onder Lett. S., bij de WED. I. ELLERMAN, Beurssteeg alhier. (4311)

Tegen 1°. Mei worden liefst voor een Heer TE HUUR aangeboden: **TWEE GEMEUBELEERDE KAMERS**, hebbende een fraai uitzigt. Te bevragen bij de Boekhandelaars M. SCHOONEVELD EN ZOON, Beurssteeg, E 188, alhier. (4307)

Te Huur

tegen Primo Mei e. k. of vroeger, à ƒ 260 's jaars, een net betimmerd en van alle gemakken voorzien **WOONHUIS**, met Bovenkamers, Zolder en Open Plaats, in de Kerkstraat, tusschen den Amstel en de Utrechtschestraat, Prinsengrachtzijde. Te bevragen bij den Makelaar H. TAKES, Oude Schans, O 171. (4291)

EENE UITMUNTENDE PIANO!

sterk van Toon, goed geconserveerd, geheel in orde, nette Bouw, 6 Octaaf, wordt door plaatsgebrek voor ƒ 110 **TE KOOP** aangeboden, dadelijk te bezigtigen aan het FRANSCHE PIANO-MAGAZIJN van **T. VAN DER DOES**, Reguliersbreestraat, 60, te Amsterdam.

Aan bovengenoemd Magazijn is een beste STEMMER van Parijs verbonden; Reparatien tegen civile prijzen. (4302)

PIANO-MAGAZIJN van P. VAN LEEUWEN,

Haarlemmerdijk, tusschen de Brouwersstraat en Prinsengracht 473, te Amsterdam.

WEDER VOORHANDEN: Keurige **PIANINO'S** van ƒ 225, 250 tot ƒ 800, van PLEYEL, ERARD, PLEICHER, FLEIG, enz. **VIERKANTE PIANO'S**, brillant geconserveerd, 6 en 6½ Octaaf, van ƒ 24, 28, 30 tot 140, Nieuwe **SERAPHINE ORGELS**, van ƒ 75, 85 tot 500, zijnde van 1 tot 15 Registers. **OPSTAANDE PIANO'S**, sterk van toon en van zeer soliede constructie ƒ 75, 85 en ƒ 95. Uitmuntende nieuwe **DRAAIORGELS**, van 4, 6, 8 tot 30 Muziekstukken, als: Mazurka's, Polka's, Walses, enz. van ƒ 20, ƒ 25, 32 tot 70. Bovengemelde Instrumenten worden afgeleverd met 10 jaren garantie. Oude Instrumenten worden in ruiling aangenomen.
Brieven franco. (4283)

Door Sterfgeval wordt TE KOOP aangeboden: Een geheel zoo goed als Nieuw **WINKELHUIS**, waarin de Handel 32 Jaren met goed succes is uitgeoefend in VLEESCH en HAMMEN en wat verder tot het vak behoort, gelegen in het midden der Stad Middelburg. Te bevragen bij den Eigenaar N. J. VAN DOORN, Brieven Franco. (4334)

Er bestaat tegen aanstaande Mei gelegenheid voor een fatsoenlijk **JONG MENSCH**, om tegen billijke vergoeding voor KOST en INWONING in eene alhier gevestigde **SIGARENFABRIEK** opgeleid te worden. Reflecterenden adresseren zich met franco Brieven onder Lett. T. A. M. bij den Boekhandelaar G. W. TIELKEMEIJER, Vijgendam te Amsterdam. (4308)

HOEDENMAKERS-MONTEURS.

In eene DUITSCHE FABRIEK kunnen bekwame **MONTEURS** tegen zeer Hoog Loon en voortdurenden Arbeid, spoedig geplaatst worden. Reflecterenden gelieven zich te adresseren onder Letter B. C. bij DE GEBROEDERS VAN CLEEF, Boekverkoopers Warmoesstraat te Amsterdam. (4306)

Men vraagt ten spoedigste eene **JUFVROUW**, bekwaam in het maken van HOEDEN, MUTSEN en KAPSELS en tevens geschikt voor den Verkoop in den Winkel. Ook is er gelegenheid ter plaatsing van TWEE JONGE JUFVROUWEN, als Leerlingen in genoemd vak, op aannemelijke voorwaarde. Adres franco Bureau Handelsblad onder Lett. A B 30. (4298)

Een kundige **LEPELS-** en **VORKENMAKER** (ZILVERSMID), het Bruineren verstaande, tegen goed Loon, Vast Werk begeerende, adressere zich met Franco Brieven onder Lett. A. X. aan het Bureau Handelsblad. (4295)

NIEUWE PENDULES,
VERGULDE KANDELABRES,
EN
BRANCHES.

zijn in groote en smaakvolle keuze bij ons ontvangen:
In Zwart en Gekleurd Marmer van ƒ 22 tot ƒ 180.
In schoone Pariaan Groepen van ƒ 42 tot ƒ 50.
Met Bronzen en Vergulde Groepen en Beelden van ƒ 12 tot ƒ 80.
Als Prachtige Bloemenvaas met Muziek, in geheel Verguld Brons van ƒ 22, ƒ 25, ƒ 30 en ƒ 36.
Uitmuntend schoone, bevallige Modellen à ƒ 48, ƒ 60, ƒ 75, ƒ 80, ƒ 100 en hooger.

De **MODELLERING** eener Pendule biedt den Kunstenaar een onuitputtelijk veld aan om zijn genie te toonen, en steeds iets nieuws te scheppen, om Schoonheid met oorspronkelijkheid te paren.

De goede smaak heeft dan ook in den laatsten tijd eene zóó voordeelige omwenteling te weeg gebragt, èn in Model èn in Prijs, dat wij daarop de bijzondere aandacht wenschen te vestigen.

Voor een betrekkelijk geringen Prijs koopt men thans eene Prachtige **PENDULE**, voor JUIST LOOPENDE en SOLIEDE UURWERKEN guaranderen wij.

Onze geëerde Begunstigers in de Provincien zenden wij op Franco aanvraag naauwkeurige Teekeningen met Prijs-Opgave.

DE BLAAUWE PORCELEINWINKEL,
(4315) NIEUWENDIJK, **A. HÜLSTER & C°.**

COMMISSARISSEN tot den Straatweg van de Klomp naar het Ingensche Veer zullen, op Dingsdag den 17den Maart 1863, des voormiddags ten Elf ure, in het Logement *de Roskam* te Veenendaal, door het Ministerie van den aldaar resideerenden Notaris J. H. KEMELAAR, in het openbaar **VERPACHTEN** voor den tijd van 3 Jaren, aanvangende 1°. Julij e. k., de beide op dien weg staande **TOLLEN.** Nadere informatien te bekomen bij HH. Commissarissen en ten Kantore van voornoemden Notaris, alwaar de Voorwaarden dezer Verpachting ter lezing liggen. Brieven franco. (3391)

BESTUUR DER DOMEINEN.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 10den Maart 1863, des Middags ten 12 Ure, zal onder nadere goedkeuring door den Ontvanger der Registratie en Domeinen te Amsterdam, in een der Localen van het West-Indische Slagthuis, aan de IJgracht te Amsterdam, bij enkele Inschrijving worden **AANBESTEED:**

Het dagelijksch Onderhoud en het doen van Herstellingen en Vernieuwingen aan het Rijks Gebouw, genaamd het WEST-INDISCHE SLAGTHUIS aan de IJgracht te AMSTERDAM, gedurende de Jaren 1863, 1864 en 1865.

De Bestekken liggen ter lezing aan het Provinciaal Gouvernement te Haarlem en ten Kantore van de Registratie en Domeinen aldaar, ten Raadhuize der Stad Amsterdam, aan de Directie der Registratie en Domeinen in het Oost-Indisch Binnenhuis te Amsterdam, ten Kantore van den Ondergeteekende en voorts in die Koffijhuizen te Amsterdam, waar zulks gebruikelijk is.

Op Zaturdag den 7den Maart 1863, des Middags ten 12 Ure, zal de aanwijzing in loco geschieden, terwijl inmiddels informatien te bekomen zijn ten Kantore van den Ondergeteekende, Prinsengracht bij de Kruisstraat, C. C. 477, en bij den Opzigter der Landsgebouwen G. BRONKE, Kerkstraat bij de Spiegelstraat BB 539, te Amsterdam.

AMSTERDAM, 21 Februarij 1863. *De Ontvanger der Registratie en Domeinen,* **SCHEFFER.** (3609)

RHIJNSCHE SPOORWEG.

De levering van de tot de RHIJN-TRAJECT-INRIGTING bij Elten vereischte VAARTUIGEN, STOOMMACHINES en verdere BENOODIGDHEDEN zal bij **AANBESTEDING** plaats hebben. De Voorwaarden en Teekeningen kunnen in ons Centraal-Bouwbureau onder Sachsenhausen N°. 3 alhier worden ingezien en ook op Franco aanvraag ontboden. Aanbiedingen worden mede aldaar tot 10 Maart dezes Jaars in ontvangst genomen. **DE DIRECTIE.**

KEULEN, 20 Februarij 1863. (3721)

ONDERWIJS.

De BURGEMEESTER en WETHOUDERS van Middelburg geven te kennen: Dat met 1 April aanstaande Vacant is de Betrekking van **EERSTEN HULP-ONDERWIJZER** OP DE SCHOOL VOOR GEWOON EN MEER UITGEBREID LAGER ONDERWIJS voor Jongens in die Gemeente; op welke School het Onderwijs zich, behalve in de Vakken, genoemd in art. 1 litt. *a—i* der wet op het lager onderwijs, bepaalt tot de beginselen van de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Talen, alsmede de Wiskunde;

dat aan die Betrekking, onder nadere goedkeuring van Gedeputeerde Staten, is verbonden eene Jaarwedde van *f* 800, terwijl de Hoofdonderwijzer bereid is op billijke voorwaarden Inwoning te verstrekken;

dat zij, die voor deze Betrekking in aanmerking wenschen te komen, worden uitgenoodigd zich vóór 15 Maart e. k. aan te melden bij den Burgemeester dezer Gemeente, met franco overlegging van de bij de wet vereischte stukken, terwijl de te benoemden Persoon uiterlijk 15 April e. k. in functie zal moeten treden.

MIDDELBURG, 25 Februarij 1863. **BIJLEVELD VAN SEROOSKERKE,** BURGEMEESTER.
G. N. DE STOPPELAAR. SECRETARIS.
(3920)

De Notaris Mr. H. C. VAN DIGGELEN, ter standplaats Zeyst, zal op Donderdag den 19den Maart 1863, en zoo noodig den volgenden dag, telkens des morgens ten 10 ure, in het Locaal der Societeit *UNITAS,* te Zeyst, in het openbaar, om CONTANT GELD verkoopen:

Het **AMEUBLEMENT** der Societeit *UNITAS,* te Zeyst, bestaande in een mahonijhouten goed loopend **BILLARD,** met toebehooren, Kast, onderscheidene Speel- en andere Tafels, eene aanzienlijke partij Stoelen, Spiegel, Uurwerk, Staatsie-Gordijnen, Gaskroon en andere Ornamenten, Muzieklessenaars enz.; eene groote hoeveelheid wit Porcelein, Kristal, Glas- en Aardewerk, Koper, Blik en IJzer, goed onderhouden koperen BLAAS- en andere MUZIEK-INSTRUMENTEN, als: Tenorhoorn, Althoorn, Kleppenhoorn, Waldhoorn, Fagot, Cornet à Pistons, 2 Bombardons, 3 Trombones, 3 Trompetten, 7 Clarinetten, Turksche Trom en Roffeltrom, mitsgaders 8 Buksen. (4205)

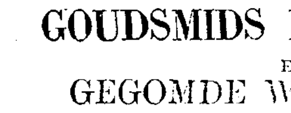

De Notarissen Mr. H. C. VAN DIGGELEN, te Zeyst en W. COLLARD, te Baarn, zullen op Maandag 16 Maart 1863, des Namiddags ten 1 Ure, in het Lokaal der Societeit *Unitas*, te Zeyst, in het openbaar verkoopen:

Een onlangs nieuw Gebouwd Weldoortimmerd **HUIS**, met ruime Kegelbaan, Schuur, Erf, Grond en grooten Tuin, waarin eene fraaije Muzijktent, te zamen groot 22 Roeden, 40 Ellen, staande en gelegen te Zeyst, aan den Achterheuvel, nabij den Hoogeweg, gemerkt Wijk D., Nos. 13 en 14.

Bestaande in een ruim, geplafoneerd Lokaal, waarin thans de Societeit: *Unitas* gehouden wordt; met Buffet en Billardkamer, voorts Twee Benedenvertrekken, Keuken, Kelder en Zolder.

Dadelijk te aanvaarden. Breeder bij billetten en nader onderrigt ten Kantore van bovengenoemde Notarissen. (4086)

STOOM-FABRIEK.

ANTIRHEUMATISCHE EN JICHTWATTEN, GOUDSMIDS EN BOSCHWOLWATTEN

EN ALLE SOORTEN VAN

GEGOMDE WATTEN, DEKENWATTEN, KAARS- en LAMPKATOEN

worden in de nieuwe STOOM-FABRIEK der Firma **ABLY OUDENDORP** EN **C°.** vervaardigd en overtreffen in kwaliteit en prijs alle tot heden geleverde Fabrikaten van deze Stoffen.

Prijscouranten en Monsters zijn op Franco aanvragen te bekomen aan het Kantoor der Fabriek te Leyden, Wijk V, N°. 1006 A, en te Amsterdam aan het Dépôt, Singel over de Driekoningstraat.

NB. In tegenstelling van hetgeen bij andere Fabriekanten wordt bedongen, worden bij ons alle Goederen, die niet naar genoegen zijn, zonder eenige kosten teruggenomen. (4100)

Voor de Societeit CONCORDIA te Leyden, wordt met 1 April e. k. tegen billijke belooning gevraagd: Een Gehuwd **KASTELEIN**, middelbaren leeftijd zonder Kinderen, wiens vrouw de geschiktheid bezit in het Buffet te dienen. Alleen diegenen in dusdanige zaak werkzaam geweest, met alle vereischten daarvan bekend en bewijzen van braaf en ordelijk gedrag bezittende, kunnen in aanmerking komen. Belanghebbenden vervoegen zich in Persoon of met Franco Brieven bij de Commissie dier Societeit, uiterlijk vóór den 15den Maart aanstaande. (4117)

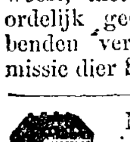

Met PRIMO MEI wordt op het volkrijkste gedeelte in het midden dezer Stad TE HUUR aangeboden, een **HUIS** bevattende NEGEN KAMERS, geschikt tot PARTICULIERE WONING, of het houden van MAGAZIJNEN. Hierop reflecterende adressere zich met Franco Brieven Letter P. in den Boekwinkel van de WED. J. C. SPIJKER Az. (4165)

UIT DE HAND TE KOOP:

de Snelzeilende Gekoperde en Kopervaste

NEDERLANDSCHE BARK *Elise Susanne*,

groot 294 Gemeten Lasten, met kompleten, zeer goed onderhouden INVENTARIS. Het Schip is liggende aan de Werf van de Heeren GEBR. VISSER, aan het Zalmgat te Rotterdam en bij genoemde Heeren, alsmede ten Kantore van de Makelaars F. N. & W. H. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT, te bevragen. (3730)

OVERHEMDEN EN UITRUSTINGEN

NAAR DE MAAT

TOT DE MINST MOGELIJKE PRIJZEN BIJ

OUDESCHANS, O 37. **G. E. KORIJN.** (3329)

PARIJS!

TELEGRAFISCHE KOERSEN REGTSTREEKS gedurende Beurstijd: Officiele, Politieke Berigten, Beursberigten per Telegraaf, Telegrafische en Briefberigten. **E. BERNAU,** 29, rue des Bons Enfants, 29.

Alle Aanvragen worden Terstond beantwoord. (2985)

Een Handig en Eerlijk JONG MENSCH kan geplaatst worden op een **PHOTOGRAPHISCH ATELIER**, de voorkeur wordt gegeven aan iemand, die ervaren is in het Snijden en Plakken van Afdrukken. Brieven franco onder Letter B. B., in den Boekwinkel van de Wed. J. C. SPIJKER Az., Reguliersplein, X 359. (3988)

Bij C. VAN DER POST JR. komt van de Pers:

TAYLOR, DE LEER DER VERGIFTEN, naar de 2de Uitgaaf vertaald en voor Nederland bewerkt door Dr. F. RIENDERHOFF, 1 Dl. *f* 5.60.

ROSELLY DE LORGUES, Leven en Reizen van CHRISTOPHORUS COLUMBUS. Het Fransch gevolgd door Mr. G. BELINFANTE. Met 14 Staalplaten, 1 Afl. 75 Cts.

M. EYRIÈS EN **E. FAYE**, Verhalen van SCHIPBREUKEN, SCHEEPSBRANDEN en andere ZEERAMPEN. Het Fransch gevolgd door A. J. DIEPERINK. Met 8 Staalplaten, 1 Afl. 75 Cts.

☞ Beide Werken zijn verbazend Goedkoop en zullen in 6 à 7 Afl. compleet zijn.

ZANGEN EN **BEELDEN**, Duitschland's Dichters nagezongen door S. J. VAN DEN BERGH en J. J. L. TEN KATE. Met 8 Staalgravures a *f* 8.60.

☞ Poëzy, Gravures, Druk, Papier en Band, maken het tot een onvergelijkelijk Prachtboek. (4109)

De Heeren CLAYTON SHUTTLEWORTH & C°. te LINCOLN, maken door deze bekend, dat zij den Verkoop van hunne **LOCOMOBILES, DORSCHMACHINES** en **GRAANMOLENS** hebben OPGEDRAGEN aan de Heeren HARMENS & PENNING te Harlingen. (2495)

VOOR KAPITALISTEN, VOOGDEN, STICHTINGEN, SPAARKASSEN, ENZ.

GELDEN, die men wenscht UIT TE ZETTEN op **HYPOTHEKEN**, die tegen alle Verlies Verzekerd worden, kunnen à 4 pCt., 4½ pCt. en 5 pCt. **KOSTELOOS** geplaatst worden door de

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN HYPOTHEEK-VERZEKERING,

DOELENSTRAAT, B 87. (4195)

TE HUUR GEVRAAGD

voor een HEER **TWEE GEMEUBELEERDE KAMERS** en Suite, in de nabijheid van het Rokin, tegen Mei of Junij voor den Huurprijs van ongeveer Vijfhonderd Gulden. Adres Franco, Lett. M., bij den Boekhandelaar G. W. TIELKEMEIJER, Vijgendam. (4182)

UIT DE HAND TE KOOP:

Een span fraaije Roodbruine **MERRIEPAARDEN**, maat 1 El 5.6, oud 6 a 8 Jaar, mak en vlug aan den weg loopende en zonder gebreken. Te bevragen bij C. RUTGERS, Stalhouder, Paauwstraat te Arnhem. Brieven Franco. (4151)

Een Buitenlandsch FABRIKANT zoekt tot Uitbreiding van zijne Fabriek een Medewerkenden of Commanditairen **DEELGENOOT**, met een Kapitaal van *f* 20,000. Bewijzen van Soliditeit en Rentabiliteit kunnen overgelegd worden. Franco Brieven gelieve men te zenden onder La. X 32, Bureau Handelsblad. (4180)

Voor 5 Cents per Week ontvangt men door het GEÏLLUSTREERD STUIVERS MAGAZIJN

zooveel lectuur als Zestig Pagina's gewone druk beslaan. Wat den inhoud betreft, staat het **GEILLUSTREERD STUIVERS MAGAZIJN** bij geen Tijdschrift hier te Lande achter. VERHALEN van de beste Nederlandsche en Vreemde Auteurs, REISBESCHRIJVINGEN, WETENSWAARDIGHEDEN, ONTDEKKINGEN en voorts eene Verscheidenheid, als in geen ander Tijdschrift wordt aangetroffen, vindt men in dit **VOORBEELDELOOS** goedkoop fraai Geïllustreerd Tijdschrift.

Het **GEILLUSTREERD STUIVERS MAGAZIJN** behoort in elken familiekring. Niettegenstaande de buitengewoon groote oplaag moet het eerste vel reeds herdrukt worden en de verbetering, in den nieuwen jaargang aangebragt, heeft reeds duizenden tot de inteekening aangespoord, terwijl dit getal dagelijks grooter wordt. (1566)

MARSEILLE OF SOUTHAMPTON-BATAVIA.

OVERLAND-MAIL

PENINSULAR AND ORIENTAL STEAM-NAVIGATION-COMPANY.

Vertrek van SOUTHAMPTON 4 en 20 van iedere maand.
» » MARSEILLE 12 en 28 van iedere maand.

De PASSAGIERS vertrekken STEEDS VOLGENS GEWOONTE **ZONDER OPONTHOUD** na aankomst te SINGAPORE naar BATAVIA met de Corresponderende **HOLLANDSCHE MAIL-MAATSCHAPPIJ.**

Informatien voor de Reis, Tarieven der Passage en die der Vrachten voor vervoer van SPECIE, GOEDEREN en PAKKETTEN, alsmede afgifte der Passage-Billetten tegen hetzelfde Tarief als aan de Bureaux der Directie, ZONDER EENIGE VERHOOGING, door tusschenkomst van de Agenten der Maatschappij:

G. P. ITTMANN & ZOON te Rotterdam,
of door hunne Agenten **LUBLINK VAN MEETEREN & C°.**, te AMSTERDAM.
F. L. DER KINDEREN, te 's HAGE.
W. H. VORSTMAN, te DELFT. (2511)

KING & C°., HANDELAARS IN ZIJDE, ENZ.

Regentstreet London, en Boompjes, 1, 108, Rotterdam.

Hebben de eer bekend te maken, dat hunne **EERSTE BEZENDING** van de **NIEUWE VOORJAARS ZIJDE, ZWARTE ZIJDE, FANTAISIE, GEMENGDE STOFFEN** en **KATOENEN GOEDEREN** voor 1863 nu Compleet is, zijnde de Grootste en Goedkoopste Voorraad te LONDEN en bevattende alle belangrijke Nieuwe Stoffen, gefabriceerd in ENGELAND, ZWITSERLAND, DUITSCHLAND en FRANKRIJK.

STALEN worden op franco Aanvragen verzonden naar alle gedeelten van NEDERLAND en de NEDERLANDSCHE OVERZEESCHE BEZITTINGEN.

Nieuwe Voorjaarszijden.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Nieuwe Line, Geruite en Gestreepte Zijde in alle nieuwe kleuren	*f* 15.—	Nieuwe China Poult de Soies laatste smaak	*f* 30.30
Gestreepte, Geruite en Effen Poult de Soies	„ 18.30	De rijkste Effen Poult de Soies, zeer elegant	„ 33.30
Gestreepte en Geruite Gros de Suez	„ 21.30	Broche Moiré Antique, alle nieuwe kleuren	„ 34.50
Effen Gekoorde Zijde in alle nieuwe kleuren	„ 23.70	De rijkste Effen Moiré Antique	„ 50.70
Nieuwe Jasper Zijde gekleurde grond	„ 25.50	De rijkste Crysseline en andere kostbare Stoffen	„ 63.30
Nieuwe kleuren, in gebrocheerde Zijde, zeer helder	„ 27.30		

De Nieuwste Zwarte Zijden.

	Het Geheele Kleed		*Het Geheele Kleed.*
Zwarte Glacé Zijde	*f* 12.—	Rouw Zijde voor Weduwen	*f* 25.50
Zwarte Ducapes	„ 15.—	Zwarte Effen Moiré Antique	„ 27.30
Zwarte Satijn, *bar* Zijde	„ 16.50	Zwarte Broche Moiré Antique	„ 25.50
Zwarte Broche Zijde	„ 18.30	Zwarte Gros Royal en Venetiaansche Zijde	„ 30.30
Zwarte gebrocadeerde Poult de Soies	„ 21.30	De Rijkste Broche en Effen Moiré, / Pompadours en andere kostbare Stoffen	„ 50.70
Zwarte Borded Zijde, zeer rijk	„ 22 50		
Zwarte Gros Grains, zeer duurzaam	„ 23.70		

Nieuwe Katoenen en Linnen Goederen, VOOR DAMES-OCHTENDKLEEDJES, ZONDER PRIJSVERHOOGING.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Eng. Cambrics	*f* 3.30	Fransche Cambrics	*f* 4.50
Zwitsersche Cambrics	„ 3 90	Beste Chitzen Cambrics	„ 5.10

Nieuwe Voorjaars-Vrouwenrokken.

	Per Stuk.		*Per Stuk.*
Zwitsersche Vrouwenrokken	*f* 2.10 à 2.70	Nieuwe Gestreepte Mohair Vrouwenrokken	*f* 4.50
Gestreepte Vrouwenrokken, nieuwe kleuren	*f* 3.30	De Nieuwe Prinses Alexandra Vrouwenrokken in alle Nieuwe Kleuren	„ 7.40
Chene Vrouwenrokken	„ 3.90		

Nieuwe Gemengde Stoffen, alle Nieuwe Kleuren.

	Het Geheele Kleed.		*Het Geheele Kleed.*
Gestreepte en geruite Llama's	*f* 4.50	Zijde en Mohair Checks	*f* 9.30
Geruite, gestreepte en Chene Mohair	„ 4.50	Norwich Popeline, Gestreept, Geruit en Effen, een zeer deftig Artikel	„ 11.10
Nieuwe Jasper Challis	„ 5.10	Brocaded Poil de Chevre	„ 15.—
Mille Raye & Crossover Mohair	„ 6.30	Reëel Iersche Popeline, alles nieuwe kleuren, een Superbe Artikel	„ 27.—
Zuiver Alpacas Geruite, Gestreepte en Broche	„ 9 30		
Gekeperd Chene Mohairs	„ 9.50		

NB. Bij Aanvragen om **STALEN**, zullen de Dames in HOLLAND, eene zeer groote verscheidenheid van de meest Elegante Artikelen ontvangen, om daaruit eene keuze te doen, en zullen zich 15 à 30 pCt. bevoordeelen met den Aankoop harer Kleeding voor de Avondwandeling, voor Gezelschappen, voor Trouwplegtigheden, voor Rouw, voor Uitrusting voor Indie, enz., enz., bij

KING & C°., Boompjes, Wijk 1, 108, Rotterdam, of KING & C°., Regentstreet, London.

(1000)

Allen die iets te vorderen hebben van, schuldig zijn aan, of onder hunne berusting hebben, behoorende tot de Nalatenschap van Mejufvrouw EUPHEMIA GEMMENING, gewoond hebbende en den 2den Februarij 1863 overleden op Boomsloot te Amsterdam, worden verzocht daarvan voor 1 April 1863 schriftelijk en vrachtvrij opgave te doen ten kantore van den Notaris Mr. J. P. VAN ETTEN, Heerengracht Y 263, te Amsterdam. (4331)

HOMOLOGATIE.

De Arrondissements-Regtbank te Assen heeft bij vonnis van den 25sten Februarij 1863, het in het Faillissement van de GEBROEDERS MESRITZ te Meppel aangeboden en aangenomen Accoord GEHOMOLOGEERD en tevens de Gefailleerden MEIJER MESRITZ, ANDRIES MESRITZ en HARTOG MESRITZ *Gerehabiliteerd.*

De Curator in genoemd Faillissement,
(4332) J. A. SLUIS.

Blijkens onderhandsche ACTE, op den 28sten Februarij 1863 te Amsterdam geteekend, behoorlijk Geregistreerd en volgens de Wet ingeschreven, is door den Ondergeteekende SIMON SCHAGEN, Leder-Fabriekant, wonende aan den Kwakers Dwarsdijk, onder de gemeente Amsterdam, aan zijnen opvolger, den Mede-Ondergeteekende GEORGE LODEWIJK BOS, te Amsterdam woonachtig, toestemming verleend, om bij de voortzetting en uitoefening van de **LEERLOOIJERIJ**, het bereiden van Leder en daaraan verwante Artikelen en den Handel in Huiden en Leder, hetzij alleen of in Vennootschap met anderen, nu en in het vervolg den naam of firma van **S. SCHAGEN** te blijven voeren en teekenen, doch zulks zonder eenige de minste aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid van den eerst Ondergeteekende of diens Erven.

S. SCHAGEN.
(4312) **G. L. BOS.**

OPROEPING 2DE VERIFICATIE-VERGADERING.

De Schuldeischers in het Faillissement van RICHARD DEUMER, handelende onder de Firma DEUMER & C°., worden bij deze opgeroepen om te verschijnen op de Tweede Bijeenkomst ter Verificatie hunner Schuldvorderingen, welke zal gehouden worden op Maandag den 13den April 1863, des Voormiddags ten Half Elf Ure, in het Locaal der Tweede Kamer van de Arrondissements-Regtbank te Amsterdam; terwijl zij worden verzocht de Bewijzen hunner Schuldvorderingen, voor zoo ver dit nog niet is geschied, in te leveren minstens vijf dagen te voren ten huize van den Ondergeteekende, op de Heerengracht over het Corvershof, P 32, alhier.

AMSTERDAM, 26 Februarij 1863. De Curator in het Faillissement,
(3879) Mr. RUD. B. BENJAMINS.

De Tweede Bijeenkomst van Schuldeischers in het Faillissement van H. R. PRENGER, Koek- en Banketbakker te Groningen, is door den Heer Regter-Commissaris bepaald op Maandag 16 Maart e. k., des Morgens ten 10 Ure, in de Audientie-zaal der Arrondissements-Regtbank te Groningen.

De Schuldeischers in genoemd Faillissement, die op de Eerste Bijeenkomst niet tegenwoordig geweest zijn, worden bij deze opgeroepen terbepaalden dag ter vergadering te verschijnen, ten einde hunne vorderingen alsnog te laten verifiëeren.

GRONINGEN, 3 Maart 1863.
Mr. G. W. C. D. VAN DEN SANTHEUVEL,
(4346) Curator.

OPROEPING.

Die iets te vorderen heeft van wijlen H. A. G. DRAPER en H. J. BOEKS, in tijden echtelieden te Leeuwarden, worden verzocht voor den 20sten Maart 1863 hunne vordering in te dienen aan R. BLOEMBERGEN SANTEE aldaar. (4347)

VERLOREN,

gaande langs den Overtoomschen Weg, Sloterweg tot Osdorp: Eene **PORTEFEUILLE**, inhoudende 1 BANKBILLET à ƒ300, 1 à ƒ25 en 13 MUNTBILLETTEN à ƒ10, waarvan de Nommers aangegeven zijn, benevens eenige Papieren. De Vinder of Aanbrenger daarvan zal ruim beloond worden bij den Boekhandelaar H. W. WILLEMS, Koningsplein te Amsterdam. (4404)

VERLOREN:

In den Namiddag van WOENSDAG 4 MAART een **GOUDEN DAMES-HOROLOGIE.** De Vinder zal genereus beloond worden. Adres bij den Boek- en Plaathandelaar C. M. VAN GOGH, Leidschestraat JJ 370. (4389)

TWEE ORGELMAKERS en **TWEE MEUBELMAKERS-GEZELLEN**, worden ten spoedigste gevraagd, voor VAST WERK en GOED LOON, bij de **WED. NABER EN ZOON**, te Deventer. (4360)

DE VROUWEN GUSTAAF-ADOLF-VEREENIGING
TE AMSTERDAM,

geeft bij deze berigt, dat zij in Mei e. k. eene **VERLOTING** van **VOORWERPEN** van Kunst en Smaak wenscht te houden ten voordeele harer Vereeniging.

Zij noodigt alle belangstellenden uit tot het nemen van **LOTEN**, waartoe dezer dagen aan de Huizen van vele Stadgenooten de gelegenheid zal worden aangeboden, terwijl zij zich houdt aanbevolen voor de ontvangst van tot **PRIJZEN** geschikte Voorwerpen, die tegen 25 April e. k. aan het Lokaal *de Eensgezindheid* op het Spui kunnen worden ingezonden.

MAART 1863. (4328)

Huis met de Hoofden
TE AMSTERDAM.

C. F. ROOS, G. DE VRIES JZN. en W. J. M. ENGELBERTS zullen op Dingsdag 14 April ter plaatse voornoemd verkoopen: Eene fraaije Verzameling

SCHILDERIJEN,

door oude en hedendaagsche Meesters van verschillende Scholen; voorts eene kleine doch zeer belangrijke Collectie (4345)

PENNINGEN EN MUNTEN,

waarbij vele fraaije en zeldzame Stukken voorkomen, benevens eenige BOEKWERKEN, handelende over Numismatiek, alles geheel en alleenlijk nagelaten door wijlen den Wel-Edel Geboren Heer **B. L. C. VAN DEN HEUVEL**, in leven Ontvanger der Registratie te IJsselstein.

TELEGRAMMEN.
(REUTER'S OFFICE.)

LONDEN, 5 Maart. Berigten uit New-York van 21 Febr. melden, dat men na de verdaging van het congres eene wijziging van het kabinet van Washington verwacht. De commissie van den senaat voor buitenl. zaken verwerpt elk denkbeeld aan eene bemiddeling of interventie. De bondsvloot voor Vicksburg was den 9den in positie om die plaats aan te vallen.

Het stoomschip Donald is gisteren van Melbourne gearriveerd met [illegible]0,250 oncen goud.

Volgens mededeelingen uit Shanghae van 26 Jan. jl. is de majoor Holland benoemd tot bevelhebber van het corps van Ward, die voor eenigen tijd is gesneuveld. Het Fransche contingent is geslagen, in de nabijheid van Ningpo, en de chef van dat corps gesneuveld. De Keizer heeft het handelsverdrag met Pruisen aangegaan, bekrachtigd. Op Japan zal waarschijnlijk spoedig een burgeroorlog uitbarsten.

Te Suez is gisteren de Indische mail aangekomen en heeft de volgende berigten aangebragt:

CALCUTTA, 16 Febr. Shirtings 7⅜ ropijen; Salpeter met levendigen omzet; Lijnzaad 2 anas lager. Wisselkoers op Londen 2.0⅞. Vrachten stijgende.

KANTON, 31 Jan. Invoerartikelen vast. Thee: uitvoeren 88,125,000 ℔. Wissel op Londen 4.8½.

SHANGHAE, 26 Jan. Thee flaauw; zijde met levendigen omzet. Uitvoer 62,750 b. Wissel op Londen 62.¼. Vrachten 75.

Het stoomschip Etna is van New-York gearriveerd met berigten van 20 Febr., benevens 92,200 doll. goud agio 62⅞. Wisselkoers op Londen 179 a 180. Illinois 93. Katoen flaauw, middling 89.90. Meel 10 c. lager.

KRAKAU, 4 Maart. Gisteren zijn eenige kozakken bij Baran op Oostenrijksch gebied gekomen, en hebben er buitensporigheden gepleegd. De Oostenrijksche grenswachters hebben op hen geschoten.

Russische depeches weerspreken het berigt, dat de opstandelingen bij Zombcowice en Mischkow voordeelen hebben behaald.

KRAKAU, 5 Maart. Gisteren namiddag heeft bij Pryzkowaskala een gevecht plaats gehad, hetwelk 1½ uur duurde. De opstandelingen onder bevel van Inzioranski trokken naar de hoogten terug. Laxgiewicz is in onbekende rigting met 5000 man voorwaarts gerukt.

MADRID, 4 Maart. Het ministerie heeft de heropening van de Cortes op Maandag vastgesteld. De vraag of het alleen magtiging zal verlangen tot het innen der belastingen, dan wel of het de beraadslaging over het budget zal openen is nog onbeslist.

LONDEN, 5 Maart. *Thee* slap. — *Koffij* vast. — *Suiker* en *Rijst* stil.

Ter Veemarkt van heden waren aangevoerd: Runderen 1120, Schapen en Lammeren 3440, Kalveren 104, Varkens 310. De prijzen zijn beste Runderen 4.10; schapen en Lammeren 6; Kalveren 5.6; Varkens 4.8.

BERLIJN, 5 Maart. *Rogge*: Maart 44¾, voorjaar 44. *Raapolie*: Maart 15 5/11, voorjaar 15.

LONDEN, 5 Maart. Consols 92⅜ a —; 3 pCt. Mexik. 31½ a ¾; 3 pCt. Venezuela — a —; 1 pCt. Dito — a —; 4½ pCt. Grenada — a —; Uitgest. Dito — a —; 2 pCt. Dito — a —; Afgest. Dito — a —; Dito 1⅛ pCt. — a —; Hect. — a —; Portug. 1862 —; 2 pCt. Spanje — a —; Coup. Certif. 9¾ a 10; Amort. 27¼ a ⅜; 5 pCt Rusl. 1862 —; 5 pCt. Grieken 19¼ a ½; Dito Coup. 8½ a ¾; Illinois Sp. Aand. 44 a 43; 6 pCt. Turken 41¾ a —; Dito Loten —.

WEENEN, 5 Maart. 5 pCt. Met. 75.40; Dito Nat. 81.80; Aand. 1854 250 fl. —; Dito 1860 500 fl. —; Bank-Act. 812; Cred.-Actien 219.20. — Wissel: Londen 115.20.

BERLIJN, 5 Maart. 5 pCt. Pruisen 106¾; Metall. 65¾; Dito Nat. 71½; 5 pCt. Russ. 5de Serie 90; Dito 6de Serie 96¼; Cred.-Act. 95½; 4 pCt. Poln. Sch. 82¾.

Wissel: Amst. kort 144; Dito 2/m. 143½; Weenen 8/d. 87¼; Petersb. 3/w. 90¼; Londen 3/m. 6.21¼.

FRANKFORT, 5 Maart. 5 pCt. Metall. 64; Dito Nation. 69½; Bank-Act. 824; Cred.-Act. 223.—; Oost. Aand. 1858 fl. 100 —; Dito 1860 fl. 500 —. — Wissel: Weenen k. z. 101⅝; Amst. k. z. 100¾; Londen 118⅜.

PARIJS, 5 Maart. Fransche 3 pCt. 70.22½; Crediet-Mob. 1248; Frans. Oostenr. Spoorw. 518; Russ. Spoorw. 427; 3 pCt. Spanje 49⅞; Dito 2 pCt. 45¾; 5 pCt. Italie 69.90; Guillou Credit 200.

MADRID, 4 Maart. 3 pCt. 51.50; 2 pCt. 46.30.

ANTWERPEN, 5 Maart. 4½ pCt. Belgie 99⅞; Oostenr. Cred.-Actien 481; 5 pCt. Metall. 64⅛; 5 pCt. Nationale 69½; 3 pCt. Binnenl. Sp. 49⅜; 2 pCt. Dito 45½; Cred. Guillou 201; Sp. Antw.-Rott. —.

TEXEL, 5 Maart, Binnen: Lion, Manning, Londen. - Anna Lena, Visser, Suriname.

Uitgezeild: Hillechina, Gruppelaar, Avontuur.

BERIGTEN UIT DE LAATSTE EDITIE VAN HET VORIG NOMMER OVERGENOMEN.

AMSTERDAM, Woensdag 4 Maart.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft, bij missive van den 21sten dezer, N°. 279, den provinciale besturen te kennen gegeven, dat het noodig schijnt om de heffing der begrafenisregten op nieuw te regelen, vermits sedert de indiening der tot dus verre aanhangig gebleven desbetreffende voorstellen veel tijd is verloopen, zoodat het waarschijnlijk is, dat de omstandigheden, waaronder die voorstellen zijn opgemaakt, voor andere hebben plaats gemaakt, en mitsdien verzocht de gemeentebesturen uit te noodigen tot het inzenden van nieuwe voorstellen ter voorschrevene zake. — Dien ten gevolge zijn Burgemeester en Wethouders der gemeenten, door wier Gemeenteraden voorstellen tot heffing van begrafenisregten zijn gedaan, welke tot dus verre aanhangig bleven met mededeeling van het vorenstaande verzocht, om de bedoelde heffing op nieuw bij den Raad in overweging te brengen, en tot eene nadere regeling daarvan, in verband met de thans bestaande omstandigheden, te doen overgaan.

In de heden gehouden zitting van den raad van state (afdeeling geschillen van bestuur) zijn ingekomen koninklijke besluiten:

1°. Tot goedkeuring van een besluit van den gemeenteraad van Tiel tot het onderhands in erfpacht geven van een stuk gemeentegrond aan Jhr. P. A. Reuchlin, burgemeester van Tiel.

2°. Tot verklaring van Groningen tot domicilie van onderstand van H. S. of M. Bakker.

3°. Tot het verleenen van vergunning aan de maatschappij voor vleeschhouwerij te Amsterdam, tot oprigting eener slagtplaats in de Vijzelstraat aldaar.

4°. tot verklaring dat er geene termen aanwezig zijn tot goedkeuring der begrooting van de gemeente Beilen voor 1862.

Voorts zijn behandeld de beroepen van: van 1°. den gemeenteraad van 's Gravenhage, tegen een besluit van Gedep. Staten van Z.-Holland, waarbij de laatsten hunne goedkeuring hebben onthouden aan een besluit van dien raad nopens de overschrijving van kapitalen van het Grootboek; 2°. F. Gerritsen te Lonneker tegen eene beschikking van Gedep. Staten van Overijssel, waarbij deze de vergunning hebben geweigerd tot oprigting van een steenoven te Lonneker; 3°. burg. en weth. te Elst, tegen een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, waarbij deze hunne goedkeuring hebben onthouden aan posten voor het aanleggen en bijhouden van kiezerslijsten.

In afwachting eener meer algemeene regeling van de belangen des handels bij het regtstreeksche goederenverkeer met de stations der Keulen-Mindener baan, vestigen wij heden de aandacht op een berigt aangaande het verkeer met Mühlheim a/Rh. en Deutz (Keulen). Het in werking tredende tarief bevat belangrijke vrachtverminderingen. Voor eenige hoofdartikelen blijkt dit uit den navolgenden staat van vergelijking.

Bij wagenlading per centenaar in silbergroschen:

	AMSTERDAM TOT DEUTZ (KEULEN).		AMSTERDAM TOT MÜHLHEIM a/Rh.	
	vroeger.	thans.	vroeger.	thans.
Suiker (Farin)			8 2/10	
Vlas			9 3/10	
Huiden en Vellen			9 3/10	
Koffij			8 3/10	
Olie in vaten (uitgezonderd Etherische, Mineraal en Terpentijnolie)	8 3/10	6 9/10	8 2/10	6 9/10
Palmolie			8 2/10	
Traan			8	
Rijst			7 7/10	
Ruwe Suiker	7 5/10	6 9/10	7 7/10	
Tabak (in bladen en rollen)			8 8/10	

Het vervoer langs den Nederl. Rhijn-Spoorweg heeft gedurende de maand Febr. 1863 opgebragt aan reizigers ƒ76,054; aan goederen ƒ44,165; aan direct verkeer van reizigers en goederen ƒ38,712, te zamen ƒ158,931; zijnde ƒ7334 meer dan gedurende de maand Febr. 1862. Sedert 1 Mei 1862 was de opbrengst van reizigers ƒ2,106,495, zijnde ƒ106,580 meer dan in dezelfde maanden van het vorige boekjaar.

LONDEN, 4 Maart. De Europa heeft berigten van New-York aangebragt, loopende tot 19 Febr., benevens 277,400 doll. Goud agio 63⅛ Wissel op Londen 180, 181. Illinois 92¾, meel en granen hooger, Katoen middling 90 flaauw.

BERLIJN, 3 Maart (des avonds). In de heden gehouden zitting van het Huis der Afgevaardigden werd o. a. beraadslaagd over den post van 30,000 th., welke som op de begrooting was gebragt, om te strekken tot bestrijding van geheime staatkundige uitgaven, en door de budget-commissie geschrapt. De minister van binnenlandsche zaken verdedigde dezen post, en zeide dat de oppositiepers zich vrijelijk bewoog en de regering op allerlei wijzen aanviel, weshalve ook de regering haar orgaan behoorde te bezitten, ten einde zich te verdedigen, waar dit noodig zou blijken te zijn. Andere duitsche regeringen hadden dergelijke organen. De kwestie van bewilligen dezer fondsen was geen kwestie van vertrouwen; er bestaat eene noodzakelijke behoefte aan deze gelden. Door den Heer Frese werd hierop geantwoord, dat hij gaarne van den minister wenschte te vernemen, of er in de geschiedenis der constitutionele staten een voorbeeld kon worden aangewezen van een ministerie, dat, wat betreft zijne houding ten opzigte van de grondwet en volksvertegenwoordigers met het thans aan het bewind zijnde ministerie op eene lijn kon worden geplaatst. „Aan een dergelijk ministerie," zeide de Heer Frese, „behoort het Huis alle middelen te ontnemen, om op de dagbladpers invloed uit te oefenen. De minister beweert, dat de dagbladen, ook die der oppositie, zich vrijelijk bewegen, de hemel erbarme zich over dergelijke vrijheid! Slechts die dagbladen, welke in den geest der ministers schrijven, mogen zich vrijelijk bewegen. De onafhankelijke dagbladen vinden in eigen middelen en door eigen krachten hun bestaan, en wij zullen gelden toestaan om hen, die het Huis der Afgevaardigden dag aan dag aanvallen en belasteren, voor iets dergelijks te betalen!" Verscheidene andere redenaars voeren nog het woord tegen de bewilliging der aangevraagde 30,000 th., waarbij van tijd tot tijd op hevigen toon persoonlijke aanvallen geschieden, en ten slotte wordt die post afgekeurd met eene zeer groote meerderheid. Hetzelfde lot ondergaat de post van 6000 th., als toelage aan den militairen gevolmagtigde te Petersburg. In overeenstemming met het voorstel der commissie wordt het besluit, door het Huis genomen, dat een tot in de bijzonderheden tredende staat zal worden ingediend, bevattende de gedetailleerde uitgaven ten behoeve van het ministerie van buitenlandsche zaken. Te vergeefs poogde de minister van buitenlandsche zaken het Huis tot andere denkbeelden over te halen.

Bij de beraadslagingen over de begrooting van het Ministerie van Eeredienst betoogt de Heer Reichenheim, door vergelijking van de ingediende begrooting met die van vroegere jaren, dat de Regering sedert zij arbeidt aan de reorganisatie der armée, ook ten behoeve van dit Ministerie minder gelden beschikbaar stelt dan vroeger. (De discussie over dit onderwerp wordt voortgezet bij het vertrek van den post.)

BERLIJN, 4 Maart. In het Huis der Afgevaardigden heeft de Heer v. Sybel het volgende voorstel ingediend: De militaire dienstpligtigheid wordt aldus geregeld: de ligting voor het leger bedraagt jaarlijks 80,000 man; daarvan worden 20,000 man voor de speciale wapens en 60,000 man voor de infanterie gedesigneerd. Bij de infanterie zal 1/3 in dienst blijven gedurende 2½ jaar en 2/3 gedurende ½ jaar om in den wapenhandel te worden geoefend, en vervolgens naar de reserve worden verwezen. Bij de speciale wapens is de diensttijd 2½ jaar. Het voorstel genoegzaam ondersteund zijnde, wordt gerenvoyeerd naar de commissie voor de militaire zaken.

De *Staats-Anzeiger* is gemagtigd om de Parijssche correspondent van de *Indépendance Belge* van 2 dezer, waarin eene reeks mededeelingen voorkomt over het ontstaan en de latere wijziging der conventie van 8 Febr., welke het doel verraden om op de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Pruissen en Rusland een valsch licht te werpen, te kenmerken als een boosaardig verzinsel. Hetzelfde regeringsblad weerspreekt ook den inhoud eener correspondentie van den *Oesterreichischen Botschafter* van 2 dezer, waarin gezegd wordt dat de grondslag der conventie van 8 Febr. is een plan tot vergrooting van Pruisen tot aan de linie Weichsel-Nazew.

PARIJS, 3 Maart. *Part. Corr.* Het antwoord van het Britsche kabinet op de mededeelingen der Fransche regering betrekkelijk Polen heeft hier zeer voldaan. Het antwoord van het Oostenrijksche gouvernement daarentegen is juist zoo als men het verwacht had. Oostenrijk zegt namelijk dat het als mogendheid, betrokken bij de verdeeling van Polen, aan de stappen door Frankrijk en Engeland tegen Rusland en misschien tegen Rusland en Pruisen te doen, geen deel kan nemen, daar het zich, even als beide genoemde mogendheden, door de verdragen van 1815 gebonden acht, en er zich dus bij bepalen moet tot de Russische regering algemeene opmerkingen te rigten, onder verwijzing naar genoemde verdragen.

Waren de gisteren hier uit Polen ontvangen berigten voor de opstandelingen gunstig, heden is dit minder het geval. Langiwicz, die aan het hoofd van 7000 man staat, schijnt door 20,000 Russen omsingeld. Ik laat hier eenige korte bijzonderheden volgen over de mannen, die bij den Poolschen opstand zich op den voorgrond gesteld hebben.

Langiwicz is 33 jaar oud, en heeft als artillerie-officier onder Garibaldi gediend; in December van het vorige jaar heeft hij eenigen tijd te Parijs doorgebragt. Stadowicz, het hoofd van den opstand te Lublin, was 25 jaren oud toen hij in het gevecht sneuvelde, waarbij Frankowich gewond en gevangen genomen werd. De held van Wengraw, Lavandowski is 38 jaren oud en was repetitor aan de Poolsche school te Batignolles bij Parijs. Het berigt over de petitien ten gunste van Polen zal Zaturdag a. s. door den Heer Larabit worden uitgebragt; het is zoo goed als zeker dat de senaat zich tegen elke soort van tusschenkomst zal verklaren. Een neef van den Heer de Montalembert is naar Polen vertrokken, om daar met den degen voor de zaak te strijden, welke zijn oom met de pen verdedigt.

Er is sprake van de benoeming van drie leden van den senaat; den Heer Auber, componist van de *Muette*, het Bonapastistische lid der academie de Heer St. Beuve en den keizerlijken cabinets-secretaris, den Heer Mocquard.

De *Moniteur* bevat heden berigten uit Mexico, welke u waarschijnlijk reeds per telegram zullen bekend zijn. Liever dan daarbij stil te staan deel ik u eenige bijzonderheden mede over den staat van zaken aldaar, welke uit de bij u bekende bron voortvloeijen. Volgens deze betreurt het geheele leger het vertrek van den generaal Lorencez, die, zoo als men thans begint in te zien, met een handvol volk, zonder legertrein en bijna zonder artillerie, het onmogelijke heeft gedaan. De generaal Forey heeft, niettegenstaande de versterkingen die hij ontvangen heeft en de 153 millioen, welke hij op de staatskas heeft getrokken, nog bijna niets verrigt. Men gelooft dat hij in het begin van Maart eindelijk van Orizaba naar Puebla zal opbreken. Het schijnt dat Puebla op geduchte wijze versterkt is, daar, vooral in den laatsten tijd, zeer bekwame Amerikaansche ingenieurs zich daarmede hebben bezig gehouden. Bovendien wil men, dat bij het corps van generaal Ostega talrijke Amerikaansche officieren dienen. Niettemin zal Puebla veroverd worden; maar generaal Forey meende nu reeds te moeten verklaren, dat hij den regentijd in deze stad wil afwachten en eerst in October op Mexico denkt los te gaan. Vooreerst dus is van de Mexicaansche expeditie het einde nog niet te voorzien.

MADRID, 3 Maart. Het officiële dagblad deelt mede de benoeming van den Heer Monarès tot minister van justitie, van den Heer Mata Alos tot minister van marine, en van den Heer Lopez tot minister van openbare werken. Weldra zullen de kamers worden geopend. De dagbladen geven algemeen hun genoegen te kennen voor den nieuwen staat van zaken, waardoor een einde is gemaakt aan de ministeriële crissis.

DANTZIG, 2 Maart. Tot op nieuw verlaagde prijzen zijn heden 130 l. Tarwe verhandeld, men betaalde voor 129 ℔ helbonte 480 fl., 130 ℔ helkleurige 490 fl., 130 ℔ helbonte 505 fl, 134, 135 ℔ zwartbonte 525 fl., 133, 134 ℔ hoogbonte 527½, 532½ fl.

BUENOS-AYRES, 27 Jan. (Per telegraaf.) *Huiden*: Gezouten (Saladero) 41 r. Sedert het vertrek van den vorigen post zijn verkocht 50,200 stuks; gedr. voor Duitschland 44 r., dito voor Noord-Amerika 37 r.; verkocht werden 65,300 stuks. en afgezonden naar het Kanaal en direct naar het Noordelijk vasteland 23,800 stuks. Voorraad van gedr. 75,000 stuks. — *Koers* op Engeland 67 sh. — *Vrachten* naar het Kanaal 60 sh.

Scheepstijdingen.

NIEUWE DIEP, 4 Maart. De Fransche brik l'Espoir, kapt. Noel, met schade hier binnengevallen, is gisteren avond in veiling verkocht; kooper de Heer A. Bakker, voor ƒ3600.

ROTTERDAM, 4 Maart. Volgens heden ontvangen depèche uit New-York via Queenstown is het alhier te huis behoorende schoonerschip Arend, kapt. Jan B. Goozens, kort na het uitzeilen van New-York totaal verloren, maar het volk gered.

RÖNNE, 23 Febr. Het schip Magrietha, kapt. Slik, uit Pekela, van Londen met stukgoederen naar Memel bestemd, is in den nacht van 20 op 21 dezer, in onze nabijheid gestrand. Het schip is vol water geloopen en wrak; de lading wordt zeer beschadigd geborgen. (*Reeds kortelijk gemeld.*)

BINNENGEKOMEN.

HAMBURG, 2 Maart; Jonge Barend, Prins, Delfzijl. - Zaanstroom, Visser, La Rochelle. - Ida Gesina, Egberts, Rott.

CUXHAVEN, 2 Maart; Cornelia (Ned. kof), Livorno. - Maria Alida (Ned. kof), Amst.

SWINEMUNDE, 1 Maart; Willem I, S., Amst.

DANTZIG, 28 Febr.; Jantina Alberdina, Wortel, Delfzijl. - Jan Hendrik, Slager, Aarhuus. — 1 Maart; Argo, Haak, Elseneur.

FREDRIKSHAVN, 26 Febr.; Gesina Jantina, Alberts, Gron. n. Engel. - 27 Febr.; Wilhelmine Egberdina, Top, Dantzig n. id. - Alida, Boer, Straalsund n. id.

HAVRE, 2 Maart. Ter reede: Ary Schefler, S., Rott.

UITGEZEILD.

HAMBURG, 2 Maart; Catharina, Koops, Termunterzyl. - Johanna Catharina, Fock, Heppens. - Tweelingen, de Boer, Fedderwardersiel. - Aaltje Maathuis, de Vries, Livorno. — 3 Maart; Antina, Schoon, Waverorth. - Catharina Margaretha, Riebeling, Amst.

CUXHAVEN, 1 Maart; Drie Gebroeders, Kluin, Hoogezand. - Gesina Sophia, van Ruin, Varel.

BREMERHAVEN, 3 Maart; Wesselina Engelina, Tappe, Dantzig. - Margaretha, Brinkman, Stettin.

COLBERGERMUNDE, 21 Febr.; Flora, Zielke, Nederl.

SVENDBORG, 28 Febr.; Nicodemus, Möller, Schiedam.

ASSENS, 26 Febr.; Alert, Byck, Amst.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM

SMIRNA en SAMOS, Jantina Alida, Piebes: 3732 d. Vijgen, 30 vjs. dito, 23 k. dito, 30 v. Rozijn, C. L. Engelberts en Zn.; 3850 st. Palmhout, Willmer en Doths; 33 v. Rozijn, J. G. Schölvinck; 24 v. dito, Schmitz en Fassbender; 37 v. dito, C. Hemmann en C°.; 35 v. dito, W. A. Fuchs en C°.; 470 d. Vijgen, Luden en van Geuns; 25 f. Wijn, 342 v. Rozijn, 342 k. dito, 40 z. Galnoten, Order. — Voor Rotterdam: 45 v. Rozijn, 3 k. Gom, F. A. Voigt en C°.; 2 k. Gom, C. L. Ringrose en C°.; 40 v. Rozijn, 80 v. dito, Order.

BENICARLO, Elisabeth, Naatje: 181 f. Wijn, W. van Diepen Jr.; 4 f. Dito, Order.

Vertrokken Passagiers.

Naar BATAVIA, per India Packet, kapt. Diepering: Mevr. Heukensfelt-Slaghek, 2 Kinderen en Dienstbode; Mevr. Schol en 1 Kind; de HH. O. A. Koöcken, kapt. der inf. van het O. I. leger; J. Arnoldy, 2de luit. van het O. I. leger en echtgenoote; T. W. Neuhaus, apoth. bij het O. I. leger; J. L. l'Epagniol en Echtgenoote; J. Hulshof-Pol en Echtgenoote; G. Gehrung en J. Eeg.

VERVOLG DER NIEUWSTIJDINGEN

AMSTERDAM, Donderdag 5 Maart.

In de heden gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is de beraadslaging over art. 1 van het wetsontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs en de daarop voorgestelde amendementen van de Heeren van Heemstra en Wintgens voortgezet. De Minister van Binnenl. Zaken heeft beide bestreden. De Heer Kappeyne van de Coppello heeft eene difinitie van middel[illegible] onderwijs voorgesteld welke de Minister zal toetsen aan d[illegible]houd [illegible] ontwerp. Me[illegible]zetting

Heden is door de commissie voor de staats-spoorwegen aanbesteed het maken van de aardenbaan en de kunstwerken, de levering van ballast, het leggen van de spoorbaan en de verdere werken voor den spoorweg van Maastricht naar Vaeshartelt (lijn Maastricht-Helmond). Dit is afgemijnd door Le Jeune, te Maastricht, voor *f* 96,800.

Per mail hebben wij de volgende berigten uit Curaçao van den 7den Februarij:

„De gezondheidstoestand van dit eiland blijft gunstig. — Wij hebben ons weder over twee aanrandingen van Venezolaansche oorlogschoeners te beklagen. Op de Nederl. schoener Anna Elisabeth, kapt. Gorsira, is door de Ven. schoener te Maroyo geschoten, omdat het Ned. vaartuig, met paarden, runderen en muilezels naar Curaçao beladen, bij geringen voorraad van water en voeder, niet kon bijdraaijen; niemand werd op de Anna gewond. Den 3den Februarij was door de Venez. oorlogschoener Carabodo op de bark Rosa gevuurd en een man gewond, omdat de bark, opwerkende om de haven hier te bereiken, aan den last om een boot te water te laten en aan boord van den schoener te zenden, niet kon voldoen, wijl de Rosa geen boot aan boord had; de Rosa ontkwam verdere vervolging door de haven binnen te loopen.

„Het nieuwe internationale hotel van Williams, met uitspanningszaal en philharmonische societeit, belooft hier veel goeds.

„De Vesuvius, comm. luit. Schotborgh, is den 15den van Vela de Coro aangekomen. Zr. Ms. schoener Atalante is den 19den dezer van Maracaïbo teruggekeerd, werwaarts zij gestevend was, om, bij de onlusten in Venezuela, de Nederlandsche onderdanen te beschermen. Het provisioneel gouvernement van Venezuela is zeer zwak, door de verschillende partijen, welke er bestaan. Men wil zich daar nu ook aansluiten aan Falcon, die in Coro overwinnende is; hij zou tegen de stad Coro oprukken dacht men.

„In Maracaïbo is eene zamenzwering ontdekt tot herstel van het gezag van Paez; nadat het plan mislukt was, zijn de gearresteerden weder in vrijheid gesteld. De commissie van Maracaïbo is met vriendelijkheid door het gouvernement te Caracas ontvangen, maar hare voorstellen tot onderwerping aan Paez zijn door dezen van de hand gewezen.

„De alhier van St. Domingo ontvangen berigten zijn ook ongunstig. Aldaar is een opstand tegen Spanje uitgebroken, met het doel om de Spanjaarden te verdrijven, en den vroegeren republikeinschen regeringsvorm te herstellen." (*Ut. D.*)

---

* 'sGRAVENHAGE, 5 Maart. Z. K. H. de Prins van Oranje heeft heden morgen audientie verleend aan eenige leden van het corps diplomatique, aan officieren van verschillende wapens en eenige particuliere personen, die Z. K. H. geluk wenschten met Hd. bevordering.

— HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik hebben voor een aanzienlijk getal exemplaren ingeteekend op het gedicht *de Zeeramp*, van den Heer W. J. van Bijlevelt, waarvan de opbrengst is bestemd voor het fonds van de nagelatene Scheveningsche visschers weduwen en weezen.

** UTRECHT, 4 Maart. Het departement van oorlog heeft ter algemeene kennis van het leger gebragt, dat de werving voor het 3de reg. drag. te 's Gravenhage en voor het corps pont. te Zutphen weder is opengesteld.

— De adjudanten voor het materieel der artillerie te Vlissingen en te Nijmegen zullen, in verband met de aanstaande garnizoensverwisselingen, op 1°. Mei a. s. worden verplaatst naar Dordrecht en naar Doesborgh.

* ARNHEM, 4 Maart. Gisteren had in het naburige dorpje Roosendaal eene aldaar nooit geziene volksdemonstratie plaats. Het was een vreugdebetoon, dat een geacht ingezetene gold, die eenigen tijd preventief in hechtenis was geweest, als verdacht van poging tot brandstichting aan het huis van den Heer B., secretaris der gemeente en als eene betuiging van afkeer ten aanzien van genoemden Heer.

TIEL, 4 Maart. De Gedeputeerde Staten dezer provincie hebben onzen stadgenoot den Heer G. Stout, concessie verleend, voor de oprigting van eene metaalgieterij alhier.

— Maandag avond is hier gevankelijk binnengebragt een meisje van 13 jaren, beschuldigd eene boerenwoning te Est te hebben in brand gestoken, waardoor die woning, drie koeijen, een paard en eene groote hoeveelheid haver eene prooi der vlammen zijn geworden. Naar wij vernemen heeft zij reeds hare misdaad beleden, en als reden hiervoor opgegeven, dat zij, als dienstbaar bij de bewoners van het afgebrande perceel, tegenzin in gezegde dienst zoude hebben opgevat en op deze wijze gelegenheid had gezocht die te kunnen verlaten. (*Tielsche Ct.*)

Prijscourant der Effecten.

DONDERDAG, 5 MAART.			Laagste koers.	Hoogste koers.	Gebleven koers.
AMSTERDAM. Thesaurie.	3½	pCt.	89½	89⅝	89½
Nederl. Kanaal Noordzee.	3	„			
Nederl. Bank.	4	„			
NEDERLANDEN. Werk. Schuld.	2½	„	63 9/16	63 11/16	63⅝
Dito Dito.	3	„	76 3/16	76 5/16	76 3/16
Dito.	4	„	99½	99 9/16	
Oost.-Ind. Leening	4	„	99⅛		
Amortisatie Syndicaat	3½	„	93⅝	93¾	93⅝
Handelmaatschappij op rescontre					
Dito à Contant	4½	„			
Dito Leening 1858	4	„			
Aand. Holl. Spoorweg					
Leening Idem.	4½	„	100½		
Dito.	4	„	104¾		
Rijn Dito.	4½	„			
Dito 2de Leening.	2½	„			
Dito Shares.			200		
Dito Volgefourneerd.					
BELGIE. Cert. Adm. Belg. Bank.	2½	„			
Dito bij Rothschild	2½	„	56⅞		
FRANKRIJK. Certificaten.	3	„			
SPANJE. Obligatien	2	„	46⅛		
Dito.	3	„			
Dito Binnenlandsche.	3	„	49⅞	50⅛	50⅛
Amortisable Schuld	–	„	27¼	27⅜	
Bewijzen Coupons.		„	10		
PORTUGAL. Obligatien	3	„	46¾	46 13/16	
Dito 1856/1860	3	„	45⅞	45 15/16	
Dito 1862	„		45 13/16		
Dito Uitg.		„			
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	„	101⅞		
Dito Dito 1828/29.	5	„	100¾		
Certif. Dito 1831/33.	5	„			
Dito Dito 1840	4	„	76½		
Dito Origin., 2de, 3de, 4de Leen.	4	„	76½		
Dito Dito 5de Leening	4	„			
Dito 5de Serie	5	„			
Dito 1855 6de Serie.	5	„	90 3/16	90 5/16	90 3/16
Dito Adm. te Hamburg	5	„			
Dito te Londen.	5	„			
Dito Dito	4½	„			
Dito Dito	3	„	58 1/16	58⅛	
Dito Dito bij Hope & C°. 1860	4½	„	90¾	91	90 13/16
Dito 1862	5	„	90 15/16	91⅛	90 15/16
Inschrijvingen in Assignatien	6	„			
Certificaten van Dito	6	„	55		
Spoorweg-Aandeelen volgef.	5	„	199½	200½	199¾
Dito.	4	„			
Hypotheek	4½	„			
POLEN. Aandeelen 1835 fl. 500.		*f*	160½		
Obligatien	4	pCt.	77¼		
Spoorw. Aand.	4	„	78¾		
PRUISEN. Obligatien	4½	„			
Dito 1859	5	„			
Aandeelen 1854.	3½	„			
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	„			
Dito Dito.	4	„			
Dito Metallick	5	„	61	61 3/16	61
Dito Dito.	2½	„	31 3/16	31¼	
Dito Rente Amst.	5	„	80⅞	81⅛	81
Dito Nationale 1854.	5	„	66⅛	66¼	66⅛
Weener Bank-Actien		*f*	823	824	
Dito Aand. fl. 250, 1839.		„	383	385	
Dito Dito „ 250, 1854.	4	pCt.	243		
Dito Dito „ 500, 1860.	5	„	485	485½	
Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope.	5	„	130½		
ITALIE	5	„			

Denem. 3 pCt. 84⅛; Braz. 1824 5 pCt. 98⅞; Venez. 2 pCt. 23 7/16, ½; Dito 1 pCt. 12⅛; Grenada Afgest. 14; Dito 2 pCt. 31 7/16, ⅝; Dito Uitg. 1⅛ pCt. 7 15/16, 8¼, 8⅛; Dito Gestemp. 1⅛ pCt. 7, ½; Mexik. 3 pCt. 30 9/16, 11/16, ⅝; Philad. bij Hope en C°. Lett. A. 79½; Illinois Oblig. Constr. Bonds 7 pCt. 77½, ¾, ¾; Galveston Spoorweg 23¾; Louis. 5 pCt. 82; Grieken 5 pCt. 18 5/16, 7/16, 7/16; 5 pCt. Ver. Staten 62, 63, 62¾; 6 pCt. Dito 65¾, 67, 66¾; 6 pCt. Binn. Turken 38 13/16, ⅞; Zuid Ital. Spoorw. *f* 106¾.

Koers van het Geld: Beleening 3, Prolong. 3½, Disconto 3½ pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit,

BOON HARTSINCK, J. KLEEBLAD,
2de Secretaris.

Binnenl. fondsen waren bijna geheel als gisteren, met weinig affaire.

In buitenl. effecten was de markt meerendeels gunstig gestemd, maar handel en variatie verdienen alleen van 3 pCt. Spanje en Oostenr. vermelding, daar deze, bij tamelijk veel handel, eenige noemenswaardige verbetering in den koers aantoonen.

Ook in Amerik. fondsen was het weder zeer stil en valt alleen ¼ daling in Mexic. en eene vrij belangrijke verbetering in 5 en 6 pCt. Ver. Staten aan te stippen.

Grieks. Coup. *f* 2 7/16, 2 15/32; Gren. L. Cert. 78 c.; 6 pCt. Stad Madrid 92.

Laatste Prijzen ten 5 ure: Integralen — a —; Spanje Binnenl. 3 pCt. —; Dito 2 pCt. —; Dito Amort. —; 5 pCt. Met. 60 15/16 a —; Dito Nat. 66⅛ a —.

Prijzen der Coupons: Metall. *f* 24.47½ Dito Nation. *f* 28.05; Div. Eng. per £ *f* 11.67½; Eng. Russen per £ *f* 11.67½; Fransche *f* 55½; Belg. *f* 55 9/16; Pruiss. *f* 34⅜; Hamb. Russen *f* 33⅜; Russen in Z. R. *f* 34½; Poolsche per fl. *f* 26½; Spaansche *f* —.—; Spaansch-Fransch —.

Wisselkoersen.

	Geld.	Papier.		Geld.	Papier.
Parijs......2/m.	*f* 55½		Napels ....2/m.	*f* 45¾	
Id........kort.	„	56⅛	Weenen....6/w.	„ 98½	
Bordeaux...2/m.	„ 55¼		Augsburg...6/w.	„ 98¼	
Id ......15/d.	„ 55⅜		Frankfort...6/w.	„ 98½	
Madrid.....3/m.	„ 238		Londen ....2/m.	„ 11.66¼	
Cadix......3/m.	„ 237		Id.......3/m.	„	11.75
Seville.....3/m.	„ 235		Id ......3/d.z.		
Bilbao......3/m.	„ 235		Hamburg...2/m.	„ 34 15/16	
Lissabon ...3/m.	„ 41		Id........k.z.	„ 35⅛	
Oporto.....3/m.	„ 40⅞		Petersburg..3/m.	„ 171	
Genua.....2/m.	„ 45¾		Rotterdam......	„ ⅛	
Livorno....2/m.	„ 45¾			„	

LAATSTE BERIGTEN.

PARIJS, 4 Maart. Prins Napoleon zal zich niet naar Engeland begeven om bij het huwelijk van den Prins van Wallis tegenwoordig te zijn.

Volgens *de France* heeft de kardinaal Antonelli zijn ontslag niet verlangd en zal Engeland zich langs den diplomatieken weg te Petersburg ter gunste van Polen verklaren. Het besluit daartoe is genomen in een kabinetsraad, welke Maandag jl. is gehouden.

TURYN, 4 Maart. In de Kamer van Afgevaardigden heeft de minister van financien, op eene interpellatie van den Heer Macchi, geantwoord, dat hij het vraagstuk betreffende de leening, in 1848 door het voorloopig bewind in Lombardije gesloten, tot een onderwerp van zijn onderzoek zal maken. Hij verklaarde ook dat hij in den loop van dit semester de begrooting voor 1864 zal indienen. Daarna is voortgegaan met de discussie over de begrooting van openbare werken. De minister heeft den toestand van de werkzaamheden der doorboring van den Mont-Cénis medegedeeld. Hij vraagt eene verhooging van 500,000 frs. voor dit hoofdstuk. Het voorstel is naar de commissie verzonden.

Nationale Leening 69.50.

SCHIEDAM, 5 Maart. Moutwijn *f* 13¼; Genever *f* 18¾; Amst. Proef *f* 20.

HAVRE, 4 Maart (per tel.) *Katoen* zeer stil, Tinnevelly 170. — *Koffij* met minder omgang.

DANTZIG, 3 Maart. Met *Tarwe* was het heden wederom niet willig en de enkele koopers wilden op nieuw lagere prijzen besteden. De omzet bestond uit 100 lasten.

ROTTERDAM, 5 Maart. W. S. 2½ pCt. 63⅝; Dito 3 pCt. 76¼; Port. 3 pCt. 45 15/16; Rusland 1855 6de serie 90⅝; Dito Spoorweg-Aand. volgef. 200; Oostenr. Met. 61⅛; Dito 2½ pCt. 31 5/16, Dito Nat. 66⅜; Dito Zilver 80½; Mexic. 30 11/16; Vereenigde Staten 5 pCt. 62⅞; Dito 6 pCt. 66¼; 6 pCt. Binnenl. Turken 38¾.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Donderdag 5 Maart.

Ter beurze van heden werd bekend gemaakt het volgend telegram uit Liverpool, van 5 Maart.

Katoen was heden meer gevraagd en de prijzen zijn vaster. Verkocht werden ruim 6000 b.

Te Rotterdam afgedaan 962 kr. Java Suiker N°. 12¾ en 140 kr. dito N°. 11½, binnen per Metis: 442 kr. dito N°. 12 en 140 kr. dito N°. 10, opgeslagen ex Hebe; en 186 kr. dito N°. 17, opgeslagen ex Auguste May, alles tot geheimen prijs.

DELFT, 5 Maart. De marktprijs der Boter was op heden *f* 54 a 64 per ¼ vat.

MEDEMBLIK, 4 Maart. Heden werd hier de eerste Kaasmarkt gehouden; de aanvoer bestond uit slechts 15 stapels, die tot *f* 26 zijn opgeruimd. Boter gold *f* 1.20 per ℔.

Scheepstijdingen.

Gepraaid 9 Jan., op 15° Z. Br. 20° O. L.: Fagel, Knaap, Banjoew. n. Amst.

ALEXANDRIE (E.), 2 Maart. Het stoomschip Cambria, met de mail van China en Calcutta, en het Fransche stoomschip Labourdonnais, zijn gisteren van Suez naar Marseille vertrokken.

BINNENGEKOMEN.

SEVILLE, Geerdina, Wijpkens, Troon, 23 Febr. n. Hull uitgeklaard.

Bij WIGHT, 27 Febr.; Galatha, Westenberg, Messina n. Gothenburg.

KOPENHAGEN, 4 Maart; Vesta, S., Amst. n. Stettin.

UITGEZEILD.

HARLINGEN, 1 Maart; Eendragt, Munneke, Newc. - Hoogezand, van Driesten, Engeland. - Bordeaux, Ouendag, Osterrisöer. — 2 Maart; Aaltje, Hoedemaker, Newc.

REALEJO, 21 Jan.; zeilkl.: Fortuna, Teensma, ...

SEVILLE, 23 Febr.; zeilkl.: Hunsingo, Oostema, Liverp.

FALMOUTH, 1 Maart; Cuba Packet, Rapp, Havana n. Bristol.

ADVERTENTIEN.

De ONDERGETEEKENDEN berigten door deze, dat de SUIKERRAFFINADERIJ tot Primo Maart ll., door den eerst Ondergeteekende FREDRIK GODLIEF BEERMAN, onder de Firma **SCHOLTE EN BEERMAN**, Geëxerceerd, van dien datum af aan is overgegaan aan den Tweeden Ondergeteekende JAN ENGELBERT BEERMAN, FREDRIK GODLIEFZOON, die haar onder de voorschreven Firma zal continueren.

F. G. BEERMAN.
(4396) **J. E. BEERMAN F. Gz.**

NEDERLANDSCHE
TELEGRAAF-MAATSCHAPPIJ.
Dividend 1862 9de Coupon,
betaalbaar bij **C. DE VEER & Zn.**
met *f* 50. (4377)

NED. RHIJN-SPOORWEG.

De **DIRECTIE** berigt, dat, in afwachting eener nadere regeling van het regtstreeksch Goederenverkeer tusschen Amsterdam resp. Rotterdam en Beijeren en Oostenrijk in zijnen ganschen omvang, welke regeling mede spoedig is te wachten, de betrokkene Banen haar voorloopig reeds in de gelegenheid hebben gesteld, om te beginnen met 8 dezer, voor Weenen Goederen aan te nemen en in doorgaande Wagens te verzenden tot *aanmerkelijk Verminderde Vracht;* waaromtrent de noodige inlichtingen zijn te bekomen bij hare Goederen Agenten in loco en aan hare Kantoren voor het Buitenlandsch Goederenvervoer. De Keizerin Elizabethbaan is evenzeer gemagtigd om op gelijke wijze te handelen voor het Goederenvervoer van Weenen naar Amsterdam en Rotterdam.

UTRECHT, 5 Maart 1863. **DE DIRECTIE.** (4393)

AMSTERDAM-NIEUWEDIEP.

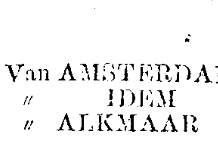

STOOMRADERJAGTEN
Zaanstroom N°. 1 en 2.
GEDURENDE DE MAAND MAART 1863.
DAGELIJKS:

Van AMSTERDAM naar ALKMAAR, 's Morgens ten 7½ Ure.
„ IDEM „ het NIEUWEDIEP, 's Namiddags „ 5 „
„ ALKMAAR „ IDEM, 's Avonds „ 8½ „

Van het NIEUWEDIEP naar AMSTERDAM, 's Nachts ten 12½ Ure.
„ ALKMAAR „ IDEM, 's Morgens „ 5¾ „
„ IDEM „ IDEM, 's Namiddags „ 3¼ „
(4348)

HET SCHEI- EN GENEESKUNDIG PRÆPARAAT
is een nieuw uitmuntend middel ter versterking van het Haar.
Hetzelve bevat in eene juiste verhouding alle bestanddeelen, welke het Haar tot voedsel dienen en de Huid versterken. Het reinigt het Hoofd van de schilfers, belet het uitvallen en bevordert den groei der Haren, is uitermate verfrisschend en van het fijnste parfum. Prijs per Flacon *f* 1.20.

HET EAU DES CARMES
van MARGARETHA GRASS werkt gunstig bij krampachtige verzwakkingen van zenuwgestel en spijsverterings-organen, bij flaauwten, aanvallen van beroerte, ongeregelden bloedsomloop en vervangt de Hoffman's druppels met veel zekerder en aangenamer werking in alle voorkomende gevallen.
Bij ieder Fleschje wordt eene aanwijzing tot gebruik afgegeven. Het kleine Fleschje 50 Ct., het groote *f* 1.

DE OOSTERSCHE ANTI-RHUMAT. KRUIDEN-OLIE
is uit vlugtige Planten-Olien, vereend met de Cajapoet-Olie, te zamen gesteld, en geneest alle Rhumatische ziekten en verlammingen, pijn in de gewrichten, verstijvingen in de pezen en andere aandoeningen.
De inwrijvingen geschieden tweemaal daags met de vlakke hand; het lijdende deel wordt daarna met flanel of baai gedekt, dat voor het vuur warm gemaakt is.

STOLL'S DRUPPELEN
bevrijden oogenblikkelijk van de hevigste kiespijn; men behoeft slechts een daarmede bevochtigd puntig watje in het oor te stoppen, aan de zijde waar de kiespijn is. Het Fleschje kost *f* 1.

ROCHE'S HERBAL EMBROCATION,
het beroemde uitwendig aan te wenden middel tegen de kinkhoest is ook weder voorradig.

BAS-VALEISE,
Spiraal-Elastieke Kousen,
die bij zwakte, varikeuze uitzettingen, gezwollen beenen, enz., van groot nut zijn.
VERKOOPHUIS en de bekende Depots. (4392)

L. J. verzoekt W. dringend dadelijk terug te komen. (4387)

HET KANTOOR
VAN DEN NOTARIS
D. BONNERMAN
Is voorloopig gevestigd alhier op den SINGEL,
BIJ HET GYMNASIUM, D 195. (4376)

Op een ADMINISTRATIEF KANTOOR wordt gevraagd een **JONG MENSCH**, niet beneden de 16 Jaren. Reflecterenden vervoegen zich met franco Brieven onder Letters W. Z. bij den Boekhandelaar H. G. KOSTER HGzn., Nieuwendijk, met opgaaf van Adres en waar thans werkzaam. (4382)

Eene **HOOFDONDERWIJZERES**, P. G., wordt verlangd aan eene op te rigten BURGERSCHOOL VOOR MEISJES. Buiten de gewone Leervakken van het Lager Onderwijs wordt de kennis der Fransche Taal vereischt. Men vervoege zich per Franco Brief onder Lett. S. D. bij den Boekh. G.W. TIELKEMEIJER, Vijgendam te Amsterdam. (4378)

Bij BLIKMAN EN SARTORIUS, te Amsterdam,
is verschenen: de
AMSTERDAMSCHE ALMANAK
VOOR
KOOPHANDEL EN ZEEVAART,
VOOR HET JAAR 1863.
UITGEGEVEN DOOR HET BESTUUR VAN HET COLLEGIE ZEEMANSHOOP.
Mede verkrijgbaar gesteld: te Dordrecht bij P. K. BRAAT; 's Gravenhage, bij A. H. BAKHUIJZEN; Nieuwe Diep, bij J. C. DE BUISONJÉ en te Rotterdam bij P. M. BAZENDIJK; Wed. KRAP & VAN DUIJM en M. WIJT & ZOON. (4352)

BREUKBANDEN.
voor de **RADICALE GENEZING** van alle soorten van **BREUKEN**, uitgevonden door Dr. THEVISSEN, in Brussel. Het aantal Genezingen is zoo groot, dat er in Holland bijna geene plaats bestaat, waarin niet personen kunnen worden aangewezen, die radicaal hersteld zijn en geene Breukbanden meer dragen.
De **WATERBREUK** en de **KRAMP-ADERBREUK** worden in weinige dagen genezen, even zoo veel soorten van **DOOFHEID** en **HARDHOORIGHEID**
De Heer Dr. THEVISSEN zal te **CONSULTEREN** zijn te Amsterdam, in het Hotel *Stadt Elberfeldt*, van 8 tot 16 Maart. (4369)

ARTI ET AMICITIAE.
Historische Galerij.
Dagelijks Geopend van 12 tot 4 Ure.
Entrée **25 CENTS.** (4405)

Avis aux Dames.
C. MOOK, *Coiffeur*, Keizersgracht près du Huidenstraat, N°. 484, ayant travaillé chez Monsieur **LE BOULANGER**, Coiffeur, se recommende à la bienveillance des DAMES pour tout ce qui concerne les dernières **COIFFURES DE PARIS.** (4370)

DOOR PLAATSGEBREK ZIJN WIJ GENOODZAAKT VELE ADVERTENTIEN TOT EEN VOLGEND NOMMER TE LATEN LIGGEN.

SCHOUWBURGEN, CONCERTEN, ENZ.

SCHOUWBURG onder Directie van Roobol, Tjasink en Peters. Zaturdag 7 Maart. (N°. 78 Abonn.) *De Blinde*, drama in 5 bedrijven, naar het Fransch. Gevolgd door: *De Gelaarsde Kat, een Sprookje uit de oude doos*, enz. (6½ u.)

GRAND THEATRE. Deutsches Theater in der Amstelstrasse. Freitag 6 März. *Häusliche Wirren oder ein Glucklicher Familienvater*, Lustspiel in 3 Acten von C. A. Görner. Hierauf: *Bummler und Putzmacherin*, Posse mit Gesang in 1 Act von Mand. Musik von J. N. Kral. (8 u.)

Mitwoch 11 März. Benefiz für Frau Martinelli. Zum 1ten male: *Das Donauweibchen*, komische Zauber-Oper in 3 Acten.

SALON DES VARIETES in de Nes. Freitag 6 März. *Ein Kuss*, Vaudeville in 1 Aufzug von H. von Vorthil, Musik arrangirt von F. P. Franse. Darauf: *Eine Kokette*, Lustspiel in 1 Act von B. von H. Zum Schluss, zum 1ten Male: *Liesel's Hochzeitstag*, Genrebild mit Gesang in 2 Acten, von J. Waller, Musik arrangirt von Conradi.

Anfang 8 Uhr.

Entrée 75 Cents. **A. J. DE BOER**, Directeur.

SALON DES VARIETES in de Amstelstraat. Vrijdag 5 Maart. Eene 2de opvoering van: *Die lieve Vogeltjes!* nieuw blijspel in 3 bedrijven, naar het Fransch van het Theatre du Vaudeville, vrij gevolgd door den Heer B. A. Rubens; voorafgegaan door eene eerste opvoering van: *De Vrouw met het Houten Been*, nieuwe vrolijke vaudeville in 1 bedrijf naar het Fransch.

Entrée *f* 0.75 in vertering. Aanvang 8 Uur.

BOAS & JUDELS.

Plaatsen zijn aan het locaal te bespreken.

THÉATRE DU CAFÉ DE L'EUROPE, Nes. Alle Avonden ten 8 ure **SOIRÉE MUSICALE HUMORISTIQUE**, Scènes Comiques in Costuum, door Frl. HANEMANN en Herrn CHRONEGK. Romances en Aria's door Frl. VILATTA. Liederen door Frl. DORA.

F. P. ANTENI.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

STATEN-GENERAAL.

BIJVOEGSEL van het ALGEMEEN HANDELSBLAD van Vrijdag 6 Maart 1863. N°. 9735.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Woensdag 4 Maart 1863.

De Heer WINTGENS brengt uit naam van de daartoe benoemde commissie, rapport uit op de geloofsbrieven van den Heer Kerkwijk. Deze zijn in orde bevonden, en de commissie adviseert mitsdien tot toelating van het nieuwe lid. Het koninklijk besluit tot magtiging voor de eedsaflegging wordt voorgelezen. De Heer Kerkwijk wordt binnengeleid en legt den eed af, en neemt, na door den Voorzitter met zijne benoeming te zijn geluk gewenscht, in de vergadering zitting.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen betreffende het wets-ontwerp voor het

MIDDELBAAR ONDERWIJS.

De Heer THORBECKE, *Minister van Binnenlandsche Zaken* (voor zoo ver verstaanbaar), vat het woord op. Hij stelt op den voorgrond, dat hij bij de gelijkluidendheid van veler aanmerkingen en na de uitvoerige schriftelijke gedachtenwisseling niet in herhalingen zal treden, maar nu en dan eenige opmerkingen zamentrekken. Meer dan één lid heeft gezegd, dat er over dit onderwerp niets nieuws meer te zeggen valt. Wel heeft die uitdrukking hem leed gedaan, waar het eene zaak van zulken omvang, van zulk belang geldt, maar in den grond der zaak en met het oog op dit onderwerp is de opmerking juist.

De Minister zal ook voorbijgaan wat niet regtstreeks in verband staat tot deze wet; ook zal hij niet opvatten wat nopens de onderdeelen is gezegd, bijv. over art. 1, waarop door den Heer van Heemstra een amendement is toegezegd; of wat door den Heer de Meester over de artt. 13 en 14 is in het midden gebragt. Dat alles kan gevoegelijk bij de artikelen worden behandeld. De Minister mag ook voorbijgaan de dilatoire exceptie van den Heer Groen van Prinsterer, die zeide: "Wij kunnen een ontwerp als dit niet behandelen, alvorens een nieuwe Minister van Koloniën zijne begrooting hebbe aangeboden en door de Kamer zien aannemen!" Die Spr. zeide ook: wij kunnen deze wet niet behandelen, want er is een onweer aan de lucht." De Minister zou dat anders uitdrukken en zeggen: "omdat het sommigen weder behaagt eene agitatie in het leven te roepen en hartstogten op te wekken." Maar de Minister vraagt of dan de regeling van dit uitnemend volksbelang moet wachten tot dat die agitatie ten einde is? Of moet. dit was de andere exceptie, de vaststelling dezer wet wachten tot dat de uitkomsten der wet op het lager onderwijs van 1857 meer dan thans bekend zullen zijn? Daarbij, hoelang zou dat niet moeten duren, daar de Heer Groen zelf die geheele wet op het lager onderwijs als eene proefneming beschouwt en zelfs eene Grondwetsherziening niet zou versmaden om eene betere wet op het lager onderwijs te verkrijgen. Eene andere dilatoire exceptie van den Heer Groen was dat eerst het hooger onderwijs moest zijn geregeld of in hoofdbeginselen vastgesteld, daar deze wet slechts eene partiele wet is. Zonderling, jaren lang heeft de Heer Groen van Prinsterer in zake van onderwijs steeds aangedrongen op partiële regeling op het gebied van het onderwijs, en de minister heeft zich daartegen slechts verzet, als strijdig met de belangen van het onderwijs. En nu noemt die afgevaardigde deze wet in afkeurenden zin een partiëlen maatregel, hetgeen de Minister volstrekt niet toegeeft. Hij stapt hiermede van de dilatoire exceptien af en tot zoolang de Heer Groen geene motie van orde zal voorgesteld hebben tot staking der discussien, gaat hij die exceptien voorbij en komt tot de verdediging der wet.

Er heerscht in de eerste plaats veel strijd over de beteekenis van middelbaar en hooger onderwijs; niemand weet te zeggen wat middelbaar onderwijs is. De Minister antwoordt dat dit geschreven staat in artikel 194 der Grondwet; hij wil er wel bijvoegen buiten zijne schuld, maar die onderscheiding staat in de Grondwet en de verklaring daarvan is opgenomen in de toenmaals gewisselde stukken. Nu is datgene wat onder hooger onderwijs verstaan moet worden, opgenomen in het organiek besluit van 1815. Daarover is nooit verschil geweest; alleen het rapport van 1849 wijkt er van af en neemt het hooger onderwijs in beslag voor het universitair onderwijs, in strijd met hetgeen altoos hier te lande ten dien aanzien was begrepen. En nu komt hij nog eens terug op de Memorie van Beantwoording, waarop door den Heer van Lijnden aanmerking is gemaakt. Daar staat dat op de vraag in de Dubbele Kamer gedaan, wat men onder middelbaar onderwijs hebbe te verstaan, werd geantwoord dat dit door de wet zal worden bepaald, en dat de aard der zaak en de reeds bestaande industrie-scholen genoegzaam aantoonen wat onder het middelbaar onderwijs zal worden gerangschikt. Tegen die verklaring der Regering is niemand opgekomen. De Minister merkt verder op, dat onder het middelbaar onderwijs steeds waren opgenomen de Fransche scholen, de teekenscholen en de industrie-scholen; maar nimmer de Latijnsche scholen, hetgeen ook kan worden afgeleid uit Reglement A der wet op het lager onderwijs van 1806. De Minister heeft zich dan ook bij het ontwerpen der wet op het middelbaar onderwijs door niets anders gebonden geacht dan door het grondwettig voorschrift dat wettelijke regeling gebiedt. Hij heeft die regeling in overeenstemming gebragt met het tot dus ver steeds geheerscht hebbende begrip, en met bijvoeging van al wat kan medewerken tot algemeene beschaving.

De minister neemt hier ook op hetgeen de Heer van Lijnden gevraagd heeft naar aanleiding der Memorie van Beantwoording, waar gezegd wordt: "dat een hoofdbezwaar tegen het stelsel, dat de scholen, waar grieksche en romeinsche oudheid hoofdzaak is, onder het hooger onderwijs rangschikt, bij vele leden daarin schijnt te bestaan, dat alsdan volgens art. 194 der Grondwet, van hen die dat onderwijs geven, geene bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid kunnen worden gevorderd. Die spreker heeft die herhaald, en daarbij gevraagd: waarom worden er bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid gevorderd voor lager en middelbaar onderwijs, en niet voor het hooger onderwijs?" De Minister kan geen anderen grond geven, dan dat die bepaling is gemaakt zonder over haren zin na te denken. Hij kent de ware beweegreden niet, en weet er geen andere rekenschap van te geven dan deze, dat hij die bij het hooger onderwijs reeds een graad bezit, daaruit het regt ontleende om te doceren. De zin kan geweest zijn deze: al wie onderwijs geven wil moet een examen afleggen, maar voor het geven van hooger onderwijs kan men volstaan met een graad, hetzij van doctor, hetzij van candidaat.

De Minister komt nu tot eenige hoofdgrieven tegen het ontwerp. — Men zegt er is geene definitie, geen criterium gegeven van het middelbaar onderwijs. Dit ministerie, dat een ministerie van beginselen is, heeft evenwel geene bepaling van het beginsel dezer wet gegeven. — De Minister acht die beschuldiging onjuist waar het ontwerp in zijn geheel zoo duidelijk uitdrukt wat het wil, en den aard en omvang van het middelbaar onderwijs opsomt. — Anderen weder zeggen, dat de omschrijving niet juist is; dat het ontwerp eenzijdig is, en enkel eene bijzondere soort van onderwijs regelt; dat het niets is dan een fragment van het *geheel*, want dat het zich slechts bezig houdt met de regeling van het technisch en industrieel onderwijs; dat het eene afscheiding van standen huldigt, die niet meer ligt in den geest dezer eeuw. Deze bedenkingen, zegt de Minister, zijn eene miskenning van den geest van het ontwerp. Het is hier niet te doen om uitsluitend technisch onderwijs, maar om bevordering der algemeene beschaving. Ik beweer, zegt hij, dat de algemeene strekking van het ontwerp is de algemeene beschaving der burgerij. Welnu ik vraag het diegenen, welke zeggen, dat het ontwerp te weinig regelt, wat ik daarin nog moest bijvoegen, om dat doel van algemeene beschaving te bereiken? Welk ander stelsel had ik dan moeten voordragen? Wat ontbreekt er aan het ontwerp?

Een ander bezwaar was, dat in het ontwerp hadden behooren te worden opgenomen de Latijnsche scholen; — maar dan zou het ontwerp twee ongelijke deelen zamenbinden; het zou uit twee deelen bestaan, waarvan ieder behoort tot een ander geheel, tot eene andere reeks van onderwijs. — Nu zijn er leden die zeggen, het middelbaar onderwijs is voorbereidend, het hooger onderwijs is eind-onderwijs. De Minister acht dit eene woordspeling, eene willekeurige definitie. Naar zijn inzien is alle onderwijs voorbereidend, hetzij voor een volgend onderwijs, hetzij voor de maatschappij. Voor hoevelen toch is niet het lager onderwijs reeds eindonderwijs; voor hoevelen weder is hooger onderwijs niet voldoende tot verdere wetenschappelijke ontwikkeling?

De Minister beantwoordt alsnu den Hr. Storm v. 's Gravesande, die bedenking had tegen het opnemen der polytechnische school onder het middelbaar onderwijs. Die Spr. zal den Minister toch zeker niet rangschikken onder wat hij noemt liefhebber van geleerdheid in den zin door hem bedoeld. Maar toch moet de Minister hem vragen of er dan niet werkelijk een zeker onderscheid bestaat tusschen geleerd en ander onderwijs, en moet dat verschil niet doen letten op onderscheid in aard en omvang van het te geven onderrigt? Het is ook niet de vraag waarom het, bij de deelneming aan het hooger onderwijs, persoonlijk te doen is; of het enkel strekt om tot titel of graad te geraken, om Advokaat of Doctor te worden. Maar het is te doen om het karakter van het onderwijs aan de akademien, en dat is opleiding tot zelfstandige beoefening der wetenschap, als wetenschap. En dit moet hij toch opmerken, dat het akademisch onderwijs niet bestemd is om den Advokaat als Advokaat, maar om den regtsgeleerde te vormen. Bij het polytechnisch onderwijs is dat karakter anders. Als voorbeeld daarvan wijst hij op de studie van de krachten der natuur als wetenschap. Het polytechnisch onderrigt daarentegen heeft meer tot voorwerp en doel de studie van het gebruik, de toepassing dier krachten. En ligt daarin nu niet het verschil van de opleiding tot wis- en natuurkundige en van den ingenieur? Dit is het onderscheid, maar in die onderscheiding door hem aangewezen ligt niet de hoogere of lagere schatting van het eene onderrigt boven of beneden het andere.

Ook de Heer van Lijnden vroeg waarom in dit ontwerp de gymnasia niet zijn opgenomen? De Minister moet weder hierop antwoorden: omdat zij volgens dit ontwerp behooren tot eene geheel andere reeks van onderwijs. De Latijnsche scholen kunnen niet worden georganiseerd dan in verband tot de universiteiten. Hij herhaalt het. wanneer wij de gymnasia zouden opnemen, zouden wij een tweeledig ontwerp, eene tweeslachtige regeling hebben. Die Spreker merkte nog aan, dat alles strekt tot voorbereiding voor de polytechnische school. Maar wat, vraagt de Minister, wat is de geest van het ontwerp? Het stelt in de oprigting van burgerscholen en hoogere burgerscholen der algemeene beschaving. Dat is de stam, en die stam loopt uit in onderscheiden takken, als de polytechnische en landbouwkundige scholen. Maar men moet die takken wel onderscheiden van den stam zelven.

Hiermede meent de Minister voorloopig genoeg te hebben gezegd ter beantwoording der onderscheidene sprekers.

De Heer VAN GOLTSTEIN is bijna huiverig nogmaals het woord te voeren. Hij deelt toch volkomen het gevoelen van den Heer Groen, dat de tijd ter behandeling van dit ontwerp hoogst ongunstig is. De aandacht is toch meer op een ander punt gevestigd, namelijk op de koloniale kwestie. En nu moge men zeggen: dat is eene koloniale agitatie, maar men kan toch niet ontkennen dat die daadzaak bestaat. Wat is er toch van die koloniale agitatie? Er heeft eene veroordeeling plaats gehad van de koloniale staatkunde der Regering door de Eerste Kamer. Van Regeringswege is nu wel aan de Kamer gezegd: gij vergist u; gij wilt onze koloniale staatkunde goedkeuren en gij keurt ze af. Maar dit laatste niet. De veroordeeling werd uitgesproken. En nu komt het spreker voor dat, als de aandacht der vergadering noodwendig op dit punt gevestigd is, het dan op dit oogenblik geen tijd is om over het thans aanhangig onderwerp te spreken. — Spreker zal zich dus slechts tot eenige woorden bepalen. De Minister zeide dat eenige sprekers verkeerden in een strijd van woorden. Maar naar sprekers inzien, kan de strijd tot dit enkel punt worden teruggebragt: beteekent de benaming van middelbaar onderwijs enkel *een* zeker soort van onderwijs, dan wel eene zekere afdeeling van het onderwijs in het algemeen. Dit laatste is de juiste opvatting der zaak, zoo als blijkt uit de woorden der Grondwet. Nu zegt de Minister wel: wat zou er dan nog meer moeten worden bijgevoegd. Maar Spreker antwoordt, dat de scholen van het ontwerp ten doel hebben een bijzonderen tak van onderwijs, en daarom strookt dit dan ook niet met het denkbeeld der Grondwet. — Wat nu de Latijnsche scholen betreft, zoo zeide de Minister, dat deze altijd een deel van het middelbaar onderwijs hebben uitgemaakt. Spreker heeft echter gisteren reeds aangehaald het gevoelen van den Heer van den Ende, die meende dat die scholen verkeerdelijk tot het middelbaar onderwijs waren gebragt. Maar, zegt de Minister, wat moet er dan in het ontwerp worden bijgevoegd om de scholen te doen strekken tot algemeene beschaving en verlichting. Spreker antwoordt, zoo dan het onderwijs moet strekken tot verheffing van het gemoed, tot zuivering van den smaak, tot veredeling van het hart; aan welke bron moet men zich daartoe laven? aan de oude talen en letterkunde, en dit wordt nu juist hier gemist. En die zamenvoeging zou ook zoo zonderling niet zijn, want in de schets voor het onderwijs aan het gymnasium te 's Hage te geven, staat aan het hoofd de Grieksche taal- en letterkunde, enz.

Omtrent nog een punt heeft men de bepaling van art. 194 der Grondwet over het hoofd gezien. Daarin wordt gezegd: "Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven." Dit nu is een natuurlijk voorschrift. Maar daarbij bepaalt het zich ook. Dit strookt ook met het denkbeeld om veeleer aan particulieren over te laten de zorg voor het middelbaar onderwijs. De Regering is ook in hare memorie van toelichting van dit denkbeeld uitgegaan. En nu wordt voorgesteld, dat in elke gemeente boven de 10,000 zielen eene hoogere burgerschool moet worden opgerigt; dat er van rijkswege ook nog 15 zulke scholen zullen worden daargesteld, alsmede twee landbouwscholen en eene polytechnische school. Dus een overvloed van allerlei soort van openbaar middelbaar onderwijs, ten koste van het Rijk en der gemeenten. Spr. gelooft nu niet, dat dit in overeenstemming is met den geest der Grondwet, en hij acht dit ook in strijd met de bepaling, waarbij de inrigting der huishouding van de gemeenten aan de gemeentebesturen wordt vrijgelaten.

De Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE beantwoordt mede eenige opmerkingen van den Minister, en blijft bij zijn gisteren geuit gevoelen volharden.

De Heer VAN HEEMSTRA komt terug op zijn bezwaar, dat dit ontwerp slechts is een partiële maatregel, omdat het, zoo als het ligt, niet regelt het middelbaar onderwijs in zijnen vollen omvang, maar enkel een gedeelte er van. Spr. blijft volhouden, dat hier geene uitvoering plaats heeft in den geest der Grondwet; want hij meent, dat de aard der zaak van het middelbaar onderwijs meer medebrengt dan enkel de oprigting eener industrie-school. Hij wenscht aan het hoofd van het ontwerp te hebben een beginsel, opdat, als men het eenmaal over dat beginsel eens is, men dan kan vragen, of het ontwerp daaraan voldoet. De Minister ontkent ook dat het ontwerp eenzijdig is, en dat het alleen het technisch onderwijs omvat. Maar Spreker vraagt, of dit beweren niet is eene *protestatio de actui contrario*. Hij vraagt toch aan ieder, of dit niet geweest is het leidend denkbeeld van den zamensteller van dit ontwerp. De Minister heeft verder gevraagd: Hoe zou ik nu de gymnasia bij deze wet kunnen regelen? Dit hangt af van de regeling van het hooger onderwijs. Volkomen juist. Maar daarom had Spreker dan ook van den Minister gewenscht te vernemen zijne denkbeelden omtrent de regeling van het hooger onderwijs. Dan was men gerustgesteld. Spr. gelooft, dat de Latijnsche scholen en gymnasia ook tot het middelbaar onderwijs behoorden. Z. i. is het onderwijs van rijkswege te geven in drie trappen verdeeld: de eene trap is het einde, de ander het begin, en wat er tusschen ligt is het middelbaar onderwijs.

De Heer VAN NISPEN VAN SEVENAER toont uit de gewisselde stukken aan, dat men, bij gelegenheid der grondwetsherziening zeer goed wist, wat onder middelbaar onderwijs is te begrijpen.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN beantwoordt nog de verschillende sprekers. Wat de opmerking betreft, dat dit onderwerp nu niet in behandeling had moeten komen, zegt hij dat het buiten zijne schuld is, dat een ontwerp van wet, in staat van wijzen gebragt, aan de orde wordt gesteld. Die orde toch kan worden verbroken door de aanneming eener motie van orde tot uitstel der beraadslagingen. De Minister zal dan ook afwachten of zoodanige motie wordt voorgesteld.

De Heer GROEN VAN PRINSTERER wil niet op alle punten terugkomen. Maar hij moet opkomen tegen het woord *agitatie*, in den zin zoo als het door den Minister is gebezigd. Hij erkent, dat vele argumenten tegen het Kabinet ingebragt, zouden kunnen worden teruggekaatst. Maar niemand zal ontkennen, dat de koloniale politiek van dit Kabinet eene geduchte nederlaag heeft geleden. En nu meende men, dat het Kabinet in dergelijk geval óf had moeten aftreden óf de Kamer ontbinden. Maar nu dit niet gedaan is, verkeeren wij nog in eene doorgaande ministeriële crisis, en daarom gelooft spr., dat de Minister niet het regt had om van agitatie te spreken in een ongunstigen zin, als een tak der Wetgevende Magt een afkeurend oordeel over een punt van regeringsbeleid heeft uitgesproken.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN ontkent, dat onze toestand door de koloniale kwestie wordt beheerscht. Omdat er eenig verschil over het koloniaal beleid bestaat, zonder dat er nog bepaalde punten waren aangegeven, en waaromtrent de discussie slechts bij wijze van parlementaire conversatie is gevoerd, nu te zeggen, dat onze geheele toestand, met voorbijzien onzer binnenlandsche positie, door de koloniale kwestie wordt beheerscht, — dat is onverantwoordelijk, en kan alleen gesproken zijn ten gevolge van agitatie. De Minister ontkent ook, dat het Kabinet bij de Eerste Kamer eene nederlaag heeft geleden. Maar dit alles is nu niet aan de orde. De Minister stapt dan ook van dit punt af en beantwoordt nog kortelijk eenige bedenkingen tegen de wet ingebragt.

De Heer VAN LIJNDEN zou niet nogmaals het woord hebben gevraagd, maar hij kan niet onbesproken laten hetgeen door den Minister is gezegd over het gebeurde in de Eerste Kamer. De stemming toch, waarbij die Kamer de koloniale politiek van het kabinet heeft veroordeeld, is door den Minister genoemd parlage', parlementaire conversatie. Spreker acht die uitdrukking weinig gepast, en de ontkentenis dat de koloniale politiek eene nederlaag zou hebben geleden, zou spreker, ware hij onbescheiden, kunnen bestempelen met het woord onbeschaamd; nu zal hij haar slechts *onverantwoordelijk* noemen.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN zegt: Het is de vraag of de waardigheid van een Minister het toelaat op dergelijke woorden als die zoo even gesproken zijn, te antwoorden. Maar nu die spreker gewaagd heeft van de Eerste Kamer, acht ik mij verpligt te doen opmerken, dat ik *niet* over de Eerste Kamer heb gesproken. Zoo er ooit iemand is geweest die steeds aan de Eerste of andere Kamer de achting, haar verschuldigd, heeft gegeven, dan ben ik het. Met de woorden parlage, parlementaire conversatie, bedoelde ik het karakter der behandeling van de koloniale aangelegenheden, niet nu, maar sedert langen tijd in de beide Kamers. Het waren algemeene discussien die tot geene beslissing leidden of leiden konden. Men hield zich niet aan bepaalde punten.

Alsnu worden de algemeene beraadslagingen gesloten, en komt in beraadslaging artikel 1, van dezen inhoud: "Tot het middelbaar onderwijs worden gerekend te behooren alle vakken welke volgens deze wet onderwezen worden aan de in haar genoemde scholen." — Door den Heer van Heemstra is hierop een amendement voorgesteld, luidende: "Middelbaar onderwijs is de voortzetting van het lager en de voorbereiding voor het hooger onderwijs. Het wordt gegeven aan:

a. latijnsche scholen en gymnasien;
b. scholen ter voorbereiding voor militaire akademien;
c. scholen voor landbouw, handel, zeevaart en industrie."

De Heer VAN HEEMSTRA licht zijn amendement nader toe. Hij meent, dat uit den aard der zaak, zooals men het in 1848 noemde, moet afgeleid worden wat onder middelbaar onderwijs moet worden verstaan. En daartoe strekt zijne definitie, in bovengenoemd amendement opgenomen.

De Heer HEEMSKERK Az. heeft dit amendement met genoegen gezien, want daarin ligt het zwaartepunt der discussie, en zoodoende kan men tot gemeen overleg komen. Hij is voor het amendement, behoudens eene ondergeschikte bedenking op het punt van redactie. Spreker bestrijdt de argumenten in de Memorie van Beantwoording aangevoerd tegen de opname van een bepaald criterium of eene definitie van het middelbaar onderwijs. Hij ziet in dit ontwerp eene sterke protectie voor het industrieel onderwijs door zeer dure inrigtingen van staatswege en zeer lage schoolgelden. Kunstvlijt en volksvlijt zijn veel, maar niet alles: het humanitair onderwijs mag er niet bij achter liggen. Het amendement beveelt zich in velerlei opzigten aan boven het ontwerp.

De Heer WINTGENS staat stil bij de omschrijving en den omvang van het middelbaar onderwijs in dit ontwerp. Vele sprekers hebben gisteren reeds daartegen bezwaren geopperd, die hij deelt. Hij erkent, dat de Regering vrij was om den omvang van het middelbaar onderwijs zoodanig te kiezen, als zij dien wilde, maar dan ook had hij zich voorgesteld, dat dit ontwerp een hoofdgebrek zou herstellen in den bestaanden toestand van hetgeen tot dusver onder middelbaar onderwijs behoord heeft. Ook hij is van oordeel, dat eene juiste afbakening der verschillende onderdeelen van onderwijs ook moet gebaseerd zijn op den leeftijd, om langzamerhand den hoogsten trap van volksontwikkeling te bereiken. Hij meent dan ook, dat de gymnasia behooren tot het middelbaar en niet tot het hooger onderwijs. Door de kracht der omstandigheden zal men er toe gebragt worden om de gymnasia als middelbare scholen te regelen. Spreker wenscht niets liever dan mede te werken tot verbetering der wet; want er is geen tak van onderwijs, waaraan de natie meer behoefte heeft dan aan een goed geregeld middelbaar onderwijs. Hij juicht het ontwerp toe, ook als eene *conditio sine qua non* voor de industrie. Maar daarom wenscht hij deze wet te beschouwen als regelende het technisch onderwijs, en zou men nu niet kunnen reserveren de regeling van het klassiek middelbaar onderwijs tot op de regeling van het hooger onderwijs, waartoe het de voorbereiding is? Hij deelt de beschouwing der Regering, dat de gymnasia niet wel anders dan in verband tot het akademisch onderwijs kunnen worden geregeld. Wordt zoodanige reserve in de wet opgenomen, dan vervallen zijne bezwaren en dan is hij tegen het amendement van Heemstra. Hij stelt dus op zijne beurt als amendement voor om achter art. 1 te voegen: "alsmede die, welke moeten "dienen ter voorbereiding tot het hooger onderwijs. Het onderwijs in de "laatstgenoemde vakken wordt in zijn verband tot het hooger onderwijs "bij de daartoe betrekkelijke wet geregeld."

De Heer GODEFROI heeft tegen deze wet slechts één hoofdbezwaar, maar als dat niet weggenomen wordt, moet hij tot zijn leedwezen aan dit ontwerp zijne stem weigeren. Hij zegt tot zijn leedwezen, want ofschoon hij niet de lofrede onderschrijven wil, gisteren door den Heer Guljé gehouden, aarzelt hij niet te verklaren, dat deze wet goeds, veel goeds bevat.

Sprekers bezwaar is een grondwettig bezwaar. Men kan in theorie twisten of de latijnsche school al of niet een eerste stap is op dit gebied van onderwijs, ofschoon hij moet opmerken dat in het buitenland de kwestie is beslist tegen de strekking van het ontwerp: in die wetgevingen toch behooren zij tot het middelbaar onderwijs. Maar hij zal daarover niet twisten; zijn bezwaar is, zoo hij zeide, een grondwettig bezwaar. Art. 194 laat den wetgever geheel vrij in de regeling van het middelbaar onderwijs; daarin is geene beperking. Maar de Grondwet heeft den wetgever aan één band gelegd, en dat is de voorwaarde van het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid der onderwijzers. Daaraan moet de regeling voldoen, omdat de onderwijzer ook moet zijn opvoeder, paedagoog, die tegelijk hart en verstand ontwikkelen moet. Dat grondwettige voorschrift moet ten aanzien van het middelbaar onderwijs opgevolgd worden. Uit de stukken bij de grondwetsherziening blijkt wel niet bepaald, maar toch het denkbeeld dringt daarin door, dat de leerlingen der gymnasien schoolkinderen zijn. En nu is alleen de vraag, of die zelfde *ratio legis*, die het onderzoek naar bekwaamheid en zedelijkheid noodig maakt voor

middelbaar onderwijs, toepasselijk is op de leerlingen der latijnsche scholen. En die vraag moet hij bevestigend beantwoorden. Hij staaft dit zijn gevoelen door het rapport der conmissie ven 1848 over het hooger onderwijs en met het artikel in de Gids over de gymnasien en de paedagogiek. Met het oog op den 12jarigen leeftijd op de eerste afdeeling der gymnasien is er een waarborg noodig voor zedelijkheid en bekwaamheid van den onderwijzer, die aldaar tevens opvoeder moet zijn. Dat bezwaar belet hem de wet aan te nemen, tenzij het amendement Wintgens daarin opgenomen worde, dat de kwestie over de latijnsche scholen enz. afsnijdt door hare overbrenging naar eene andere wet.

Morgen voortzetting der discussien.

De rede door den Heer GROEN VAN PRINSTERER in de zitting van 3 dezer uitgesproken, luidt als volgt:

Mijnheer de Voorzitter, ik wensch eenige algemeene aanmerkingen in het midden te brengen omtrent een ontwerp, waarin ik zóó bij uitnemendheid belang stel. Misschien dat ik te veel op mijne aanvankelijk terugkeerende krachten reken, maar ik vertrouw in dubbele mate op de zoo dikwerf ondervonden welwillendheid èn van den Minister èn van de Kamer.

Dit ontwerp had nog niet in behandeling behooren te worden gebragt. Ik acht dit — het zij met bescheidenheid gezegd — *ontijdig* en *voorbarig*.

Ontijdig om den algemeenen politieken toestand. Voor de discussie van eene wet, van zoo gewigtigen invloed op de toekomst der natie, is het niet te veel, als ik verg dat er eene kalme politieke atmospheer, een krachtig Gouvernement, en juist nu gespannen aandacht voor het onderwerp zij.

Een kalme atmospheer. Is er thans geen onweder aan den politieken horizon? een antwoord is, dunkt mij, overtollig. Een sterk Gouvernement. Is dit Gouvernement *sterk*? Men zal mij tegenwerpen dat ik zelfs het een noodzakelijk kwaad heb genoemd en een betrekkelijk goed; dat ik het hoofd van het Kabinet met Napoleon, in het schitterendst en welligt gelukkigst oogenblik van zijne gansche loopbaan, in vergelijking gebragt heb. Voorzeker; doch vooreerst heb ik niet ontveinsd dat dit Kabinet, zoo als ik het toen uitdrukte, eene koloniale Achillespees had; ten anderen dacht ik dat de Minister zich zou herinneren, dat Napoleon toen, ik zeg niet uit beginsel, maar in de praktijk, antirevolutionair was, en inzonderheid ook begreep dat men in den strijd tegen den godsdienstigen zin eener natie altijd te kort schiet. Ik durf niet bepalen of het Gouvernement sterk is; in de publieke opinie niet; veeleer acht men dat het land in eene doorgaande ministeriele krisis verkeert. Wat zal de invloed hiervan zijn op de discussie van een zoo bij uitnemendheid belangrijk ontwerp? Er zal geene behoorlijke onbevangenheid bestaan. Eenige partijdigheid, die met de wet zelve in geen verband is, mengt zich in elk gedeelte der wet. In de aanneming of verwerping van elk amendement staat partijbelang, partijtriumph op den voorgrond. Alles vindt ligt een middel van oppositie of van ministerieel zelfbehoud. Ik wil het niet te scherp veroordeelen; van weêrskanten, bijkans onwillekeurig en onvoorbedachtelijk geschiedt het; maar het geschiedt. Men denke aan de begrooting van Oorlog en aan de opheffing der Ministerien van Eeredienst.

Onverdeelde aandacht heb ik voor dergelijk eene wet gevergd. Zij moet wezen de hoofdkwestie van het oogenblik. De algemeene belangstelling moet daarop geconcentreerd zijn. Dat is het geval niet. Wat is thans de question capitale, de question brûlante, wat heeft nu boven al het overige actualiteit? Immers de vraag: wanneer wordt de begrooting van het Departement van Kolonien ter tafel gebragt? Hoedanig eene? Zal ze in deze, zal ze in de andere Kamer worden beaamd? Zoo ja, wat wordt er van de Kolonien? Zoo neen, wat wordt er van het kabinet? Gestadige afleiling van gedachten, op de discussie van een onberekenbaar nadeeligen invloed.

Ook van voorbarigheid sprak ik. Er was vooraf nog veel te leeren zoo wel als te doen. Vooraf had op den toestand van het lager onderwijs moeten worden gelet. Vooraf moest de Kamer met de hoofdgedachte van den Minister omtrent het hooger onderwijs bekend zijn.

Het lager onderwijs. Ik zal de toegeeflijkheid der Kamer niet misbruiken. Ik weet dat ik bij haar tot dusver weinig steun of weerklank gehad heb. Maar niemand zal betwisten dat, al zwijgt de Kamer, al gaat zij over tot de orde van den dag, al verklaart zij met den Minister dat het lager onderwijs vooruitgaat, er bij zeer velen onzer landgenooten groote bezwaren bestaan. Ik zal de Kamer daarmede niet ophouden. Zij kunnen in drie stellingen worden zamengevat. 1°. Eene wet op het onderwijs, waarbij in waarheid nageleefd wordt het beginsel van scheiding van Kerk en Staat, dat thans de moderne maatschappij beheerscht, is zonder wijziging van art. 194 der Grondwet ondenkbaar. 2°. De Wet op het lager onderwijs van 1857 is eene partijwet, gerigt niet tegen het *bijzonder* onderwijs, o neen, maar tegen datgene dat ik met velen mijner landgenooten het *Christelijk-nationaal* onderwijs noem. 3°. Er moet voor de eerlijke naleving van de wet van 1857 beter dan tot dusver gezorgd worden.

Deze Kamer heeft, door de goedkeuring van het laatste verslag op het onderwijs, op den voorgrond gesteld, dat de wet van 1857 eene *proefneming* was. Zou het nu niet wenschelijk zijn met eenigen ernst na te gaan of die proefneming gelukt is? Kan het bedachtzaam worden genoemd, dat men nu voortbouwe, eer men zeker is omtrent de deugdelijkheid van het fondament?

Ik zeide ten andere: de behandeling van dit wets-ontwerp is voorbarig, omdat wij met de grondtrekken van de aanstaande wet op het hooger onderwijs onbekend zijn. Ik heb mij reeds vroeger veroorloofd dit bezwaar onder de oogen van den Minister te brengen. Hij zeide toen (20 November): »Bij het onderzoek van het wets-ontwerp op het middelbaar onderwijs heeft men zich gehinderd gevoeld, omdat men onbekend was met de inzigten van den Minister omtrent het hooger onderwijs. Bij dat ontwerp is het terrein van het middelbaar onderwijs naar het inzien van den Minister omschreven en georganiseerd", en — voegde hij er bij, als ware het bezwaar ten eenenmale ongegrond en ongerijmd — wat de inzigten van den Minister ten aanzien van het hooger onderwijs daartoe afdoen, vat ik niet, en zal de geachte Spreker misschien wel nader willen verklaren." Wel nader willen verklaren? Zeer gaarne. Met de eigen woorden van den Minister onmiddellijk daarna. Indien het onderwijs, lager, middelbaar en hooger, *een geheel* uitmaakt (en de Minister, die vroeger eene wet van beginselen over dit geheel wenschelijk gekeurd heeft, zal het niet ontkennen); indien de wet op het middelbaar onderwijs dus, in verband tot dat geheel, eene *partiële* wet is, dan leest men de nadere verklaring van mijn verlangen in hetgeen de Minister daarna mij te gemoet voerde: »Ik vraag" (en die vraag van den Minister doe k thans aan hem) »partiële maatregelen met betrekking tot een toekomstig gedacht geheel, gaat dat aan, zonder dat de Minister het geheel, het stelsel waarin die partiële maatregelen zijn genomen, verantwoorde?" En ik voeg er nu met den Minister bij: »dat stelsel moet eerst aan de goedkeuring van de wetgevende magt worden onderworpen."

Het is thans wel wat laat voor eene medeeling die bij de eerste Memorie van Toelichting meer doeltreffend ware geweest. Noodig evenwel is en blijft ze. De discussie heeft het getoond. De Minister heeft de Kamer, door zijne geheimzinnigheid, in een beklagenswaardigen toestand gebragt. Uwe inrigting van het middelbaar onderwijs, voor zoover wij ze, in onze onbewustheid van uw algemeen bestek, kunnen beoordeelen, komt ons vreemd voor; zij bevalt ons niet; zij brengt ons in verwarring. De een wil de gymnasien er in, de ander wil de polytechnische scholen er uit; de een vindt in de wet te veel, de ander te weinig; volgens een derde, hebben beiden gelijk. De grootste onzekerheid is er omtrent aard en grenslijn. Het nadeel kan groot zijn. Wij hebben daarvan een merkwaardig voorbeeld in de wet op het lager onderwijs. Door niet genoeg op den aard van het middelbaar onderwijs te letten, heeft men toen voorbijgezien dat ten onregte, als uitgebreid lager onderwijs, in de wet werd opgenomen, wat zoo als men nu algemeen door deskundigen erkend wordt) de eerste trap van het middelbaar onderwijs had moeten zijn.

Bij de herinnering aan dezen misstap moeten wij zooveel te voorzigtiger zijn om niet, door verwarring van middelbaar en hooger onderwijs, soortgelijke en welligt erger feilen te begaan. Daarbij komt, als aandrang tot angstvalligheid, dat hetgeen wij nu en dan hebben zien doorschemeren, niet van geruststellenden aard is. De Minister heeft mij toegevoegd: »gij zult nog meer hooren van dat hooger onderwijs, dan u lief is." Daaronder behoort voorzeker de stelling die menigeen verbaasd heeft, dat er van Staatswege theologische faculteiten zullen zijn zonder dogma. Daarbij kan gevoegd worden de wet op de uitoefening der geneeskunde, waaruit men, zoolang de Minister het niet weêrspreekt, zou moeten opmaken, dat de medische faculteit zal wegsmelten in de klinische scholen.

Van zijn verheven standpunt overziet de Minister het geheel. Maar hij heeft geen deernis met de Kamer. Inlichting is overbodig. Immers hij zelf is onze gids in den doolhof; hij weet het, alles zal ineen passen, alles is symetrie en harmonie; hij zegt het, maar wij moeten niet willen doordringen in hetgeen hij voor ons geheim houdt. Hoe dan? Wordt blindt vertrouwen verlangd? Is deze Kamer zoo onvoorwaardelijk homogeen met den Minister? En wat, wanneer de Minister, nadat *zijn* wetsontwerp wet werd, ons ontviel en den sleutel van het raadsel, den sleutel van het verband met *zijn* wetsontwerp, met zijn hooger onderwijs, met zich nam?

Ik kom in geen bijzonderheden. Daarover zal bij de artikelen overvloedig gelegenheid zijn.

Enkele vragen.

Is deze wet niet eigenlijk een *fragment* van wetsontwerpen? Treedt het *industrieel* onderwijs niet te zeer op den voorgrond? Is hier algemeene beschaving niet te zeer bijzaak? Is hier geene strekking naar veelweterij en materialisme? Daar alle godsdienstig onderrigt ook van de middelbare staatsschool moet worden geweerd, met al wat voor eenigerlei gezindte ergerlijk zou kunnen zijn, hoe zal het met de geschiedenis gaan? Kan eene definitie zoo als in art. 1, eigenlijk geen definitie, blijven bestaan, en moeten wij niet met verlangen het amendement van den geachten spreker uit Middelburg te gemoet zien? Zijn de burger scholen van art. 13 niet een kostbare en nuttelooze omslag? Moet in art. 37 de fout van art. 33 der wet op het lager onderwijs worden herhaald en het kostelooze onderwijs wederom aan de willekeur der gemeenteraden worden overgelaten?

Over de *gymnasien* (welligt het gewigtigste punt) voorloopig een enkel woord. Ik behoor tot hen, die in het ministerieel betoog daarover eenige gewrongenheid meenden te zien, en ook tot die vele leden, die den Minister te vergeefs gevraagd hebben: welke bepaalde en afdoende reden er is voor de uitsluiting? De zaak is van zeer veel gewigt, vooral omdat de Minister op den voorgrond stelt: volgens de Grondwet ben ik vrij; en omdat aldus, waarschijnlijk ten onregte, het vermoeden is gerezen en reeds kenbaar gemaakt: indien geen *verkregen regt* wordt toegekend, zou dan misschien eene *gunst* worden verleend? De meest afdoende wederlegging van dit vermoeden zal bestaan in de duidelijke aanwijzing van het verband, waarin de gymnasia tot de geheele oeconomie der drieledige wet op het onderwijs staan.

Ondanks het uitstekend belang dezer wet, zie ik eene tamelijk slappe discussie te gemoet. Dit ligt, behalve in hetgeen ik mij bij den aanvang veroorloofd heb te zeggen, in de eigenaardige positie van den Minister in deze Kamer. In zijne uitnemende bekwaamheid, zoodat behalve hem, zelden iemand over de wet spreekt. Voorts inzonderheid ook hierin, dat hij in de Kamer — ik zeg in *deze* Kamer — duurzaam de overmagt heeft. Immers wat moet hiervan, ook bij de blijkbare onverschilligheid van het publiek (laat ons even naar de tribunes, waarvan we in het belang der constitutionele publiciteit omringd zijn, rondzien), het natuurlijk en onvermijdelijk gevolg zijn? Bij het, zoo men acht, schier zekere van den triumf heeft de discussie minder praktisch nut. Discussie moet er zijn, voorzeker; aanneming eener wet als deze zonder eene tamelijk levendige discussie zou niet wenschelijk zijn. Maar wanneer de gedachtenwisseling te lang duurt of minder bevalt, dan ziet men alligt in den parlementairen strijd een steekspel, een tournooi, eene tijdverspilling, die bij den ernst der zaken niet te pas komt.

Nog eene aanmerking ten slotte. In andere landen is over de wet op het middelbaar onderwijs altijd eene bij uitstek langdurige en belangrijke discussie geweest. In Frankrijk en Belgie bij voorbeeld. In Belgie hebben in 1850 enkel de algemeene beschouwingen 14 dagen geduurd. Van waar? Omdat er toen strijd was tegen de geestelijkheid. Het godsdienstig onderwijs was op den voorgrond; aan de geestelijkheid werd het toezigt niet geweigerd. Over den aard en de mate van dat toezigt, inzonderheid ook wat de verdere opleiding betrof, liep het somtijds zeer hevig geschil. Hier nu is het uitgemaakt dat ook op de middelbare staatsscholen het onderwijs in de godsdienst niet kan worden geduld. Stel nu in Frankrijk of Belgie denzelfden toestand; wat zou dan de geestelijkheid en elk die met haar eensgezind was, hebben verlangd? Volkomen neutraliteit van de staatsscholen, met negatief toezigt als waarborg tegen confessionele eenzijdigheid en vooral tegen een *Christendom boven geloofsverdeeldheid.* Hier is geen de minste vrees dat onze discussie door interventie van de geestelijkheid zal worden gestoord. Eene talrijke gezindte zal zich over deze wet niet beklagen, wanneer de gymnasien buiten de wet zijn. De Hervormde Kerk, over het algemeen, is onder al wat van overheidswege geschied, lijdelijk, geduldig, gedwee. Mits de predicatie- en catechisatie-vrijheid onverlet zij, is ze dankbaar en laat voorts onderwijs en opvoeding over aan den Staat. Dit is, meent ze, scheiding van Kerk en Staat! In het lager onderwijs wordt men wakker; in het middelbaar onderwijs nog niet. Zou door het onderzoek naar oorzaak en gevolg van dit jammerlijk verschijnsel, in verband met het veldwinnend ongeloof, niet eenig licht over den eigenlijken toestand en ook, zoo men voortsluimert, over de waarschijnlijke toekomst van Nederland worden verspreid?

ONTWERP VAN WET tot goedkeuring van eenige bepalingen van het handelsverdrag, tusschen Nederland en Zwitserland gesloten.

Eenig artikel.

Worden goedgekeurd de artt. 1, 2, 3 en 4 van het handelsverdrag, tusschen Nederland en Zwitserland den 23sten November 1862 door de wederzijdsche gevolmagtigden te Bern gesloten, welke artikelen luiden als volgt:

Artikel 1.

De wederzijdsche onderdanen en burgers der beide Hooge contracterende Partijen zullen volkomen en in alle opzigten gelijkgesteld worden, bij hunne vestiging of langer of korter verblijf in de Staten en kolonien der andere Partij, met de onderhoorigen van de meest begunstigde natie, voor alles wat aangaat de vergunning om te verblijven; de uitoefening van geoorloofde bedrijven, de belastingen, de opbrengsten, in een woord, voor alle voorwaarden betreffende het verblijf en de vestiging.

Artikel 2.

Alle soort van voortbrengselen en bewerkte artikelen, afkomstig uit het Koningrijk der Nederlanden en uit zijne kolonien, regtstreeks of niet regtstreeks ingevoerd, en alle koopwaren, zonder onderscheid van herkomst, uit de Nederlanden in Zwitserland ingevoerd, zullen er toegelaten worden tegen betaling van inkomende regten en belastingen, gelijkstaande met en niet hooger dan, en onder dezelfde voorwaarden als die, waaraan de voortbrengselen en bewerkte artikelen van de in Zwitserland meest begunstigde natie in zaken van handel en regten van in-, uit- en doorvoer zijn onderworpen.

Wederkeerig zullen alle voortbrengselen en bewerkte artikelen, afkomstig uit Zwitserland, regtstreeks of niet regtstreeks ingevoerd, en alle koopwaren zonder onderscheid van herkomst, uit Zwitserland in Nederland en zijne kolonien ingevoerd, er toegelaten worden tegen betaling van inkomende regten en belastingen, gelijkstaande met en niet hooger dan en onder dezelfde voorwaarden als die waaraan de voortbrengselen en bewerkte artikelen van de in Nederland en zijne kolonien meest begunstigde vreemde natie in zaken van handel en regten van in-, uit- en doorvoer zijn onderworpen.

Op dien regel wordt alleen eene uitzondering gemaakt voor zoo veel aangaat de bijzondere gunsten, welke in de Nederlandsche Oost-Indische kolonien zijn toegestaan of toegestaan mogten worden aan de Aziatische natien van den Oosterschen Archipel, voor den invoer der voortbrengselen van hunnen grond of hunne nijverheid, of voor hunne uitvoeren.

Artikel 3.

Elk voordeel, hetwelk de eene der Hooge contracterende Partijen later aan eenen anderen Staat mogt verleenen met betrekking tot de vestiging, de uitoefening van eenig nijverheidsbedrijf, van handel of van regten van in-, uit- en doorvoer, zal op dezelfde wijze en op hetzelfde tijdstip aan de andere Partij worden toegekend.

Artikel 4.

De tegenwoordige overeenkomst zal van kracht zijn gedurende tien jaren, te rekenen van den dag der uitwisseling van de ratificatien.

In geval de eene noch de andere der contracterende Partijen twaalf maanden vóór het einde van het gezegde tijdperk van tien jaren haar voornemen mogt te kennen gegeven hebben om er de uitwerkselen van te doen ophouden, dan zal de overeenkomst blijven voortduren van kracht te zijn gedurende nog een jaar, te rekenen van den dag waarop de eene of de andere Partij ze zal hebben opgezegd. Zij zal bekrachtigd worden door Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en door den Zwitserschen Bondsraad, en de bekrachtigingen er van zullen uitgewisseld worden te Bern binnen den tijd van zes maanden, of, zoo mogelijk, vroeger.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De wensch tot het sluiten van een handelsverdrag met Nederland is uitgegaan van het Zwitsersche gouvernement. Toen dit laatste aan de Nederlandsche Regering den voorslag deed tot een tractaat, waaraan behandeling op den voet der meest begunstigde natie en volkomen reciprociteit ten grondslag zouden liggen, heeft deze niet geaarzeld daaraan gehoor te geven. Zij achtte zich daarin geregtvaardigd door de overweging dat dergelijk tractaat voor Nederland niet dan voordeelig zou kunnen zijn, terwijl het allezins geschikt was, de vriendschaps- en handelsbetrekkingen tusschen beide landen te bevorderen.

Het belang voor onzen handel en onze industrie van een tractaat met Zwitserland zal wel niet worden ontkend, wanneer men den toestand in het oog houdt, waarin beide landen zich tegenover elkander bevinden. Het handelsverkeer tusschen Nederland en Zwitserland kan echter niet in cijfers worden uitgedrukt, daar alles wat van hier naar de Zwitsersche kantons uitgevoerd of van daar in Nederland wordt aangebragt, door andere Staten zijnen weg nemen moet, en bij den in- of uitvoer hier te lande in den regel wordt aangegeven als uit die Staten herkomstig of daarheen bestemd.

Evenmin is de omvang daarvan uit de Zwitsersche statistieken op te maken. Dat het vrij aanzienlijk is en dat vooral onze koloniale waren op de Zwitsersche markt een ruim debiet vinden, is echter genoegzaam bekend. Wel is waar kan voorts het Zwitsersche handelsstelsel in het algemeen op den lof van vrijgevigheid aanspraak maken. Intusschen zijn in de laatste jaren aan sommige natien door de Bondsregering bij tractaat bijzondere gunsten verzekerd, die niet tot die mogendheden worden uitgestrekt, welke met haar geen tractaat hebben aangegaan. Zoo is nog onlangs door Belgie een tractaat met Zwitserland gesloten, waarbij voor sommige Belgische voortbrengselen een lager invoerregt is bedongen dan daarvan tot dusverre volgens het Bondstarief verschuldigd was.

Ook van onze zijde werd derhalve een tractaat gevorderd, zouden onze handel en onze industrie in Zwitserland bij die van andere landen niet ten achter geraken. Tegen eene verbindtenis, om Zwitserland voortdurend op gelijken voet te behandelen als alle andere natien, bestond overigens geen bezwaar, vooral ook na het tot stand komen der jongste tariefsherziening.

De Regering verwacht geene tegenspraak wanneer zij beweert, dat onder deze omstandigheden de onderteekening van het tractaat, in afschrift bij deze memorie overgelegd, allezins geregtvaardigd is. Het beginsel, dat daaraan ten grondslag ligt, is dat van volkomen reciprociteit bij behandeling op den voet der meestbevoorregte natie, terwijl geen der beide contracterende partijen het noodig heeft geacht, daarenboven eenige bijzondere gunst te bedingen. De aanneming van dit beginsel als punt van uitgang heeft het mogelijk gemaakt, zich tot eenige algemeene verklaringen te bepalen, in weinige artikelen vervat. Men heeft gemeend op die wijze den omslag, aan de sluiting van een meer uitgewerkt tractaat verbonden, te kunnen vermijden, en tevens de vragen, die zich bij de toepassing daarvan somwijlen voordoen, voor een deel althans, te voorkomen. Het beoogde doel wordt daardoor overigens met dezelfde volledigheid bereikt als door een tractaat, dat in de minste bijzonderheden afdaalt, en aan beide contracterende partijen door het onderwerpelijke tractaat het genot volkomen verzekerd van alle voorregten, die zij hebben willen bedingen, even goed als wanneer deze alle daarin waren opgenoemd.

Eén voorbeeld is genoeg om dit duidelijk te maken. Men weet dat er in Zwitserland in zekeren zin twee nationaliteiten bestaan, eene kantonale, die zich niet verder uitstrekt dan tot de burgers van elk kanton, en eene algemeene, die alle Zwitsersche burgers omvat, en waaraan over de geheele uitgestrektheid van het Zwitsersche grondgebied zekere regten verbonden zijn. Het voordeel dezer laatste is bij tractaat tot de onderdanen van sommige vreemde mogendheden uitgebreid; met andere woorden, deze laatsten zijn in elk kanton in alles wat hunne personen en hunne eigendommen betreft, op ééne lijn gesteld met de burgers der overige kantons. Laatstelijk onder andere is dit met Belgie geschied bij art. 1 van het tractaat van 11 December ll. Het voordeel hiervan springt in het oog, wanneer men bedenkt dat de bepalingen omtrent vestiging en verblijf, de uitoefening van beroepen en bedrijven en de handelswetgeving in het algemeen, met uitzondering der in- en uitgaande regten, die een onderwerp van algemeene wetgeving uitmaken, verschillen naar mate der verschillende kantons, terwijl in enkele van deze de vreemdelingen in sommige opzigten in een minder gunstigen toestand zijn geplaatst dan de burgers der overige kantons. Zoo bijv. zijn de vreemdelingen hier en daar ter zake hunner vestiging en van hun verblijf aan veel zwaarder lasten onderworpen dan deze laatsten. Ten gevolge nu van art. 1 van het onderwerpelijk tractaat is hetzelfde voorregt, zoolang het aan eenigen anderen vreemden Staat wordt toegekend, door Nederland verkregen, en kunnen de Nederlanders in elk kanton op gelijke behandeling met de Zwitsersche burgers aanspraak maken. Op dezelfde wijze komt de belasting, die in enkele kantons nog van vreemde handelsreizigers wordt geheven, voor de Nederlandsche geheel te vervallen.

De artikelen zelve van het tractaat schijnen overigens geen of weinig toelichting te behoeven.

Art. 1 bevat de gelijkstelling der ingezetenen van het eene land op het grondgebied van het andere, in alles wat hunne personen en eigendommen betreft, met de meest begunstigde natie.

Art. 2 behelst in zijne eerste alinea de toepassing van het beginsel van het tractaat voor de voortbrengselen van den Nederlandschen grond en de Nederlandsche nijverheid, al of niet regtstreeks in Zwitserland ingevoerd, en alle goederen zonder onderscheid van oorsprong regtstreeks van hier in Zwitserland aangebragt. Deze alle moeten daar te lande op dezelfde voorwaarden en tegen hetzelfde regt worden toegelaten als de voortbrengselen van den grond en de nijverheid der meest begunstigde natie; een beding, waardoor onze handel en onze industrie voor den geheelen duur van het tractaat worden gewaarborgd tegen elk differentieel regt van oorsprong en herkomst, waardoor zij in Zwitserland zouden kunnen worden benadeeld.

Hetzelfde voorregt is bij de tweede alinea van hetzelfde artikel aan de Zwitsersche invoeren in Nederland en zijne kolonien verzekerd, met dien verstande altijd, dat op het stelsel van differentiele regten, waarmede in deze laatste de handel en de industrie van het moederland zijn beschermd, geen inbreuk wordt gemaakt.

Art. 3 bevat de gewone clausule, krachtens welke iedere gunst, onder de werking van het tractaat door eene der contracterende partijen ten opzigte der bij dat artikel genoemde onderwerpen aan andere natien toe te staan, op hetzelfde tijdstip en op dezelfde wijze, ook zonder tegenpraestatie van deze, tot de andere moet worden uitgestrekt.

Art. 4 vereischt geen toelichting.

Ter vergelijking voor zooveel noodig zijn overigens exemplaren van het tractaat tusschen Zwitserland en Belgie van 11 December ll. en van dat met Groot-Brittannie van 6 September 1855 hierbij gevoegd.

Het wets-ontwerp, dat deze memorie vergezelt, strekt tot goedkeuring der bepalingen van het tractaat, voor zoover deze wettelijke regten betreffen, in voldoening aan het voorschrift van art. 57 der Grondwet, laatste lid. Het schijnt op zich zelf geene nadere verklaring te behoeven.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
P. VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
De Minister van Finantien,
G. H. BETZ.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD.